

Series I

Volume XXIII

1997

ՀԱՅ

ARMENIAN

ԴՐԱՄԱԳԻՏԱԿԱՆ

NUMISMATIC

ՀԱՆԴԵՍ

JOURNAL

TABLE OF CONTENTS

Vol. XXIII (1997)

ANNOUNCEMENTS	1
Officers of the Society	1
Armenian Numismatic Society Web Site on Internet	1
Books Shipped to Armenia Lost	1
A New Computer for the Society (Macintosh Performa 6300CD, PowerPC)	1
Obituary	1
Armenian Numismatic Literature	2
BEDOUKIAN, Paul Z. A Hoard of Coronation Trams of Oshin	3
Armenian Numismatic Literature	12
NERCESSIAN, Y. T. Angel on King Oshin Coronation Trams	13
ՍԱՐԳՍԵԱՆ, Հենրի Վ. Թիֆլիսի Յովնանեան դպրոցի կրօնականները	19
SARKISSIAN, Henry V. The Lapel Pins of Hovnanian School in Tiflis (in Armenian)	
The Ararat Eskijian Museum Grand Opening	21
Announcement.....	23
Letters	23
NERCESSIAN, Y. T. Inventory of Cilician Armenian Gold Coins.....	25
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ. Հայաստանի Հանրապետության դրօշը, զինանշանը, չբանչաններն ու մեդալները.....	37
REPUBLIC OF ARMENIA. The Flag, Coat of Arms, Orders and Medals of the Republic of Armenia (in Armenian)	
Armenian Numismatic Literature	42
ISHKHANIAN, Hagop. Stamps in Our Days.....	43
Armenian Numismatic Literature	45
Editorial.....	47
Letters	48
NERCESSIAN, Y. T. The Armenian Coin Auction of John J. Slocum.....	49
Armenian Numismatic Literature	52
ՍԱՐԳՍԵԱՆ, Հենրի. Դրամագիտության հարցերը Ազգագրական Հանդես-ի էջերում.....	53
SARKISSIAN, Henry V. Numismatic Inquiries in <i>Azagrahan Handes</i> (in Armenian)	
Armenian Numismatic Literature	56
BOOK REVIEW. <i>Ottoman Silver Marks</i> , by Garo Kürkman. Reviewed by YTN.....	58
ESKJIAN, Luther Letter to Our Membership.....	59
Armenia Mints the First Gold Coin	60
News Release	60
Donations	60
NERCESSIAN, Y. T. The Armenian Coin Auction of Edward Joseph.....	61
Armenian Numismatic Literature	67
SARYAN, L. A. A Counterfeit Coronation Tram of Levon I of Cilician Armenia.....	69
Armenian Numismatic Literature	70
NERCESSIAN, Y. T. A Counterfeit Levon-Hetoum Silver Tram.....	72

Series I

Volume XXIII, No. 1

March 1997

ՀԱՅ

ARMENIAN

ԴՐԱՄԱԳԻՏԱԿԱՆ

NUMISMATIC

ՀԱՆԴԵՍ

JOURNAL

TABLE OF CONTENTS

ANNOUNCEMENTS	1
Officers of the Society	1
Armenian Numismatic Society Web Site on Internet	1
Books Shipped to Armenia Lost	1
A New Computer for the Society (Macintosh Performa 6300CD, PowerPC)	1
Obituary	1
Armenian Numismatic Literature	2
BEDOUKIAN, Paul Z. A Hoard of Coronation Trams of Oshin	3
Armenian Numismatic Literature	12
NERCESSIAN, Y. T. Angel on King Oshin Coronation Trams	13
ՍԱՐԳՍԵԱՆ, Հենրի Վ. Թիֆլիսի Յովնանյան դպրոցի կրճեանշանները	19
SARKISSIAN, Henry V. The Lapel Pins of Hovnanian School in Tiflis (in Armenian)	
The Ararat Eskijian Museum Grand Opening	21

ՀԱՅ ԴՐԱՄԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀԱՆԴԻՍ ARMENIAN NUMISMATIC JOURNAL

Series I

Vol. XXIII, No. 1

March 1997

ANNOUNCEMENTS

Officers of the Society

President: Luther Eskijian
Vice President: Terenik Nercessian, e-mail, nercessian@aol.com
Treasurer: Wartan Gewenian
Secretary & Editor : Yeghia T. Nercessian

Armenian Numismatic Society Web Site on Internet

Information about the Armenian Numismatic Society has been available on the Internet for two years:

address: <http://www.coin-universe.com/org/armenian/index.html>

Telephone area code change

Starting January 25, 1997 (transition period up to July 25, 1997) our Phone/Fax number and new area code: **562/695-0380**

Books Shipped to Armenia

The United Armenian Fund's 86th airlift arrived in Yerevan on September 8, 1996; it carried 102 copies of *Armenian Coins and Their Values* and 20 copies of *Armenian Numismatic Journal* donated by the Armenian Numismatic Society (valued at \$4000). The recipient, the State Museum of Armenian History in Yerevan, undertook the responsibility of distributing these materials to the libraries of Armenia and Arts'akh. Unfortunately, the whole shipment disappeared in the airport. During a telephone conversation, on November 18, 1996, Mr. A. Shahnazarian, director of the Museum, informed us that all four boxes of books were discovered in Arts'akh, and returned to the Museum. Seven copies of ACV were missing but the remaining books have reached their destination.

A New Computer for the Society (Macintosh Performa 6300CD, PowerPC)

This new acquisition has all the modern conveniences: 16 MB/1.2 GB memory, 100 MHz speed, electronic Fax Modem, CD, Multiple scan 15 inch color display, microphone, sound input/output ports, extensive supply of fonts, etc. We purchased numerous fonts: Armenian, Russian, transliterator symbols, and of course, some new software. Needless to say, there is a lot to be purchased yet. Henceforth "Armenian Numismatic Literature" in our journal will be set with Times font, since Cyrillic and transliterator fonts are based on Times font. As we progress in 1997, these new acquisitions will be more apparent and our journal will have an even more professional appearance.

Obituary

It is with deep sorrow we report the death of Fr. Sahak Djemdjemian (5.III.1939-†12.X.1996), Abbot General of the Mekhitarist Order, in San Lazzaro, Venice. Fr. Djemdjemian had an interest in Armenian numismatics and authored numerous articles relating to Armenian coinage in our journal.

ARMENIAN NUMISMATIC JOURNAL is the quarterly publication of Armenian Numismatic Society, an educational, non-profit organization. Editor, Y. T. Nercessian, 8511 Beverly Park Place, Pico Rivera, California 90660-1920, U. S. A. Associate Editors, W. Gewenian and T. Nercessian, Corresponding Editors, L. A. Saryan (Greenfield, WI) and Henry Sarkissian (Erevan). Non-member subscriptions \$12.50 per year. Back issues available. **ISSN 0884-0180 — LCCN 85-649443**

ARMENIAN NUMISMATIC LITERATURE

- 1 ANEC. ANEC Awards 27 Students Setian Ancient Armenian Coin. *Armenian Weekly*, Vol. LXVI (13 July 1996), No. 28 (29768), p. 6.

The deserving students for excellence in Armenian studies are awarded with ancient Armenian coins donated by Gary Setian. YTN

Հայերէն դասընթացներուն մէջ առաջնակարգ ուսանողները վարձատրուած են հին հայկական դրամներով, նուիրուած Կարի Սէթեանի կողմէ: ԵԹՆ

- 2 ARMENIAN OBSERVER. New Jubilee Coins Issued. *Armenian Observer*, Vol. XXVI (21 August 1996), No. 43, p. 6.

ROA Central Bank issued new coins dedicated to the XXXII World Chess Olympiad to be held in Yerevan. The copper-nickel alloy coin has 100 drams face value, 29.5 mm diameter, 10.8 grams. 2000 proof copies of the same type were issued for the collectors. The obverse displays coat of arms of Armenia, the reverse depicts a chess board and in English "XXXII CHESS OLYMPIAD, YEREVAN, ARMENIA." YTN

ՀՀ Կեդրոնական Դրամատունը թողարկած է նոր դրամներ, նուիրուած աշխարհի չախմատի 32-րդ ոլիմպիականին, որ տեղի պիտի ունենայ Երևանի մէջ: Պղինձի և նիկէլի մետաղաձուլ դրամը ունի 100 դրամ արժէք, 29.5 մմ տրամագիծ, 10.8 գրամ կշիռ: Նոյն տեսակէն յղկուած 2000 օրինակ թողարկուած է հաւաքորդներու համար: Երեսին վրայ պատկերուած է Հայաստանի զինանշանը, ետին՝ չախմատի տախտակը և անգլերէնով «XXXII CHESS OLYMPIAD, YEREVAN, ARMENIA»:

- 3 ARMPRESS. New Commemorative Medal. *Nor Gyank*, Vol. XVIII (12 September 1996), No. 40, p. 25

A new medal dedicated to the fifth anniversary of the independence of Arts'akh was issued. The obverse displays the coat of arms of Arts'akh; the reverse, the symbol of immortality and "Nagorno-Karabagh Republic" inscription. The medal was designed by Arkady Petrossian and struck in France. The diameter is 50 mm. YTN

Նոր մեդալ մը թողարկուած է, նուիրուած Արցախի անկախութեան հինգերորդ տարեդարցին: Մեդալի երեսին վրայ պատկերուած է Արցախի զինանշանը, կռնակը՝ յաւերժութեան նշանը և «Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետութիւն» արձանագրութիւնը: Մեդալի դժագրիչն է Արգադի Պետրոսեան, կտրուած է Ֆրանսա: Տրամագիծը 50 մմ է: ԵԹՆ

- 4 HAJINIAN, Charles A. Levon Saryan Receives Numismatic Award, by Charles A. Hajinian. *Armenian Reporter Int'l*, Vol. XXIX (22 June 1996), No. 38; *Armenian Weekly*, Vol. LXVI (22 June 1996), No. 25 (29765), p. 6.

Levon A. Saryan was selected as "the first-place winner of the Bradfield Literary Award" for publishing "Recent Chemical Studies on Ancient and Medieval Armenian Coins Using SEM-EDS," published in the Fall 1995 issue of *The Centinel* journal. YTN

Լևոն Ա. Սարեան ընտրուած է «Bradfield զրական մրցանակին առաջին տեղը շահողը» Սէմփիմէլ պարբերականի Աշնան 1995-ի համարին մէջ իր «Recent Chemical Studies on Ancient and Medieval Armenian Coins Using SEM-EDS» յօդուածին համար: ԵԹՆ

- 5 HAJINIAN, Charles A. Saryan Receives Numismatic Award, by Charles A. Hajinian. *Armenian Mirror-Spectator*, Vol. LXV (22 June 1996), No. 50 (3442), p. 9.

See abstract of No. 4.

A HOARD OF CORONATION TRAMS OF OSHIN*

PLATE I

PAUL Z. BEDOUKIAN, Ph. D.

When I was in Paris a few years ago, I visited the well-known professional numismatist Mrs. Nadia Kapamadji, who showed me a hoard of coronation trams of Oshin, the king of Cilician Armenia from 1308-1320. Mrs. Kapamadji kindly placed the entire collection at my disposal for the purpose of research.^a The time and place of discovery of the hoard remains unknown. The hoard originally consisted of 129 pieces, twelve of which were already sold. This article is therefore based on the study of the remaining 117 pieces.

The existence of coronation coins among the regular trams of the Roupenian kings is very interesting, although it sometimes presents an enigma which cannot be satisfactorily resolved.

It is understandable that, when Prince Levon II (1186-1198 A.D.) was anointed king in 1198 and established a new dynasty, he struck coronation coins to immortalize that historical event, and show his people and the world that he had been anointed king. On the obverse¹ of some of his coronation coins we see Levon on his knees before Christ, while a dove descends from heaven above; on others, rays of light descend to bless the event. On the reverse we see two lions back to back, facing each other, with a long cross standing between them.

It is accepted that Levon struck these coins during the first year of his rule as king. They are comparatively scarce² and in the author's book, of over 4000 silver coins of Levon I only 120 are of the coronation type.³ This comparison supports the opinion that Levon's coronation coins were struck for only a limited period at the beginning of his reign.

Levon's successors Hetoum I and Levon II did not strike coronation trams.

When Levon II died in 1289, he was succeeded by his son Hetoum II. Capable individual though he was, Hetoum preferred the religious life and in 1293 handed the

* Originally published in *Haigazian Armenological Review*, Vol. IV (1973), pp. 81-96. It was translated into English by Levon A. Saryan, Ph.D. A few revisions and updates are reflected in the footnotes.

^a [Mrs. Nadia Kapamadji (Nvart Kapamadjian) was a prominent coin dealer and collector in Paris for several decades. Her collection was published by Serge Boutin, *Monnaies des Empires de Byzance*, 2 vols. (Maastricht, 1983), and placed for sale at auction *Numismatique: Collection N. K.* (Paris, October 27-29, 1992). The collection contained 31 Oshin coronation trams (coins #1354 to 1384) and the sale included 27 coronation trams offered in five lots (#931 to #935). Many if not all of these trams originated from this hoard.—LAS]

¹ Since specific terms do not exist in the Armenian language to describe the obverse and reverse of a coin, it is proposed that the words *agogh*m (side A) and *begogh*m (side B) be used for the terms obverse and reverse respectively. In the past, the term *k'orp'us* (corpus) was proposed to describe a complete collection of literary works, and now this term is commonly used in Armenian numismatic writing.

² I am informed that lately a large hoard containing 3500 Levon I coronation trams has been discovered. This news is not yet confirmed. [Bedoukian later studied and published a hoard of over 800 such trams. See Paul Z. Bedoukian, "A Large Hoard of Coronation Trams of Levon I," *Handes Amsorya*, Vol. 90 (1976), pp. 409-440; also in *Selected Numismatic Studies* (Los Angeles, 1981), pp. 302-317.—LAS]

³ Paul Z. Bedoukian, *Coinage of Cilician Armenia* (New York, 1962), pp. 139-144.

throne over to his next brother Toros. Toros ruled as the king's representative but not as king, and for that reason did not strike any coins in his name.

In 1296, Hetoum II and Toros travelled to Constantinople to attend the wedding of their sister to the son of the Byzantine emperor. In their absence, the next brother Smpad declared himself king. We don't know by what means he was able to obtain the approval of both the Catholicos [the supreme patriarch of the Armenian Church, LAS] and the Great Mongol Khan Prince Ghazan for this act. When the two older brothers returned from Constantinople, Smpad had them thrown into prison, then had Toros killed and Hetoum blinded by searing his eyes.

A fourth brother, Gosdantin, finding Smpad's actions intolerable, revolted against Smpad and succeeded in capturing and imprisoning him. Hetoum was released from prison, but because he was blind he permitted Gosdantin to rule. Shortly thereafter, however, Hetoum regained his sight, and the people and nobles preferred to have their lawful king seated on the throne. They united behind Hetoum and succeeded in defeating Gosdantin and Smpad. the two usurpers were exiled to Constantinople where they remained until their death.

We know that Hetoum II did not strike silver trams, but satisfied himself with copper and small billon coins.

It is interesting to note that both Smpad and Gosdantin struck attractive silver trams of high silver purity. The trams of both were heavier and contained more silver than the later trams of Levon II. Likewise, they were considerably higher in weight and silver content than those of Hetoum II's successor Levon III. Gosdantin also struck gold coins.

The trams of Smpad resemble those of Levon I, perhaps because he wished to inform the Armenian people that he was Levon's worthy successor. Smpad's trams are of two types. On the obverse of one we see the king seated on a throne decorated with lions, holding a cross in his right hand and a lily in his left hand, just like on the trams of Levon I. On the second type the same picture is on the obverse, except that in the king's left hand we see a double-edged axe (or mace) resting on his shoulder. On the reverse of both types are Levon's twin lions, with a long double cross. The weights and specific gravities⁴ of the two types do not differ significantly from each other. Consequently, we cannot say with certainty that the first type is a coronation tram and the second, a regular tram.

The following measurements were taken from clean coins of each type in the author's collection:

Smpad trams resembling the regular trams of Levon I

<u>Coin No.</u>	<u>Weight (grams)</u>	<u>Specific Gravity</u>
1.	2.9100	10.32
2.	3.0209	10.30
3.	2.7473	9.70

⁴ The specific gravity of a silver coin indicates its silver content. Silver coins are mostly a mixture of silver and copper; in such a mixture a coin with a specific gravity of 10.35 contains approximately 92% silver, while a coin of specific gravity 9.95 contains barely 70% silver.

Smpad trams with the double-edged axe

<u>Coin No.</u>	<u>Weight (grams)</u>	<u>Specific Gravity</u>
1.	2.5905	10.10
2.	2.6780	9.85
3.	3.0056	10.20
4.	2.3732	9.80
5.	3.0900	10.17

The silver coins of Gosdantin I are generally of good quality, but since they are very rare it is not possible to list here their weights and specific gravities.

It has already been noted that the trams of Smpad and Gosdantin are of higher weight and silver content than the trams of the later period of Levon II. It is likely that the two usurper kings made an attempt to improve the quality of the silver coinage which was in circulation in the country.

It can be seen that silver coins of Levon III (1301-1307) suffered a decline both in terms of weight and silver content. Most of the succeeding kings gradually reduced the weight and silver content of their coins. This is easily explained as a consequence of the deteriorating political situation, and reflects the country's failing economy.

Under these conditions it is surprising to find, among the many silver coins of Oshin, a series of rare trams which resemble in appearance the regular silver trams of King Levon I, and are also equivalent to Levon's trams in terms of weight and silver content. As recently as 1962, these coins were rare; of the more than 200 silver coins of Oshin catalogued in the author's book,⁵ only 13 were of this coronation tram type. [The bulk of Oshin's silver coinage is of the type obverse: king riding on horseback to right, reverse: lion walking to right with cross. These coins, called takvorins, contain substantially less silver than the trams.—LAS]

In recent years, thousands more Roupenian coins have been discovered including many coins of Oshin. In 1967, a small 17 piece hoard of Oshin coronation trams passed through this writer's hands. The weights and specific gravities of several clean Oshin trams from this hoard, clean Oshin trams from the author's collection, and Oshin takvorins from the author's collection are given below:

Oshin coronation trams from the author's small hoard

<u>Coin No.</u>	<u>Weight (grams)</u>	<u>Specific Gravity</u>
1.	2.8819	9.940
2.	2.9264	9.800
3.	2.9641	9.800
4.	2.9021	10.050
5.	2.9446	10.035
6.	2.8250	10.200

⁵ Bedoukian, *Coinage of Cilician Armenia*, pp. 353-364.

Oshin coronation trams from the author's collection

Coin No.	Weight (grams)	Specific Gravity
7.	2.6300	10.60
8.	2.6723	10.21
9.	2.9676	10.30
10.	2.9797	10.27
11.	2.8667	10.04

Regular Oshin takvorins from the author's collection

Coin No.	Weight (grams)	Specific Gravity
1.	2.4166	9.30
2.	2.4386	9.40
3.	2.1331	8.90
4.	2.3770	9.50
5.	2.3651	9.46
6.	2.3696	9.10
7.	2.4982	9.63
8.	2.2198	9.61

It can be seen that there is a considerable difference between Oshin trams and Oshin takvorins both in terms of weight and silver fineness. Unquestionably, these two types were not regarded as the same type of coin and had different values in the marketplace. In fact, if we compute the average silver content of the coronation trams, we see that each contained on the average 2.3 grams of silver, while the takvorins contained an average of 1.2 grams. Thus, the trams had about twice the value of the more common takvorins.

The question arises as to why Oshin struck high quality coronation trams. He could have struck coins of the takvorin specifications with the types of Levon I, and this way would have conserved the silver bullion of the royal treasury while still announcing his coronation. Consequently, there must have been other reasons for striking coins with the specifications of the trams of Levon and Hetoum-Zabel.

Catalogue of the coin hoard

No.	Reverse Inscription	Reverse cross	Same Die
(All obverses are from the same die. x = all are from the 17-piece coin hoard)			
ԱԻԾԻՆ ԹԱԳԱՒՈՐ ՀԱՅՈՑ Է՝ (Letter 3 in left obverse field to left of cross)			
1	ԿԱՐՈՂՈՒԹԵԱՒ ԱԾ Է		1, 8, 19, 20, 89, 90, 91, 92
2	ԿԱՐՈՂՈՒԹԲՆ ԱԾՈՑ		3, 3x, 101
3	» »		
3x	» »		5, 23a
4	» »		
5	» ԱՍՏ		

No.	Reverse Inscription	Reverse cross	Same Die
6	ԿԱՐՈՂՈՒԹԲՆ ԱՍՏ Է		6, 7, 8, 66a, 100, 104, 105, 106, 116a
7	, , ,		
8	, , ,		
9x	ԿԱՐՈՂՈՒԹԲ ԱԾՈՒ		9x, 103b, 107
9	, ԱԾՈՒ		9, 103c
ԱՒԵՐՆ ԹԱԳԱՒՈՐ ՀԱՅՈՑ Է* (Without letter Յ)			
10	ԿԱՐՈՂՈՒԹԲՆ ԱՍՏ		10, 11, 96, 97, 98, 99x, 110, 111
11	, , ,		8, 80, 81, 82, 83
12	, , ,		
13	, , ,		
14	, , ,		15, 15x, 34, 35, 36
15	, ԱՅ Է		
15x	, , ,		
16	, , ,		16, 95
17	ԿԱՐՈՂՈՒԹԵԱՄ ԱԾՈՑ		17, 86
18	, ԱՅ Է		1, 18, 19, 20, 89, 90, 91, 92
19	, , ,		
20	, , ,		
21	ԿԱՐՈՂՈՒԹԲՆ ԱՍՏ		21, 85
22	, ԱՍՏ		23, 37, 38, 47, 102
23	, ԱՍՏ Ի?		
23a	, ԱՍՏ		
ԱՒԵՐՆ ԹԱԳԱՒՈՐ ՀԱՅՈՑ (A dot above left lion)			
24	ԿԱՐՈՂՈՒԹԲՆ ԱՅ Է		24, 25, 40
25	, , ,		26, 27, 28, 45, 46, 50, 51, 52, 53, 53x
26	, , ,		
27	, , ,		
28	, , ,		30, 42, 43, 44, 49
29	, , ,		
30	, , ,		
(No dot above lion)			
31	, , ,		31, 32, 33
32	, , ,		
33	, , ,		
34	, , ,		15, 15x, 34, 35, 36
35	, , ,		
36	, , ,		
37	, , ,		23, 37, 38, 47, 54, 102
38	, , ,		
39	, , ,		
40	, , ,		24, 25, 40
41	, , ,		41, 48

No.	Reverse Inscription	Reverse cross	Same Die
ԱԻԾԻՆ ԹԱԳԱԽՈՐ ՀԱՅՈՑ			
42	ԿԱՐՈՂՈՒԹԲՆ ԱՅ Է		
43	» » »		30, 42, 43, 44, 49
44	» » »		
45	» » »		26, 27, 28, 45, 46, 50, 51, 52, 53, 53x
46	» » »		
47	» » »		47, 27, 28, 84, 108, 41, 48
48	» » »		
49	» » »		
(Same obverse with different die)			
50	» » »		
51	» » »		51, 52, 53, 53x, 54, 28, 26, 27, 45, 46
52	» » »		
53	» » »		
53x	» » »		
53x	» » »		
53x	» » »		
54	» » »		23, 37, 38, 47, 54, 102
55	» » »		55, 30, 42, 43, 44, 49
56	» » »		
ԱԻԾԻՆ ԹԱԳԱԽՈՐ ՀԱՅՈՑ			
57	ԿԱՐՈՂՈՒԹԲՆ ԱԾՈՑ		57, 57x
57x	» »		
58	» ԱՍՍ		13, 14, 58, 59, 60, 61, 62
59	» »		
60	» »		
61	» »		
62	» »		
63	» ԱՍՏՈ		63, 94
64	» ԱՅ Է		64, 65, 67, 68
65	» »		
66	» ԱԾՈՑ		
66a	» ԱԾՈՑ Է		6, 7, 8, 66a, 100, 104, 105, 106, 116a
ԱԻԾԻՆ ԹԱԳԱԽՈՐ ՀԱՅՈՑ			
67	ԿԱՐՈՂՈՒԹԲՆ ԱՅ Է		64, 65, 67, 68
68	» »		
69	» ԱՍՍ		
ԱԻԾԻՆ ԹԱԳԱԽՈՐ ՀԱՅՈՑ			
70	ԿԱՐՈՂՈՒԹԲՆ ԱԾՈ		70, 71
71	» »		
72	» ԱՅՈ		72, 116
73	» ԱԾՈԼ		
74	» ԱԾՈՑԼ		

No.	Reverse Inscription	Reverse cross	Same Die
ԱԻԾԻՆ ԹԱԱԽՈՐ ՀԱՅՈՑ			
75	ԿԱՐՈՂՈՒԹԲՆ ԱՍՏԻ		75, 76, 77, 78, 93
76	» »		
77	» »		
78	» »		
79	» »		
80	ԿԱՐՈՂՈՒԹԲՆ ԱՍՏ		80, 81, 82, 83
81	» »		
82	» »		
83	» »		
84	» »		
85	» »		21, 85
86	ԿԱՐՈՂՈՒԹԵԱՄ ԱԾՈ		17, 86
87	» »		87, 88
88	» »		
89	» ԱԾԻ		1, 18, 19, 20, 89, 90, 91, 92
90	» »		
91	» »		
92	» »		
93	» ԱՍՏԻ		75, 76, 77, 78, 93
94	» ԱՍՏՈ		63, 94
ԱԻԾԻՆ ԹԱԳԱԽՈՐ ՀԱՅՈՑ			
95	ԿԱՐՈՂՈՒԹԲՆ ԱՅ Է		
96	» ԱՍՏ		96, 97, 98, 98x, 98x, 110, 111
97	» »		
98	» »		
98x	» »		
98x	» »		
99	» »		5x, 99
ԱԻԾԻՆ ԹԱԳԱԽՈՐ ՀԱՅՈՑ (Letter Յ to left of cross)			
100	» ԱԾՈՅ Է		3, 3x, 6, 7, 8, 66a, 100, 104, 105, 106
101	» ԱԾՈՅ		
101x	» ԱՍՏ		
ԱԻԾԻՆ ԹԱԳԱԽՈՐ ՀԱՅՈՑ			
102	ԿԱՐՈՂՈՒԹԲՆ ԱՅ Է		23, 37, 38, 47, 102
ԱԻԾԻՆ ԹԱԳԱԽՈՐ ՀԱՅՈՑ			
103	ԿԱՐՈՂՈՒԹԲՆ ԱՍՏՈԻ		23, 37, 38, 47, 102
ԱԻԾԻՆ ԹԱԳԱԽՈՐ ՀԱՅՈՑ (Letter Յ at the left side of cross)			
103a	ԿԱՐՈՂՈՒԹԲՆ ԱԾՈՅ		4, 103a
103b	» ԱԾՈՅ Ի		103b, 107, 5x
103c	» ԱԾՈ		9, 103c

No.	Reverse Inscription	Reverse cross	Same Die
ԱԻԾԻՆ ԹԱԳԱՒԻՐ ՀԱՅՈՑ (Ligatured Մ and letter Յ in the field)			
104	ԿԱՐՈՂՈՒԹԲՆ ԱՅՈՑ Է		6, 7, 8, 100, 104, 105, 106, 66a, 116a
105	" "		
106	" "		
107	ԱԾՈՑԻ		103b, 107, 5x
108	" "		
109	ԱԾՈՐ՝		
109x	" "		
110	ԱՍՍ		
111	" "		
112	ԱԾՈՐ՝		
ԱԻԾԻՆ ԹԱԳԱՒԻՐ ՀԱՅՈՐ՝ (Letter Յ at the left side of cross)			
113	ԿԱՐՈՂՈՒԹԲՆ ԱՅՈՑ		113, 114
114	" "		
115	" "		
116	ԱՅՈՐ		72, 116
116a	ԱԾՈՑ Է		6, 7, 8, 100, 104, 105, 106, 116a, 66a
ԱԻԾԻՆ ԹԱԳԱՒԻՐ ՀԱՅՈՑ՝ (The blessing right hand above the cross)			
117	ԿԱՐՈՂՈՒԹԲՆ ԱՅ Է		

We know that during the Roupenian era Armenian coins did not always have the same value. Merchants and money changers determined the value of coins according to their precious metal (silver or gold) content.

In medieval documents, we encounter references to three distinct types of Armenian coins: *Bissancios Stauratos* (cross trams), *Daremos Novos* (new trams), and *Taccolini* (takvorins). It has been established that the first term refers to the silver trams of Levon I and Hetoum-Zabel, which have a long cross in the designs.⁶ These coins contain 90% [or more, LAS] silver and weigh about 2.90 grams. Thus they contain about 2.60 grams of silver per coin. The silver coins of Levon II were of lesser quality and called "new trams"; they weighed about 2.60 grams and contained about 70% silver by weight. Their silver content was close to 1.8 grams per coin. Beginning with Levon III, the silver coins again suffered a reduction in silver content and were called takvorins. Their market value was determined on the basis of their silver content.⁷

The silver content of Smpad long cross trams (*Bissancios Stauratos*) was around 2.0 to 2.3 grams per coin. Smpad apparently made an attempt to re-establish the standards which prevailed at the time of Levon I and Hetoum-Zabel. It seems that Gosdantin tried likewise. Levon III was obviously unable to maintain the same standards; his takvorins contain barely 1.3 grams of silver per coin.

When Oshin ascended the throne in 1308, three kinds of silver coins were in use in Cilician markets with three different values. Numerous medieval documents are in

⁶ Paul Z. Bedoukian, "The Identity of the Coins of Cilician Armenia Known as 'Bissancios Stauratos,'" *Handes Amsorya*, Vol. 73 (1959), pp. 241-250; also in *Selected Numismatic Studies* (Los Angeles, 1981), pp. 339-343 (in Armenian).

⁷ Bedoukian, *Coinage of Cilician Armenia*, p. 126.

existence corroborating this point.⁸ It seems that Oshin established his *Bissancios Stauratos* or long cross trams as a specific type of coin, perhaps during the first year of his reign. In any event, the number of these coins struck must have been small, since most of his silvers are takvorins resembling those of his predecessor King Levon III, and his successor King Levon IV.

In conclusion, it is apparent that coins bearing a long cross have a high intrinsic value. They were struck by Levon I, Hetoum-Zabel, Smpad, and in small quantity by Oshin.

There appears to be no reason to call these coins of Oshin coronation trams. No other king of the Roupenian dynasty struck coronation trams, except Levon I, whose purpose it was to announce the inauguration of a new dynasty.

Whether we call these coins coronation trams or long-cross trams (*Bissancios Stauratos*), the hoard under discussion is important in that it illuminates one of the dark pages of Armenian numismatics.

ՕՇԻՆ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ՕԾՄԱՆ ԱՐԾԱԹՆԵՐՈՒ ԴՐԱԱՄԱԳԻՏ ՄԸ

[Ամփոփում]

Օշին թագաւորին 129 օծման զրամներու գանձին ուսումնասիրութիւնը առաջադրեց որոշ եզրակացութիւններ, թէ ինչո՞ւ Օշին հաստանեց այս բարձրօրակ հազուադիւտ դրամները

Կային որոշ պատճառներ, որ Օշին թագաւորն ալ Լեւոն Ա-ի կամ Զապէլ-Հեթումի կշիռով և որակով զրամներ հաստանեց, Գիտե՞ք որ ռուբինեան շրջանին հայկական զրամները մշտն և՛ նոյն արժէքը չեն ունեցած: Վաճառականները և լուծալափոխները զրամներուն արժէքը կ'որոշէին անոնց ոսկիի կամ արծաթի պարունակութեան համեմատ: Այնպէս որ շուկայի արժէքները հիմնուած էին ոսկիին կամ արծաթին վրայ:

Երբ Օշին գահ բարձրացաւ 1308 թուականին, շուկայի վրայ շրջանառութեան մէջ էին երեք տեսակ արծաթ զրամներ, երեք տարբեր արժէքներով: Ժամանակակից բազմաթիւ փաստաթուղթեր կան, որոնք կը հաստատեն այս տեսակէտը: Այնպէս կ'երևի թէ Օշին հաստանեց իր Bissancios Stauratos կամ խաչանիշ զրամները իր որոշ տեսակի զրամներ և կը ջանար վերահաստատել նախկին Լեւոն Ա-ի և Հեթում-Զապէլի զրամական զրութիւնը, թերևս իր թագաւորութեան առաջին տարւոյն ընթացքին, բայց ամէն պարագայի՝ քիչ քանակով, իսկ իր զրամներուն մեծամասնութիւնը թագաւորին էին, նմանութեամբ իր նախորդին՝ Լեւոն Գ-ի, և կամ իրեն յաջորդող Լեւոն Դ-ի թագաւորիններուն:

Եզրակացնելով կրնանք ըսել ուրեմն, թէ երկար խաչով զրամները բարձր արժէք ներկայացնող որոշ զրամներ էին, որոնք հաստանուցան Լեւոն Ա-ի, Հեթում-Զապէլի, Սմբատի և քիչ քանակութեամբ վերջին անգամ Օշինի կողմէ:

Օշինի այս զրամագլուխը՝ ըլլալ օծման զրամներու, կամ խաչանիշներու (*Bissancios Stauratos*) գանձ մը, մեծ արժէք կը ներկայացնէ և կը լուսարանէ մեր զրամագիտութեան պատմութեան մութ էջերէն մէկը:

Պ. ԶԱՐԵՃ ՊՏՈՒԿԵԱՆ

⁸ Victor Langlois, *Cartulaire* (Venice, 1863).

ARMENIAN NUMISMATIC LITERATURE

- 6 HOVANNISIAN, Richard G. *Republic of Armenia; Between Crescent and Sickel; Partition and Sovietization*, by Richard G. Hovannisian. Berkeley, Los Angeles, London: University of California Press, 1996, figs. 26-30, illus.

Postage stamps and currency of the Republic of Armenia are illustrated.

YTN

Պատկերված են Հայաստանի Հանրապետության դրոշմաթուղթերն ու թղթադրամները: ԵԹՆ

- 7 NOYAN TAPAN. Chatraki 32rd hamashkarhayin oghimpiakanin nuiruats hushadram [Commemorative Coin Dedicated to World 32nd Chess Olympiad] - Ճատրակի 32րդ համաշխարհային ողիմպիականին նուիրուած յուշադրամ. *Armenian Life*, Vol. XI (1-7 September 1996), No. 44, p. 38. In Armenian.

The Central Bank of Armenia issued new coins dedicated to the 32nd world chess olympiad, to be held in Yerevan. The obverse displays the republic's coat of arms, "Republic of Armenia" in Armenian, "100 dram," and "1996." The reverse has a chess board and "XXXII CHESS OLYMPIAD, YEREVAN, ARMENIA."

The proof coin was struck by the British Royal Mint, 0.925 silver, 38.61 mm, 28.28 g.

YTN

Հայաստանի կեդրոնական դրամատունը թողարկած է նոր յուշադրամներ, նուիրուած՝ ճատրակի 32-րդ համաշխարհային ողիմպիականին, որ տեղի պիտի ունենայ Երևանի մէջ: Երեսին վրայ պատկերուած է հանրապետութեան զինանշանը և «ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ, 100 ԴՐԱՄ, 1996»: Կոնակը ունի ճատրակի դաշտը և «XXXII CHESS OLYMPIAD, YEREVAN, ARMENIA»: Յղկուած (proof) արծաթէ դրամը կոխուած է Բրիտանիոյ Արքայական դրամահատարանին կողմէ, 0.925 յալւ, 38.61 մմ տրամագիծ և 28.28 գրամ կշիռ:

ԵԹՆ

- 8 NOYAN TAPAN. Ancient Armenian Coin Collection on Display. *Armenian Weekly*, Vol. LXVI (21 September 1996), No. 38 (29778), p. 8.

See abstract of No. 9.

- 9 NOYAN TAPAN. Hayastani dramneru nuiruats ts'uts'ahandēs [An Exhibit Dedicated to the Coins of Armenia] - Հայաստանի դրամներու նուիրուած ցուցահանդէս. *Armenian Life*, Vol. XI (16-22 August 1996), No. 42, p. 4. In Armenian.

An exhibit of coins donated to Armenia was unveiled in the State Museum of Armenian History. The exhibit was a loan of the Artaxiad and Roupinian dynasty coin collection of Yervant Abadjian. At the end of the exhibit, Abadjian donated some of the valuable coins of his collection to the Armenian Historical, Etchmiadzin, and Central Bank Museums.

YTN

Հայաստանի պատմութեան Պետական թանգարանի մէջ բացուում կատարուած է Հայաստան նուիրուած դրամներու ցուցահանդէսին: Յուցահանդէսը իրականացած է շնորհիւ Երուանդ Ապանեանի Արտաշէսեան ու Ռուբինեան դրամներու հաւաքածոյին, որ թանգարանին տրամադրուած է: Յուցահանդէսի աւարտին, Ապանեան իր հաւաքածոյէն արժէքաւոր կտորներ նուիրած է Հայաստանի Պատմութեան, Էջմիածնի և կեդրոնական Դրամատան թանգարաններուն:

ԵԹՆ

- 10 NOYAN TAPAN. Jubilee Coin Dedicated to Chess. *Armenian Observer*, Vol. XXVI (18 September 1996), No. 47, p. 4.

See abstract of No. 7.

ANGEL ON KING OSHIN CORONATION TRAMS

PLATE I (N4-N21)

Y. T. NERCESSIAN

Historical background

King Levon II (1270-1289) was survived by Queen Keran (Kir Anna), five sons, and four daughters. His daughter Zabel married the brother of the king of Cyprus, Rita married Michael IX and became the empress of Byzantium, and two others married Crusader princes. All of Levon's sons—Hetoum, Toros, Smpad, Gosdantin, and Oshin—occupied the throne of the Cilician Armenian kingdom.¹

Hetoum II succeeded (1289-1293, 1295-1296, 1301-1305) Levon II and ascended the throne when Latin states in the Levant were disappearing due to the constant Mamluk attacks. His three intermittent reigns were beset with internal and external strife. He was never crowned king. Hetoum discouraged by political difficulties, abdicated from the throne in favor of his brother Toros (1293-1295) and retired to a monastery. Two years later Hetoum was urged by Armenian nobility and his brother Toros himself to take the reigns of the kingdom.² Hetoum renewed Armenia's alliance with Mongols and strengthened his ties with Cyprus, the only other Christian kingdom surviving in the Levant. In 1296, Hetoum and Toros travelled to Constantinople to pay a state visit to Rita and Michael, turning the regency over to their brother Smpad.³

Smpad (1296-1298) took advantage of his brothers absence, usurped the throne and declared himself as king. On their journey to Cilicia, Hetoum and Toros were captured by Smpad. Toros was strangled to death and Hetoum partially blinded.⁴

Gosdantin I (1298-1299), the fourth son of Levon II, was shocked by the events; he captured and imprisoned Smpad, released Hetoum II, but seized the throne and proclaimed himself as king.⁵ A year later, Hetoum recovered his eyesight. People and nobility wanted Hetoum restored to the throne. Gosdantin released Smpad from prison and both of them fought against Hetoum, the lawful king. Hetoum defeated Smpad and Gosdantin in a battle, captured and exiled them to Constantinople, and took the reign of the government for the third time when the country was invaded by the Mamluks and suffered devastation.⁶

Hetoum abdicated in favor of Levon, the son of his brother Toros. Levon III (1301-1307) was appointed co-ruler in 1301.⁷ Both Hetoum and Levon were treacherously murdered by their Mongol ally General Pilarghou in 1307.⁸ Some historians allege that

¹ J. de Morgan, *The History of the Armenian People* (Boston, 1965), p. 240.

² de Morgan, p. 242.

³ *ibid.*

⁴ *ibid.*

⁵ *ibid.*

⁶ *ibid.*

⁷ P. Z. Bedoukian, *Coinage of Cilician Armenia* [CCA] (New York, 1962; revised edition, Danbury, CT, 1979), p. 14.

⁸ CCA p. 15.

this crime was committed at the instigation of Armenian nationalists who resented the rapprochement between Hetoum II, his nephew Levon III, and the Catholic church.⁹ Others claim that General Pilarghou nursed a grudge against Hetoum for having prevented the erection of a Muslim mosque in Sis.¹⁰

Oshin, the fifth son of Levon II, hearing of the cowardly murder of Hetoum and Levon, rushed to Anazarbus at the head of a royal regiment and drove the Mongols from Armenian territory. Upon Oshin's complaint, the Great Khan had the Mongol general decapitated.¹¹

Oshin (1308-1320) returned to Tarsus where he was crowned as king.¹² His call for help from the West remained unanswered. The Mamluk sultan al-Nasir al-Din Muhammad, with 20,000 Egyptian troops and in alliance with the Turks of Iconium, invaded Cilician Armenia and advanced as far as Sis and Ayas without opposition. In September 1320, Oshin Baille with his brother Constable Gosdantin, attacked and surrounded the enemy in Ayas. The enemy left behind 6,000 dead and the rest were driven out of Cilicia. When the victorious Armenian army entered Sis, Oshin had already died on July 20, 1320, leaving the throne to his ten year old son Levon.¹³

Coinage

Except for Toros, all sons of Levon II (Hetoum II, Smpad, Gosdantin, and Oshin) struck coins.¹⁴ Hetoum struck billon deniers and two types of copper coins. Smpad struck two types of silver trams (coronation tram and tram), a half tram or billon, and a small sized copper coin known as pogh. Gosdantin I struck coins in gold, silver, and copper.

Oshin struck a silver coronation tram, half tram or half coronation tram, takvorin, and small sized copper pogh. Additionally, there are Oshin takvorins overstruck in Arabic, which were in circulation with regular takvorins and Egyptian Mamluks dirhams.¹⁵ Among all Oshin's coins, the most common coins are his silver takvorin and copper pogh.

Silver takvorin

Obv.: King on horseback riding right, holding reins with his left hand, and with his right hand, a mace extending over his right shoulder. Various field marks. Clockwise legend,

+ ԱՌԺՆ ԹԱԳԱՒՈՐ ՀԱՅՈ (Oshin king of the Armenians).

Rev.: Lion walking right and facing right. Behind him a cross with one arm. Dot above lion. Clockwise legend,

+ ԺԻՆԵԼ Ի ՔԱՂԱՔՆ ՍԻՍ (struck in the city of Sis).

AR 22 mm, 2.44 g., CCA 1886, ACV 441.

⁹ de Morgan, p. 246, CCA p. 15.

¹⁰ V. M. Kurkjian, *A History of Armenia* (New York, 1964), p. 254.

¹¹ CCA p. 15.

¹² de Morgan, p. 246.

¹³ V. Hovhannessian, *History of the Armenians* (San Lazzaro, Venice, 1979), pp. 15-16 (in Armenian).

¹⁴ CCA pp. 314-336, 353-368; Y. T. Nercessian, *Armenian Coins and Their Values [ACV]* (Los Angeles, 1996), pp. 143-150, 155-158.

¹⁵ Paul Balog, *The Coinage of the Mamluk Sultans of Egypt and Syria* (New York, 1964), pp. 146-147, pl. VIII, Nos. 213a-213f. Abdel Rahman Fahmy, "Contributions to Mamluk Coinage," *Bulletin de l'Institut d'Égypte*, Vol. L (1968-1969), pp. 5-36, pls. 1-13 (in Arabic).

Angel on King Oshin Coronation Coins

Copper pogh

- Obv.: King seated on a bench-like throne holding cross in right hand, a fleur-de-lys in left. Clockwise legend,
+ ԱԻԾԻՆ ԹԱԳԱՒՈՐ Հ.
Rev.: Ornate cross. Clockwise legend,
+ ԾԻՆԱԾ Է ՔԱՂԱՔ ՍԻ.
AE 18 mm, 1.20 g., CCA 1936a, ACV 448.

Silver coronation tram. Angel next to king's head (type Nos. 1-11)

- Obv.: The king is seated on a throne ornamented with lions, wearing a crown and a royal mantle on his shoulders. He holds a cross in his right hand and fleur-de-lys in his left. His feet rest on a footstool. Above the fleur-de-lys, next to the king's head, is an angel with two wings. Clockwise legend,
+ ԱԻԾԻՆ ԹԱԳԱՒՈՐ ՀԱՅՈՑ.
Rev.: A long cross between two lions rampant regardant. Clockwise legend,
+ ԿԱՐՈՂՈՒԹԵՆ ԱՅ Է (by the will of God).

Silver coronation tram. Hand next to king's head (type Nos. 12-21)

- Obv.: The king is seated on throne as before, but a hand with two fingers extended is next to king's head. Clockwise legend,
+ ԱԻԾԻՆ ԹԱԳԱՒՈՐ ՀԱՅՈՑ.
Rev.: A long cross between two lions rampant regardant. Clockwise legend,
+ ԿԱՐՈՂՈՒԹԵՆ ԱՅ Է.

Catalogue

The catalogue below is formed according to completeness of legend. The first column gives the assigned specimen number. The second column references the corpus number of Bedoukian's paper printed in *Haigazian Armenological Review*, reprinted in *Selected Numismatic Studies* of Paul Z. Bedoukian or English translation preceding this article.¹⁶ The obverse Armenian legend is at the top of the block of coins, starting with specimen number. The reverse Armenian inscription is printed in the third column. The fourth column indicates the reverse cross design patterns (Fig. 1). Column five is the weight of the coin in grams. The sixth column provides pertinent comments on coins as required. Note that all specimens are illustrated in the plate, except coins 14 and 20.

Stylistic grouping of Oshin coronation trams

Because of the paucity of specimens at hand, it was decided to prepare sketches only for reverse cross patterns, illustrated in Figure 1.

In the past King Oshin coronation coins have been studied and the object appearing to right of king's head has been described by Fr. C. Sibilian,¹⁷ K. J. Basmadjian,¹⁸ and P.

¹⁶ P. Z. Bedoukian, "A Hoard of Coronation Trams of King Oshin (1308-1320)," *Haigazian Armenological Review*, Vol. IV (1973), pp. 81-96; also in *Selected Numismatic Studies* [SNS] (Los Angeles, 1981), pp. 488-503 (in Armenian with English summary); English translation in this issue of *Armenian Numismatic Journal*, pp. 3-11.

¹⁷ Fr. C. Sibilian, *Classification of Roupenian Coins* (Vienna, 1892), pp. 81-82 (in Armenian).

¹⁸ K. J. Basmadjian, *Numismatique générale de l'Arménie* (Venice, 1936), p. 170 (in Armenian).

Z. Bedoukian¹⁹ as a hand appearing to the right of king's head and giving divine blessing. However, the author has several pieces in his possession where the object appearing next to king's head is actually an angel with two wings;²⁰ and on late issues this has been simplified giving the impression of a hand with two fingers extended.

Table I. Oshin Coronation Trams

No.	SNS	Reverse Legend	†	Wt.	Comments	
Angel next to king's head						
+ԱԻԾԻՆ ԹԱԳԱՒՈՐ ՀԱՅՈՑ Է*						
01	1	ԿԱՐՈՂՈՒԹԱՄ ԱԾ Է	B2	---	3 in obv. l. field	PB-1
02	2	ԿԱՐՈՂՈՒԹԱՄ ԱԾՈՑ	B4	---	3 in obv. l. field	PB-2
03	11	ԿԱՐՈՂՈՒԹԱՄ ԱՍՏ	B1	---		PB-11
+ԱԻԾԻՆ ԹԱԳԱՒՈՐ ՀԱՅՈՑ						
04	26	ԿԱՐՈՂՈՒԹԱՄ ԱՅ Է (CAH coll.)	A1	2.95	4 below rev. cross	
05	26	ԿԱՐՈՂՈՒԹԱՄ ԱՅ Է (LAS coll.)	A1	2.94	4 below rev. cross	
06	26	ԿԱՐՈՂՈՒԹԱՄ ԱՅ Է	A1	2.86	4 below rev. cross	
07	47	ԿԱՐՈՂՈՒԹԱՄ ԱՅ Է	A2	2.84	4 below rev. cross	
08	37	ԿԱՐՈՂՈՒԹԱՄ ԱՅ Է	A3	2.85	4 below rev. cross	
09	37V	ԿԱՐՈՂՈՒԹԱՄ ԱՅ Է	A4	2.82	4 below rev. cross	
10	64V	ԿԱՐՈՂՈՒԹԱՄ ԱՅ Է	A5	2.88	4 below rev. cross	
11	56V	ԿԱՐՈՂՈՒԹԱՄ ԱՍՏ	D	2.74	4 below rev. cross	
Hand next to king's head						
+ԱԻԾԻՆ ԹԱԳԱՒՈՐ ՀԱՅՈՑ Է*						
12	17V	ԿԱՐՈՂՈՒԹԱՄ ԱԾՈՑ	C	2.86	Top loop at the r.	
13	16V	ԿԱՐՈՂՈՒԹԱՄ ԱՅ Է	B3	2.86		
14	10	ԿԱՐՈՂՈՒԹԱՄ ԱՍՏ	B1	2.87		
+ԱԻԾԻՆ ԹԱԳԱՒՈՐ ՀԱՅՈՑ						
15	74V	ԿԱՐՈՂՈՒԹԱՄ ԱԾՈՑ Է	B1	2.80	3 in obv. r. field Dot above footstool	
16	101	ԿԱՐՈՂՈՒԹԱՄ ԱԾՈՑ	B5	2.78	3 in obv. l. field	
17	89	ԿԱՐՈՂՈՒԹԱՄ ԱԾԻ	B2	2.74	Top loop at the r.	
18	75V	ԿԱՐՈՂՈՒԹԱՄ ԱՍՏ I	B4	2.86	Top of cross thicker	
19	64	ԿԱՐՈՂՈՒԹԱՄ ԱՅ Է	A6	2.87	Ornate footstool	
20	58	ԿԱՐՈՂՈՒԹԱՄ ԱՍՏ	B1	2.96		
21	58	ԿԱՐՈՂՈՒԹԱՄ ԱՍՏ	B1	2.82		

Initially, on Oshin coronation coins an angel was engraved next to the king's head. An angel is a messenger of God, in human form with wings, communicating His will

¹⁹ P. Z. Bedoukian, CCA pp. 92, 353-354.

²⁰ ACV 439.

to man. In this case, an attendant of God is expressing divine approval of Oshin seated on the throne of the Cilician Armenian kingdom.

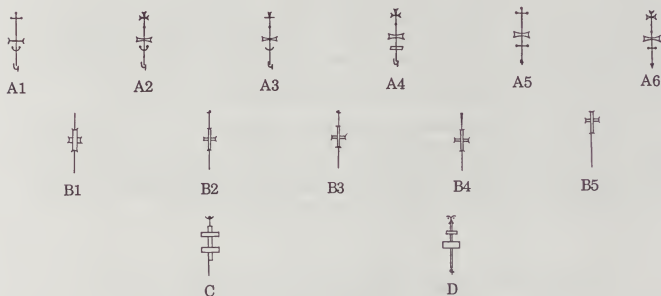

Fig. 1. Oshin coronation tram reverse cross patterns

Eventually, the angel body and two wings were simplified, transformed, and took the shape of a hand and two fingers. Coin Nos. 12 and 13 represent transition dies where the figure is a hybrid: a deformed angelic figure, head disappeared, curved wings became two straight fingers, the body has the same curvature, the legs have taken a strange shape.

On late Oshin coronation issues there are two straight fingers, a bulky object resembling a hand and of course no angel feet. This was accepted as a hand with two fingers indicating divine blessing. Regardless what form this object has, it does not diminish the numismatic value of the silver coin as it is still a coronation piece, and an extremely scarce one at that.

In Table I, three coins are introduced from Bedoukian's paper. These are inserted in our list so that one may not argue that the coins presented with a hand, should be catalogued first according to completeness of inscription, and coins with an angel icon should follow next.²¹ The reader should keep in mind that the catalogue offered in Table I is a small percentage of Oshin coronation trams (less than 15%).

In Cilician Armenian coinage we have coronation coins from King Levon I (two types), King Smpad, and King Oshin. None of the other kings issued coronation pieces. The coronation trams of these three kings are very high quality silver (more than 90%) and weigh close to 2.9 grams.

²¹ P. Z. Bedoukian, HAR p. 887-88; SNS p. 494-495. Based on the illustrations, coins 1, 2, 11, 30, and 49 have the angel icon.

Based on the data catalogued in Table I, Oshin Coronation Trams, the average weight of 18 coronation coins is 2.853 grams. The average weight of a sampling of 11 coins catalogued by Bedoukian is 2.869 grams.²²

Oshin also issued another unique coin: a half coronation tram. We have half trams from Levon I, Hetoum I, Levon II, Levon III, and Levon IV but no half coronation trams. Two half coronation trams of King Oshin are known to have existed. One of them once existed in the collection of Catholicos Sahak and was reported by Haikazn Hapeshian,²³ who was quoted by K. J. Basmadjian.²⁴ Whereabouts of this specimen is unknown. A second specimen is widely reported; however, because of the nature of the strike, it remains unknown if the object next to the king's head is an angel or a hand.²⁵

Examination of Oshin's coinage reveals that coronation trams were struck with greater care than his takvorins and poghs. Since we also have half trams, the possibility exists that at the beginning he intended to strike high quality silver coins similar to Levon I and Hetoum I. Forced with economic reality, they were replaced with debased silver coins known as takvorins, issued by hundreds and thousands.

ՀԻՇՇՏԱԿ ՕՇԻՆԻ ԹԱԳԱՒՈՐԻ ՕԾՄԱՆ ԴՐԱՄՆԵՐՈՒՆ ՎՐԱՑ

[Ամփոփում]

Դրամագէտներ Հ. Կ. Սիպիլեան, Կ. Թ. Բասմաջեան, Պ. Զ. Պետրեան ուսումնասիրած են Օշին թագաւորին օծման դրամները: Դաշտին մէջ, թագաւորի գլխուն աջին երեցող առարկան նկարագրուած է իբրեւ ձեռք մը, որ երկու մատ ունի:

Հեղինակը իր հաւաքածոյին մէջ ունի Օշինի տասնեակ մը օծման դրամներ, ուր երեցող պատկերը հրեշտակի մը կը նմանի: Ապա աւելի ուշ թողարկումներուն վրայ այս նկարը պարզացուած է և կը նմանի երկու երկնցած մատ ունեցող ձեռքի մը: Մէկ կամ միւս առարկան, արծաթին դրամագիտական արժէքը չի նուազեցներ, տակաւին օծման դրամ մըն է, ու նաև՝ չափազանց հազուադէպ դրամ մը:

Հրեշտակ կը նշանակէ Աստուծոյ կողմէն ղրկուած պատգամաւոր, իր կամքը կատարելու կամ մարդոց յայտնելու համար: Մեր պարագային Աստուծոյ սպասարկող էակ մը, որ կ'արտայայտէ աստուածային հաւանութիւնը՝ Օշինի Կիլիկեան Հայաստանի թագաւորութեան գահին վրայ բազմելուն համար:

Օշին ունի նաև օծման կիսադրամ մը: Յարդ միայն երկու օրինակ տեղեկագրուած է այս կիսադրամէն: Մին կորսուած է՝ Ներկայիս միակ ծանօթ նմուշին վրայի կնիքին անորոշութեան պատճառով, առարկային ինչ ըլլալը յստակ չէ:

Ե. Թ. ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

²² P. Z. Bedoukian, HAR p. 85; SNS p. 492; ANJ pp. 5-6.

²³ Haikazn Hapeshian, "Ancient Coins," *Azatomart*, Vol. I (March 6/19, 1911), No. 34, p. 544 (in Armenian). Berj M. Garabetian, "The King Oshin Half Tram of Catholicos Sahak Khapalian," *Handes Amsorya*, Vol. CI (1987), pp. 695-697 (in Armenian).

²⁴ K. J. Basmadjian, p. 171.

²⁵ J. Guevrekian, "King Oshin Half Tram," *Armenian Numismatic Journal*, Series I, Vol. IV (1978), pp. 91-94; CCA revised edition 1936b; ACV 440.

PB1

PB2

PB11

PB114

PB30

PB49

PB65

PB75

PB86

PB103c

PB110

PB105

YN4

YN5

YN6

YN7

YN8

YN9

YN10

YN11

YN12

YN13

YN15

YN16

YN17

YN18

YN19

YN21

ԹԻՖԼԻՍԻ ՅՈՎՆԱՆԵԱՆ ԴՊՐՈՑԻ ԿՐԾՔԱՆՇԱՆՆԵՐԸ

Հայաստանի քաղաքական, տնտեսական բարդ իրավիճակների հետևանքով Ժողովրդի մեծ զանգուածներ ստիպուած էր թողնել Հայրենիքը, ապաստան գտնելով երկրագլուխի այս կամ այն երկրում: Յաւօք, այս իրավիճակը շարունակուելով դարեր շարունակ չի դադարում և մեր օրերում, երբ Հայաստան երկիրը շուրջ հինգ տարի անկայն պետութիւն է, Հաստատուելով նոր վայրերում հայերը ապրել և ապրում են լիարժէք կեանքով, ամենուրէք ստեղծում բարիքներ՝ կառուցում են կեդեցիներ, հիմնում դպրոցներ, մշակոյթի կենտրոններ, կառուցապատում քաղաքների թաղամասեր, ստեղծում արուեստի դործեր: Սակայն, արտաքուստ բարուք այս իրավիճակը մշտապէս ունենում է բաւական տխուր վերջնակէտ: Յիշենք, թէ որքան հզօր հայկական դաղթօթախներ վերացան, կամ անկման եզրին են կանգնած: Եւ այդ, գուցէ և օրինաչափ ընթացքը մշտապէս կրկնոււմ է, Հայկական կրթական օջախների պատմութիւնը և նրանց հետ առնչուող մեղալսի արուեստի ֆայերիստիկայի յուշարձանների ստեղծումն ու պատմութեան ընթացքը ևս սերտօրէն կապոււմ է երկրի քաղաքական, տնտեսական զարգացման հետ:

Հայերը ունեցել են և ունեն բազմաթիւ մեծ ու փոքր կրթական կենտրոններ տարբեր երկրներում, որոնց ճակատագիրը ունեցել է նոյն օրինաչափ ընթացքը: Սակայն կան այնպիսի դպրոցներ, որոնք ունեն առանձին նշանակութիւն հայկական իրականութիւնում, ներշնչելով Հայարտութիւն ոչ միայն նրանց աւարտողների, այլև հետագայ սերունդների մօտ: Եւ դա պատահական չէր, քանի որ այդ կրթօթախները աւարտողները վստահութիւն ներշնչող դրագիտութեան չափանիշ են նման ուսումնական հաստատութիւններից է Յովնանեան դպրոցը՝ Բերենք դպրոցի պատմութիւնը ներկայացնող որոշ համառօտ տեղեկութիւններ: Յովնանեան դպրոցը Ժամանակագրական առումով մեծ պատմութիւն չունի, այն ընդգրկում է շուրջ կէսդարեան պատմութիւն: Սակայն իր նշանակութեամբ, իրել իր Ժամանակի օրորդաց դպրոց, հայ կրթօթախների պատմութեան նշանաւոր էջերից է, որը դուրս է գալիս ոչ միայն Թիֆլիսի շրջանակներից այլև կովկասի և նրա սահմանադեբից դուրս, հանդիսանալով աղջիկների կրթութեան և դաստիարակութեան առաջնակարգ համարում ունեցող ուսումնական հաստատութիւններից մէկը: Դպրոցը, որոշ ընդհատումներով, գործել է 1877 թ. մինչև 1921 թ.- նրա փակուելն էլ սովետական իրաւակարգի ազգային քաղաքականութեան տխուր հետևանքներից էր:

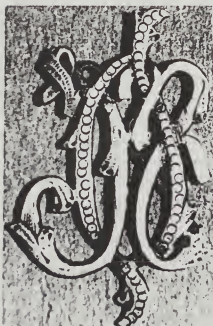
Թիֆլիսի Ներսէսեան արական դպրոցի բացուից յետոյ միայն 1869 թ. Մուշեղ Սր. Գէորգ եկեղեցուն կից Թիֆլիսում բացուց Գայանեան օրորդաց դպրոցը: Սակայն, այն միայն ունեւոր խաւերի երեխաների համար էր, քանի որ ուսման վարձը բաւականին բարձր էր և ոչ մատչելի շատերի համար: Այդ տեսակիւնից էլնելով, ծագումով անեցի Յովհաննէս Ստեփանի Յովնանեան իր կնոջ՝ Մարիամի հետ որոշում են դպրոց հիմնել որը և չունեւոր երեխաների համար: Ծուռով Յովնանեանների ընտանիքը տեղափոխոււմ է Մոսկուա, որտեղ և Մարիամ Յովնանեանը երիտասարդ հասակում մահանում է, Ըստ երեւոյթին, այդ տխուր իրողութիւնը ևս խթանում է դպրոցի շուտափոյթ բացմանը, քանի որ Յովհաննէս Յովնանեանը որոշում է անպայման իրագործել սիրելի կնոջ վաղեմի երազանքը:

1876 թ. Յուլիսի 15-ին նա դիմում է Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Վեհափառ Գէորգ Դ. (1866-1882), խնդրելով Թիֆլիսի Սր. Ստեփանոսի անուան կուսանաց վանքին կից հիմնել հայկական օրորդաց ուսումնարան:

1876 Դեկտեմբերի 16-ին Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին կոնգակով Յովնանեան ստանում է հայրապետական հաւանութիւնը և 1877 թ. Նոյեմբերի 21-ին դպրոցը բացոււմ է: Տասը տարի յետոյ 1887 թ. հաստատութիւնը ստացաւ հիմնադիրների արժանի անուանումը, կոչուելով «Մարիամեան – Յովնանեան օրորդաց դպրոց»:

¹ Յովնանեան դպրոցի պատմութեան վերաբերող տեղեկութիւնների մասին տե՛ս Լովճանյան դպրոց (Երևան, 1979):

Հաստատութեան կենսագրական ուղին զոտարին էր. Երկու անգամ այն փակուել ու վերաբացուել է՝ 1885-1886 թթ. և 1897 թ. մինչև 1905 թ.: Սովետական կարգերի Հաստատումից յետոյ իր փորձը վերջնականապէս փակուեց, իսկ նոյն չէնքում Հիմնուեց հայկական մանկավարժական ուսումնարանը՝ Հայկական դպրոցների պատմութեանը նուիրուած եւ բայտմթիւ մեծ ու փոքր աշխատութիւններ, սակայն այդ ուսումնական Հաստատութիւնների մեղայնները ու կրօնաշանները զբթթէ չեն յիշատակուել 1975 թ. մեր կողմից հրատարակուեց մի յօդուած, որտեղ ընդգլուած էին ուսումական կայսրութեան սահմաններում դրօշդր ուսումնական Հաստատութիւնների մեղայնների մանրամասն քննութիւնը²։

Նկ. 1. Դպրոցին կրճաքնշանը

1960-ական թվականներին Յովնանեան դպրոցի սանուհիները հիմնել էին Միութիւն, որի առաջին հաւաքը տեղի ունեցաւ 1967 թ. Զեկոնմբերի 16-ին: Այդ նիստը համընկաւ դպրոցի հիմնադրման 90-ամեակին: Յորդեանի աւթիւ թղթարկուեց կրթ. քաղաքաւ:

Կլորակի կենտրոնում պատկերորում է «90», որի տակ յաւերթեան նշան. այս բոլորի յուրմը գրութիւն՝ «ՄԱՐԻԱՄԵԱՆ — ՀՈՎՆԱՆՅԱՆ ԴՊՐՈՑ»:

Այն սպիտակ մետաղից է, տրամագիծը 29 մմ: Պատրաստուել է Երևանում 1967 թ.: Ներկա-
յացուածը կրծքանշանները իւրոյի բացալայտուել են Յովհաննէս զպրցոր պատմութեան որոշ
էջերը, նպաստում, որպէջ պայ ասանել լրիւ ու ամբողջական ներկայանայ սերունդներին առջև:
Միւս կողմէջ նրանք հայկական Քաթիկոսաթիպայի նմուշներ են: Յակոբադէս առաջին կրծքա-
նշանը ունի բացառիկ նշանակութիւն, քանի որ թողարկուել է այն ժամանակ, երբ զպրցը
ստեղծանի գործող հաստատութիւն էր և իբրև Սպալիսի յուշարժան այն մըցում է գիտական
շրջանառութեան մէջ առաջին անգամ:

ՀԵՆՐԻ Վ. ՍԱՐԳՍԵԱՆ

² Հ. Վ. Սարգսեան, «Հայկական թեման ուղտական մեղալարի արվեստում», Աշխատություններ Հայաստանի Պատմության Պետական Թանգարանի, (Երևան, 1975), հատոր 2., էջ 127-135 (ուղտերի յեզուով, հայերի ամփոփումով)։

³ Յովնանեան զարդիչ շրջանաարտ Սաթեհիկ Յովսէփի Բալայեանը (1902-1978) ծնունդ է Կարսում: Բալայեանները ընտանիքը երկու սերունդ ստիպուած են եղել տեղահանուել 1915 թ. Կարսի և 1918 թ. Ալեքսանդրապոլից: 1918 թ. հաստատուելիս Թիֆլիսում, Ալստեղ Սաթեհիկի Բալայեանը աւարտեց Յովնանեան զարդիչ արվեստի դպրոցը և աւարտեց Երևանի պետական համալսարանի զիգլանտնետեական ֆաիուլտետը (տե՛ս վկայական թիւ 502): Աշխատել է Վաղարշապատի Թուրքաբանական հետազոտչի, այսպէս ժամանակադաժեամբ Կերօնյանի գտնուած է Ս. Բալայեանի որդու: Կերօնի Սարգսեանի մօտ (Երևան):

THE ARARAT ESKIJIAN MUSEUM GRAND OPENING

Governor George Deukmejian joined more than 400 friends of the Ararat Eskijian Museum, participating in its opening ceremonies and celebration banquet on Sunday, July 28, 1996. Its founder Luther Eskijian served as architect for both the Ararat Sheen Chapel and the museum, considered to be the crown jewels of the Ararat Home in Mission Hills, California.

It was a poignant moment when Mr. and Mrs. Jim Melikian unveiled the bronze statue they had donated at the entrance to the museum. The bronze "Mother Armenia Rising out of Ashes," was commissioned in memory of Melikian's father, Zaven Melikian. Audrey Melikian placed flowers at the base of the statue in honor of her late husband and in memory of all Armenian genocide victims,

As the crowd gathered around the statue, Rev. Fr. Shnork Demirjian offered the dedication prayer. Karin Musheghian sang the Armenian Lord's prayer, and Mr. Eskijian thanked sculptor Harout Haleblan for his painstaking work.

Participating in the ribbon cutting ceremony were the Governor and Mrs. Gloria Deukmejian, Luther and Ann Eskijian, Museum Board Charmain Hasmig Mgrdichian, Board member Lysa Grigorian, Ararat Trustees Chairman Art Arutian, and Los Angeles County Supervisor Mike Antonovich.

The banquet in Deukmejian hall, MC'd by Jim Melikian, was punctuated by Governor Deukmejian's well chosen words describing Mr. Eskijian, now in his eighties, who came to America when he was seven years old, fleeing the Armenian genocide with his mother and brother in 1920 after his father's untimely death of typhus while attending the sick and dying. He never imagined that his ultimate dream would come true in the establishment of a museum which he would meticulously design and serve as its building supervisor. This museum now houses his life's collection of ancient coins and artifacts and is the core collection which the Armenian community is building. Donations of quality artifacts and memorabilia are always welcome.

The 2400 sq. ft. museum is a modern building and contains artifacts and materials mostly belonging to Luther Eskijian. There are coins from Tigran the Great, coins from Hetoumian dynasty, materials from the Hittite Period (2000 B.C.), ancient bibles, American lithographs of 200 years, Napoleonic items, bank notes and stamps from the first independent republic of Armenia (1918-1921), 16th century artifacts, two cases of lacework, ancient and valuable rugs, etc. The museum also has a genocide library and will expand its contents as time goes by.

Bob Shamlian, known as "Mr. Ararat" because of his many years of service on the Ararat board as its chairman and PR person, lauded Mr. Eskijian as he reminisced

about the long path Ararat has taken as a home for the aged, convalescent facility, and now community center.

Grand Opening

Fig. 1. "Mother Armenia Rising Out of Ashes" statue by sculptor Harout Haleblgian

Among the guests honored during the evening were Mr. and Mrs. Nishan Derderian who have been long time benefactors of the Ararat Home, Mrs. Hasmig Mgrdichian, also honored for her generosity, and the Vartanian family who donated the museum's genocide library.

Also present at the banquet were California state assemblymen of Armenian descent, Chuck Poochigian from Fresno and Howard Kaloogian from North San Diego (both Republicans), who presented Eskijian with State commendations for his dedicated work.

Mr. Deukmejian also mentioned two pioneers of the Armenian American community, the late Arshag Dickranian and the late Alex Manoogian, who had recently passed away and who had left a legacy of service to the community.

Hasmig Mgrdichian delivered the opening and welcoming remarks and Karin Musheghian, accompanied on the piano by Ted Crain, presented a bouquet of operatic selections to the delight of the audience.

Reprinted from
The Armenian Observer
Vol. XXVI (August 7, 1996), No. 41, p. 8

Editor's Note: The numismatic portion of the Eskijian collection contains coins of the Artaxiad dynasty, coins of Cilician Armenia, Roman and Islamic coins relating to Armenia, bank notes and stamps from the Armenian Republic (1918-1921), and medals.

Certificates received from the following:

California Legislature Assembly, signed by Honorable Charles S. Poochigian (29th assembly district) and Honorable Howard Kaloogian (74th assembly district).

County of Los Angeles, signed by five supervisors, represented at the banquet by Mike Antonovich, Chairman.

City of Los Angeles, signed by Mayor Richard J. Riordan.

A letter of commendation received from:

Governor George Deukmejian. Also participated in the ribbon cutting ceremony and attended the banquet.

Series I

Volume XXIII, No. 2

June 1997

ՀԱՅ

ARMENIAN

ԴՐԱՄԱԳԻՏԱԿԱՆ

NUMISMATIC

ՀԱՆԴԵՍ

JOURNAL

TABLE OF CONTENTS

Announcement.....	23
Letters	23
NERCESSIAN, Y. T. Inventory of Cilician Armenian Gold Coins.....	25
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ. Հայաստանի Հանրապետության դրօշը, զինանշանը, չքանչաններն ու մեդալները.....	37
REPUBLIC OF ARMENIA. The Flag, Coat of Arms, Orders and Medals of the Republic of Armenia (in Armenian)	
Armenian Numismatic Literature	42
ISHKHANIAN, Hagop. Stamps in Our Days.....	43
Armenian Numismatic Literature	45

ՀԱՅ ԴՐԱՄԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀԱՆԴԻՄ

ARMENIAN NUMISMATIC JOURNAL

Series I

Vol. XXIII, No. 2

June 1997

ANNOUNCEMENT

ARMENIAN BILINGUAL HALF TRAMS

An article dedicated to the Hetoum-Kaikobad and Hetoum-Kaikhusrew silver half trams is in preparation. This paper could also be an inventory of all bilingual half trams. If you have one or more bilingual half trams, we would like to know the following:

1. Weight.
2. *Coinage of Cilician Armenia* corpus number or *Armenian Coins and Their Values* catalogue number.
3. A photograph of original size is preferable; if not, please send an aluminum foil or paper and pencil rubbing. If this cannot be provided either, give an obverse sketch and reverse inscription and a detailed description. Source of purchase (optional) would eliminate duplicate listing.
4. Do you wish your name to be listed? Otherwise it will be indicated as NW.
5. Deadline: November 30, 1997.

LETTERS

... Ձեր հրատարակածների միջոցով բառական լատ ծանոթ եմ Հայ Դրամագիտական Ընկերակցության 25-ամեյա թելմնաւոր գործունէութեանը: Կը ցանկանայի անդամակցել Ընկերակցութեանը, թերևս նաև իմ համեստ ներդրումը մատուցանելով նրա աշխատանքներին: Այս կապակցութեամբ խնդրում եմ տեղեկացնել ինձ պայմանների և անհրաժեշտ փաստաթղթերի լրացման կարգի մասին:

Ruben Vardanian
Yerevan

... Անցեալ տարի այստեղ սկսաւ լոյս տեսնել *Pegasus* անունով «հնագիտական դրամագիտական» պարբերական մը, եռամսեայ պարբերականութեամբ: Իրենց երկրորդ թիւին համար ծրագրած էին հայ դրամագիտութեան մասին յօդուած մը: Դիպուածով ինծի հետ կապուեցան. խումբ մը երիտասարդ դրամահաւաքներ էին: Իրենց որոշ նիւթեր հայթայթեցի,, յօդուածը նոր լոյս տեսաւայս շաբաթ պիտի ստանամ: Թւեալդրեցի որ ձեզի հետ կապուին, ձեր հասցէն տուի ու ցուցակ մը: Երրորդ թիւին համար խոստացայ ...:

Vartan Mtiossian
Buenos Aires

I would like to inform you and all the members of the Armenian Numismatic Society about the bronze medal (third place) which I was awarded when I entered my

ARMENIAN NUMISMATIC JOURNAL is the quarterly publication of Armenian Numismatic Society, an educational, non-profit organization. Editor, Y. T. Nercessian, 8511 Beverly Park Place, Pico Rivera, CA 90660-1920, U. S. A. Associate Editor, W. Gewenian, T. Nercessian, Corresponding Editors, L. A. Saryan (Greenfield, WI) and H. Sarkissian (Yerevan). Non-member subscriptions \$12.50 per year. Back issues available. **ISSN 0884-0180 — LCCN 85-649443**

LETTERS (cont.)

Armenian medals (nineteen of them) in competition. The category was non-Canadian medals, at the Canadian Numismatic Association's 1996 convention which was held in Montreal, Canada, this July.

Yervant Hayatian
St. Laurent, Quebec, Canada

Dues and donations. ANS Journals and Bulletins worth more than \$10.00 per year. Others charge 20.00 or more... I'm laid up, have a broken leg with a rod in it. Healing and feeling fine. Have a good year.

Stefan Karadian
West Bloomfield, MI

It never fails that I neglect my obligations to the Society and need your friendly reminder! Many thanks to the Society's hard-working board

Linda Hagopian
Livonia, MI

Wouldn't you be able to save a few cents by enclosing reminders to renew membership with Journal mailing? Please note that it's not in every member's high priority items to be done—to renew memberships or subscriptions. So, do not get offended. This method may reduce administrative costs, save you precious time and get some results.

Noubar Tcheurekdjian
Racine, WI

Thank you for your recent membership application. I would like to become an active member. ...

I have been an active collector of both coins and bank notes for about 10 years but have leaned towards collecting bank notes because of the weight and storage problems of coins. I collect bank notes from around the world and especially from the countries I have visited. I have recently arrived back from Armenia and purchased many notes at the weekend market. To say the least, this spurred my interest and wish to learn more. Would you please consider my application for membership and if a member could sponsor me at your headquarters it would be greatly appreciated.

Roger E. Thomas
Reston, VA

Lors de mon voyage en Arménie j'ai fait la connaissance de monsieur Henry Sarkissian qui m'a parlé de votre société d'études numismatique. Après avoir lu avec attention deux de vos publications, je désirerais faire partie de votre société.

J'ai dans ma collection plus de cent monnaies sur le thème de l'Arménie dont certaines sont rares, voire rarissimes (bronze de Tigran I, denier à la tiare arménienne de Marc Antoine, etc....).

Pourriez-vous me faire parvenir les modalités financières, ainsi que les divers engagements moraux.

De plus je suis très intéressé par la bibliographie sur la numismatique arménienne, car j'en manque cruellement.

Maxime Yevadian
Les Arcs, France

Dedicated to my friend Paul Bedoukian who tirelessly tried to locate all Armenian gold coins and place each one in a different museum.

INVENTORY OF CILICIAN ARMENIAN GOLD COINS

Y. T. Nercessian

Gold coins of the Roupinian dynasty have fascinated all Armenian numismatists. Cilician Armenian gold coins represent the zenith of Armenian numismatics. They are extremely rare and most precious.

The first description of an Armenian gold coin appeared in 1850, when Victor Langlois published an example (Table 1, No. 2; Catalogue V.b) of King Gosdantin I (1298-1299) in one of his papers,¹ which was later included in his book published in 1855.² Erroneously, however, Langlois attributed this gold tahekan to Gosdantin IV (1345-1363?). This gold tahekan was originally the property of Ezaji Petros Markar Alishan,³ the father of renowned scholar, Fr. Ghewond Alishan. In 1835 this coin traveled from Constantinople to Venice,⁴ and today it is proudly displayed in the collection of the Venice Mekhitarist Museum.

The next description of an Armenian gold coin was made by Gustave Schlumberger in 1881.⁵ Schlumberger's gold tahekan (Table 1, No. 6; Catalogue I.c) is attributed to King Levon I (1198-1219). This is a one lion gold coin, with a design similar to a half double tram. Subsequently, Schlumberger donated this gold tahekan, along with his entire Armenian coin collection, to the Bibliothèque Nationale in Paris.

Fr. Ghewond Alishan published three Roupinian gold coins in his book in 1885. One of these is the Petros Alishan specimen, the gold tahekan of King Gosdantin I.⁶ The other two are the gold coins of King Levon I: one with two lions (Table 1, No. 5; Catalogue II.b),⁷ and the other with one lion (the Schlumberger specimen).⁸ The two-lion

¹ Victor Langlois, "Sur les monnaies des rois arméniens de la Dynastie de Roupène," *Revue Archéologique*, Vol. VII (1850), p. 424, pl. 148, No. 9.

² Victor Langlois, *Numismatique de l'Arménie au moyen âge* (Paris, 1855), p. 90, pl. III, No. 9.

³ Fr. Sahak Djemdjemian, "The Gold Coin of King Gosdantin I," *Armenian Numismatic Journal*, Series I, Vol. XIX (December 1993), No. 4, pp. 73-75.

⁴ *ibid.*

⁵ Gustave Schlumberger, "Monnaie d'or inédite de Léon II, roi d'Arménie," *Archives de l'Orient Latin*, Vol. I (1881), pp. 675-678. Armenian translation in Sibilian's *Classification of Roupinian Coins* (Vienna, 1892), pp. 14-17.

⁶ Fr. Ghewond Alishan, *Sissouan, Composition on Armenian Cilicia and Levon the Illustrious* (Venice, 1885), p. 216, Fig. 54 (in Armenian).

⁷ *Sissouan* p. 381, No. 1.

Levon I gold tahekan had been donated to the Venice Mekhitarists by Serovpe Alishan, the brother of Fr. Ghewond Alishan.⁹

Table 1. Armenian gold coins known to S. Alishan (1885) and K. J. Basmadjian (1936)

No.	Ruler	Coin type	Comments
1.	Levon II	New tram type	Held by Fr. Philippe, destroyed in the great fire of Pera (Constantinople) in 1831.
2.	Gosdantin I		Belonging to Petros Markar, now in Venice.
3.	Levon I		Belonging to Djanig Amira.
4.	Levon I		In the possession of a monk in an Armenian monastery in Caesarea.
5.	Levon I	Two-lion	Donated by S. Alishan to Venice Mekhitarists.
6.	Levon I	One-lion	In the possession of Gustave Schlumberger.
7.	Levon I	Two-lion	Found in Caesarea, resold by coin dealer Rollin.
8.	Levon I		Held by Rollin in Paris, possibly from Caesarea.
9.	Levon I	Two-lion	In the possession of a person in Constantinople.
10.	Hetoum-Levon		In the Mekhitarist Museum in Venice.
11.	Levon I	One-lion	In Bibliothèque Nationale.
12.	Hetoum-Levon		Identical to No. 10.
13.	Levon I	One-lion	Offered for sale to Bibliothèque Nationale but was not purchased because it was identical to No. 11.
14.	Levon I		Held by Rollin. ¹⁰
15.	Levon I	One-lion	In the collection of Nishan Kalebjan, and later K. Baghdadian.
16.	Levon I		In the collection of Haykazn Hapeshian.
17.	Gosdantin I		In the collection of Istanbul Archaeological Museum.

Fr. C. Sibilian's classic book on Roupenian coins was published posthumously in 1892.¹¹ Judging from the content of his book and G. Schlumberger's writing, in 1875 Fr. Sibilian was familiar only with the gold tahekan of King Gosdantin. Fr. Krikoris Kalemkiarian, the editor of his book, included extensive available information on gold coins.¹² Fr. Kalemkiarian included excerpts from the December 24, 1885 letter of Serovpe Alishan addressed to Fr. Simon Antonian, and further additions from a letter he had received from S. Alishan.¹³ The list included thirteen gold coins known to him at that time. In 1936, K. J. Basmadjian added three coins known to him which increased the

⁸ Sissouan p. 381, No. 2.

⁹ Fr. Clement Sibilian, *Classification of Roupenian Coins* (Vienna, 1892), p. 17 (in Armenian).

¹⁰ Rollin et Feuardent, a firm dealing in coins and medals, was active in the late nineteenth and early twentieth centuries. They sold Armenian coins as early as 1864. They ended business around 1911. See Y. T. Nercessian, *Armenian Numismatic Bibliography and Literature* (Los Angeles, 1984), No. 397.

¹¹ Sibilian.

¹² Sibilian, pp. 7, 13-18, 24, 29-31, 33, 37, 38, 48, 49, pl. IV, No. 42.

¹³ Sibilian, pp. 13-14.

count to sixteen.¹⁴ Subsequently, a second gold specimen of King Gosdantin was found in the Istanbul Archaeological Museum collection. Hence, the possible list grows to seventeen¹⁵ as tabulated in Table 1.

Paul Z. Bedoukian's dedication to Armenian numismatics was so immense that he considered it a personal challenge to track down every Armenian gold coin on the European continent. He traveled block by block to every possible address in an effort to investigate and discover the existence and location of genuine examples.¹⁶ He reviewed all the published literature relating to Armenian gold coins and summarized his investigations and conclusions in several papers in both the Armenian and English languages. As a result of his investigations, twelve gold pieces are accounted.¹⁷ Due to his valiant effort and personal sacrifices, as of 1984, Armenian gold coins are housed in two more museums (Catalogue I.a and I.c). This is discussed in detail later.

In *Coinage of Cilician Armenia* (1962), Bedoukian listed eleven gold coins. Subsequently, in the revised edition of this book (1979), he upgraded the corpus to twelve gold tahekans as follows: CCA 5, Levon I gold coin with one lion (3 pieces); CCA 6, Levon I gold coin with two lions (5 pieces); CCA 7, Levon-Hetoum gold coins (2 pieces); and CCA 8, Gosdantin I gold coins (2 pieces).¹⁸

In 1995, Y. T. Nercessian added another type gold piece, a Levon I half tahekan with two lions, to the four known types.¹⁹

Those who have personally examined Armenian gold coins claim that the same dies were used to strike gold coins. For example, Serovpe Alishan²⁰ and Paul Bedoukian²¹ state that all three Levon I one-lion gold tahekans are of the same type. Bedoukian

¹⁴ K. J. Basmadjian, *Numismatique générale de l'Arménie* (Venice, 1936), pp. 141-143, 152-153, 164-165 (in Armenian).

¹⁵ We decided not to include the Hermitage Museum (Catalogue II.c) and Bibliothèque Nationale (Catalogue II.d) examples in Table 1. These may be the same gold pieces sold by coin dealer Rollin in Paris.

¹⁶ Paul Z. Bedoukian, "In Search of an Armenian Gold Coin," *Armenian Numismatic Journal*, Series I, Vol. II (December 1976), Nos. 3 & 4, pp. 22-27 and in *Selected Numismatic Studies* [henceforth SNS] (Los Angeles, 1981), pp. 298-301, 504-505.

¹⁷ Paul Z. Bedoukian, "The Coins of Gosdantin I (1298-1299) of Cilician Armenia," *Handes Amsorya*, Vol. LXXII (October 1958), No. 10, pp. 381-390 and in SNS pp. 334-338 (in Armenian); "Coins of Levon I or Levon II?," *Handes Amsorya*, Vol. LXXIV (October-December 1960), Nos. 10-12, pp. 534-536 and in SNS pp. 355-356 (in Armenian); "Armenian Gold Coins of the Roupenian Dynasty," *Museum Notes*, Vol. X (1962), pp. 113-120 and in SNS pp. 63-71 and its Armenian version in *Handes Amsorya*, Vol. LXXIV (January-March 1960), Nos. 1-3, pp. 16-27 and in SNS pp. 344-350; "The Gold Coins," CCA (New York, 1962 and Danbury, CT, 1979), pp. 68-75, (Vienna, 1963), pp. 74-83 (in Armenian); "Some Obscure Pages of Armenian Numismatics," *Bazmavep*, Vol. CXXX (1972), Nos. 2-3, pp. 291-302 and in SNS pp. 438-450 (in Armenian); "In Search of an Armenian Gold Coin," *Armenian Numismatic Journal*, Series I, Vol. II (December 1976), Nos. 3 & 4, pp. 22-27 and in SNS pp. 298-301, 504-505.

¹⁸ Paul Z. Bedoukian, *Coinage of Cilician Armenia* [henceforth CCA] (New York, 1962; revised edition, Danbury, CT, 1979), p. 130, Nos. 5-8.

¹⁹ Y. T. Nercessian, *Armenian Coins and Their Values* [henceforth ACV] (Los Angeles, 1995), p. 109, Nos. 253-255; p. 124, No. 315; p. 149, No. 414.

²⁰ Sibillian, pp. 13-14.

²¹ Bedoukian, "Armenian Gold Coins of the Roupenian Dynasty" and "The Gold Coins."

reached his conclusion upon examining their aluminum foil rubbings. Recently a similar comment was received from Bibliothèque Nationale de France.²²

To compose *Coinage of Cilician Armenia*, Bedoukian obtained thousands of aluminum foil rubbings, including those of gold pieces. Bedoukian recorded and classified four Levon I two-lion gold tahekans.²³ Based on the examination of these aluminum foil rubbings, Bedoukian stated that all of them were struck from the same dies.²⁴ In 1989 (after the revised edition of CCA was published), a gold Levon I two-lion half tahekan surfaced in Zurich.²⁵ Even though this is a two-lion coin, it has different legends, smaller and different dies, and half of the weight of known specimens (6.25:2.45). In 1959, another Levon I two-lion gold coin was sold in Frankfurt. The sale catalogue did not include an illustration or legends of this gold coin; it is classified as a half tahekan (Catalogue III.b, 3.40 g.).²⁶

The attribution of Levon-Hetoum gold tahekan has been quite controversial. Fr. Krikoris Kalemkarian,²⁷ Karapet J. Basmadjian,²⁸ Berj M. Garabetian,²⁹ and Fr. Augustinus Sekoulian³⁰ attributed it to kings Hetoum I and Levon II (hence Levon II), since both of them, as father and son, ruled the country together for a year after Levon II came home from captivity.³¹ Paul Z. Bedoukian puts forth the argument that the side inscribed "Levon" is identical with that of a number of silver trams struck by Levon I; therefore, it can only be a coin of Levon I and Hetoum I.³² The controversy will continue until a new hoard is discovered whose content can shed more light on this subject. Only two specimens of this Levon-Hetoum gold tahekan are known. Both of these were struck from the same dies.

Gosdantin I gold tahekans are the only gold pieces for which new dies were engraved strictly for a gold coin. The reverse design is unique, and this is the only time that a castle with three turrets (the fortress of Sis) appears on the coinage of an Armenian king. Two specimens are known. According to Bedoukian (from their aluminum foil impressions), they are from the identical dies.³³

²² Mme Dominique Gerin informs us that she compared ex N. Kapamadjian gold tahekan from Boutin's plates with the Bibliothèque Nationale Levon I gold tahekan with two lions, and that they have remarkable similitude in coin design and flan (letter dated June 14, 1996).

²³ Bedoukian, CCA (New York, 1962; Vienna, 1963), p. 130, No. 6.

²⁴ Bedoukian, "Armenian Gold Coins of the Roupenian Dynasty" and "The Gold Coins."

²⁵ Frank Sternberg, *Auktion XII* (Zurich, 1989), p. 64, pl. XXI, No. 452.

²⁶ E. Button, *Versteigerungs-Katalog Nr. 101* (Frankfurt, 1959), p. 18, No. 422a.

²⁷ Sibilian, pp. 29-31.

²⁸ Basmadjian, pp. 152-153.

²⁹ Berj M. Garabetian, "The Ancient Armenian Coin Collection of the St. Lazare Museum in the Venice Mekhitarist Congregation: Roupenian Coins," *Bazmavep*, Vol. CX (July-September 1952), Nos. 7-9, pp. 155-168, especially p. 166, col. 2 (in Armenian).

³⁰ Fr. Augustinus Sekoulian, "The Coronation Coins of Levon II," *Handes Amsorya*, Vol. LXXIV (April-June 1960), Nos. 4-6, pp. 204-208 (in Armenian). On June 5, 1996, during a telephone conversation, Fr. Sekoulian mentioned that still his conclusion remains the same, the gold coin belongs to Hetoum I - Levon II.

³¹ Levon II apparently struck a gold tahekan similar to his new silver trams; see Sibilian (pp. 37-38) and Nercessian (ACV p. 137, No. 387). But this unique coin was destroyed in the Pera (Constantinople) fire of 1831.

³² Bedoukian, "Armenian Gold Coins of the Roupenian Dynasty" and "The Gold Coins."

³³ Bedoukian, "In Search of an Armenian Gold Coin."

How do we know that these coins are not counterfeits?³⁴ Common dies are used for the same type coins, and they were struck using silver tram dies of kings Levon I and Hetoum I. Over the years, some evidence for the authenticity of these coins has accumulated. The late Abbot Archbishop M. Habozian had the coins of the Vienna Mekhitarist Museum collection examined by two experts; both of them declared the coins authentic.³⁵ The late Dr. Paul Balog had the opportunity of examining the gold coins in the Venice Mekhitarist Museum collection, and declared all of them authentic.³⁶ E. Button,³⁷ in his catalogue, states that "the British Museum declared the coin authentic." The French numismatists of Bibliothèque Nationale never doubted the authenticity of Levon I gold tahekans in their museum's collection.³⁸ In fact, Schlumberger was elated that he possessed an authentic Armenian gold tahekan. Referring to the one-lion gold tahekan of King Levon I, he writes, "... Today I can affirm that Armenian royal gold is good and exists, since I possess an authentic example. A fortunate chance made me the owner of this Roupenian numismatic jewel..."³⁹ The writer personally examined the ex-Guevrekian Levon I two-lion gold half tahekan; it is definitely an authentic coin.⁴⁰ Finally, no doubts have been expressed concerning the authenticity of the Gosdantin I gold tahekans.⁴¹

³⁴ There are Levon I two-lion counterfeit gold pieces and all known examples were struck with the same dies. Recognizing the dies helps to protect collectors. For additional information see Bedoukian, "Armenian Gold Coins of the Roupenian Dynasty" and "The Gold Coins"; Y. T. Nercessian, "Counterfeit Armenian Coin Detection," ACV pp. 176-190, reprinted from *Armenian Numismatic Journal*, Series I, Vol. XVIII (June 1992), No. 2, pp. 27-32.

³⁵ Bedoukian, "Armenian Gold Coins of the Roupenian Dynasty" and "The Gold Coins."

³⁶ *ibid.*

³⁷ E. Button, *Versteigerungs-Katalog Nr. 101* (Frankfurt, 1959), p. 18, No. 422a, "Golddinar. Ähnlich wie vorher. (Die Echtheit ist von Britischen Museum in London erklärt worden) 3.4 gr." (Lots 421 and 422 list Levon I (1198-1219) silver trams with two lions.)

³⁸ See above, notes 1, 2, and 5.

³⁹ Schlumberger, "Monnaie d'or...", p. 677, Armenian translation in Sibilian, p. 16. "... Je puis affirmer aujourd'hui que la monnaie d'or royale arménienne a bien et dûment existé, puisque j'en possède un exemplaire authentique. Un heureux m'a mis en possession de ce joyau de la numismatique roubénienne, ..."

⁴⁰ Classical Numismatic Group, Inc., *Auction 36* (Lancaster, PA, 1995), p. 67, No. 714. Examined on August 18, 1995, during the American Numismatic Association 104th Anniversary Convention and Coin Show, in Anaheim, California.

According to J. Guevrekian, Dr. D. M. Metcalf (Keeper of the Heberden Coin Room, Ashmolean Museum, Oxford), was able to examine this gold coin and considered it a genuine piece.

⁴¹ There is a detailed discussion on this subject in Bedoukian's papers relating to gold coins. See above, note 21.

When Berj Garabetian was in Europe pursuing his numismatic studies, he catalogued the Armenian coins of Bibliothèque Nationale de France in Paris and Mekhitarist Museum in St. Lazare, Venice. His manuscript, prepared during 1951-53, *Monographie des monnaies arméniennes du Cabinet des Médailles de la Bibliothèque Nationale de Paris*, 586 pages long hand, remains unpublished. In this manuscript, there is a chapter on Cilician Armenian gold coins entitled, "Les monnaies d'or des Rois rubéniens de Cilicie," pp. 117-129. Here Garabetian catalogued all known gold coins as of 1953. Additionally, while in Venice, he wrote two articles both of which are published in *Bazmavep*. In his paper "The Ancient Armenian Coin Collection of the St. Lazare Museum in the Venice Mekhitarist Congregation: Roupenian Coins," *Bazmavep*, Vol. CX (July-September 1952), Nos. 7-9, pp. 155-168, Garabetian claimed that all the gold coins are counterfeits, with the exception of the gold of King Gosdantin. No explanation is given for this statement. Although he planned to prepare a monograph on all Armenian counterfeit coins, to the best of our knowledge, Garabetian published no further work on this subject.

In Fr. Chamchian's well-known Armenian history, published in 1781-1786, it is stated that gold and silver coins of Armenian kings, with Armenian legends, were still being found at this time.⁴² The first publication to describe silver coins bearing entirely Armenian inscriptions appeared in 1745.⁴³ Not until 1850 was the first Armenian gold coin described. It is unlikely that counterfeits of Armenian gold would be made at a time when very little was known about Armenian coins and very few collectors seemed particularly interested in them.

If we consider these gold pieces to have been struck as commemorative coins to mark certain events or to be presented as royal gifts, rather than as issues to be placed in circulation for commercial purposes similar to silver coins, then they all fit the structure of Cilician Armenian coinage.

Observations on Table 1 content

1. Levon II gold tahekan was destroyed in the 1831 fire. So far none has surfaced resembling this coin.

2. Gosdantin I gold tahekan is preserved in the Venice Mekhitarist Museum collection (Catalogue V.b).⁴⁴

3. Levon I gold tahekan belonging to Djanig Amira is lost. Whereabouts remains unknown.

4. Levon I gold tahekan in the possession of a monk from Caesarea has changed hands. Whereabouts remains unknown.

5. Levon I gold tahekan with two lions donated by Serovpe Alishan is preserved in the Venice Mekhitarist Museum (Catalogue II.b).⁴⁵

6. Levon I gold tahekan with one lion was originally in the Gustave Schlumberger collection. In 1979, Bedoukian obtained the Schlumberger coin by exchanging with ten baronial and royal Cilician Armenian coins. In 1983, he donated this coin to the Armenian State Historical Museum in Erevan (Catalogue I.c).⁴⁶

7. Levon I gold tahekan with two lions from Caesarea, resold by Rollin. According to Bedoukian this gold piece changed hands and is preserved either in the Vienna Mekhitarist Museum collection or joined the Nadia Kapamadjian collection.⁴⁷ The Nadia Kapamadjian gold tahekan was reported by Bedoukian in his *Coinage of Cilician Armenia*,⁴⁸ and Boutin⁴⁹ gave a detailed description of this coin. This gold piece

⁴² Michael Chamchian, *History of the Armenians* (Venice, 1781-1786), Vol. III, p. 365 (in Armenian).

⁴³ *Musei Imperialis Petropolitani* (St. Petersburg, 1745), Vol. II, p. 452, pl. III.

⁴⁴ Fr. Dajad Yardemian, *St. Lazare Island, the Monastic Headquarters of the Mekhitarist Order* (Venice, 1990), p. 41.

⁴⁵ Bedoukian, "Armenian Gold Coins of the Roupinian Dynasty," p. 116, and "The Gold Coins," p. 21, states that on a recent visit to the Mekhitarist Congregation Museum, Venice, he was not able to find this gold coin donated by Serovpe Alishan and published by Fr. Ghewond Alishan in his *Sissouan*, p. 381, No. 1.

⁴⁶ A. G. D., "Dr. Paul Bedoukian Presents Gold Coin to Armenian Nat'l Historical Museum," *Armenian Reporter*, Vol. XVII (November 17, 1983), No. 5, p. 9. Kh. A. Mousheghian, "Armenian Gold Coin," *Hayreniky Dzayn*, (February 22, 1984), No. 8 (1988), pp. 4 and 5; *Nor Gyank*, Vol. VI (March 15, 1984), No. 12, pp. 6 and 31 (in Armenian). Bibliothèque Nationale, Cabinet des Médailles register, 1979, No. 166, dated September 3, 1979.

⁴⁷ Paul Z. Bedoukian, "Armenian Gold Coins of the Roupinian Dynasty" and "The Gold Coins."

⁴⁸ Paul Z. Bedoukian, *CCA* (New York, 1962), p. 130, No. 6.

was not, however, listed in the numismatic auction of Nadia Kapamadjian.⁵⁰ Whereabouts of this coin remains unknown (Catalogue II.e or II.a, respectively).

8. Levon I gold tahekan from Caesarea, most likely resold by Rollin. Whereabouts remains unknown.

9. Levon I gold tahekan with two lions. Comments as in 7. According to information kindly provided by Fr. Sekoulian, conveyed to him orally by the senior monks of the Vienna Monastery, both of their gold coins were received from Egypt.⁵¹

10. Levon-Hetoum gold tahekan is preserved in the Venice Mekhitarist Museum collection (Catalogue IV.b).⁵²

11. Levon I gold tahekan with one lion in the Bibliothèque Nationale collection (Catalogue I.b). In 1984, Gérard Dédéyan described this gold tahekan in detail.⁵³

12. Levon-Hetoum gold tahekan is preserved in the Vienna Mekhitarist Museum collection (Catalogue IV.a). Fr. Sekoulian discusses this gold coin extensively in his paper.⁵⁴

13. Levon I gold tahekan offered for sale to Bibliothèque Nationale, but not purchased. Whereabouts remains unknown.

14. Levon I gold tahekan, held by Rollin. Most likely this coin was resold. Whereabouts remains unknown.

15. Levon I gold tahekan with one lion was originally in the Nishan Kalebjan collection, and then joined the K. Baghdadian collection. Paul Z. Bedoukian purchased the Baghdadian collection in 1968.⁵⁵ Later in 1984, Bedoukian donated the Baghdadian Levon I gold tahekan to the American Numismatic Society Museum in New York (Catalogue I.a).⁵⁶

16. Levon I gold tahekan in the Haykazn Hapeshian collection. Whereabouts remains unknown.

17. Gosdantin I gold tahekan is preserved in the Istanbul Archaeological Museum collection (Catalogue V.a).⁵⁷

⁴⁹ S. Boutin, *Collection N. K.; Monnaies des Empires de Byzance ...* (Maastricht, 1983), p. 164, pl. LXII, No. 1192.

⁵⁰ E. Bourgey, *Numismatique Collection N. K.* (Paris, 1992).

⁵¹ Telephone conversation with Fr. Augustinus Sekoulian on June 5, 1996.

⁵² See above, note 44.

⁵³ Gérard Dédéyan, "Les monnaies d'or Léon II le Magnifique, prince (1187-1198), puis roi (1198-1219) de l'Arménie cilicienne." *Le Club Française de la Médaille, Bulletin*, Second Semester, (1984), No. 85, pp. 108-111.

⁵⁴ See above, note 30.

⁵⁵ Paul Z. Bedoukian, "Fifty Years of Armenian Numismatics: An Autobiography," *Armenian Numismatic Journal*, Series I, Vol. XX (March 1994), No. 1, pp. 13-22.

⁵⁶ *Annual Report of the American Numismatic Society for the Period Ending September 30, 1984* (New York, 1984), p. 19.

⁵⁷ Bedoukian, CCA p. 130, No. 8.

Conclusion

Based on our observations above and data summarized in Table 2, Status of Armenian gold coins (1995), six coins from Table 1 cannot be accounted for (Nos. 3, 4, 8, 13, 14, and 16). Today we are familiar with ten pieces of Table 1 (Nos. 2, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 15, and 17). Our catalogue of gold coins classifies fourteen coins. Hence, any one of these six may be one of those four coins that we cannot account for (14-10=4; II.c, II.d, and III.a, III.b).

Table 2. Status of Armenian gold coins (1995)

<i>Catalogue</i>	<i>Ruler</i>	<i>Coin type</i>	<i>Status</i>	<i>Location as of 1995</i>	<i>No.</i>
I.a	Levon I	One-lion	✓	A. N. S.	15.
I.b	Levon I	One-lion	✓	Bibliothèque Nationale	11.
I.c	Levon I	One-lion	✓	Erevan	6.
	Levon I	One-lion	?	?	13.
II.a	Levon I	Two-lion	✓	(ex N. Kapamadjian) ?	7.
II.b	Levon I	Two-lion	✓	Venice Mekhitarists	5.
II.c	Levon I	Two-lion	✓	Hermitage	
II.d	Levon I	Two-lion	✓	Bibliothèque Nationale	
II.e	Levon I	Two-lion	✓	Vienna Mekhitarists	9.
	Levon I	? lions	?	?	3.
	Levon I	? lions	?	?	4.
	Levon I	? lions	?	?	8.
	Levon I	? lions	?	?	14.
	Levon I	? lions	?	?	16.
III.a	Levon I	Two-lion	✓	L. A. Adams	
III.b	Levon I	Two-lion	✓	(ex-Button) ?	
IV.a	Levon-Hetoum		✓	Vienna Mekhitarists	12.
IV.b	Levon-Hetoum		✓	Venice Mekhitarists	10.
	Levon II		X	X	1.
V.a	Gosdantin I		✓	Istanbul Arch. Museum	17.
V.b	Gosdantin I		✓	Venice Mekhitarists	2.

In 1965 Khatchadour A. Mousheghian published an Armenian two-lion gold coin belonging to the Hermitage Museum collection (Catalogue II.c).⁶⁸ There is another Levon I gold tahekan with two lions residing in the Bibliothèque Nationale collection.⁶⁹ There is the possibility that it was purchased from Rollin (Catalogue II.d) since the provenance

⁶⁸ Kh. A. Mousheghian, "A Gold Coin of Cilician Armenia in the Hermitage Museum," *Patma-Banasirakan Handes*, Vol. VII (1965), No. 2 (29), pp. 205-206 (in Armenian); "A Hitherto Unpublished Specimen of Roupinian Gold Coin," *Epigrafiika Vostoka*, Vol. XX (1971), pp. 95-96 (in Russian).

is traced to the Schlumberger collection.⁶⁰ We have two pieces of Levon I gold half tahekans with two lions: the E. Button⁶¹ coin sold in 1959 and the Frank Sternberg coin sold in 1989.⁶² The latter was purchased in 1989 and sold at auction in 1995 by J. Guevrekian.⁶³ The whereabouts of the ex-Button coin remains unknown (Catalogue III.b). The ex-Guevrekian gold half tahekan was purchased by L. A. Adams (Catalogue III.a). Note that Button and Sternberg did not include detailed information about the provenance of coins listed in their sale catalogues. Data is not given to synchronize these four coins with the Table 1 list (Catalogue II.c, II.d, III.a and III.b).

Amazingly, we have a Levon I gold tahekan with one lion offered for sale to Bibliothèque Nationale which was not purchased (No. 13). Not only do the whereabouts of this coin remain unknown, but it is not listed in our catalogue either, since we lack authentic information about its location. In Table 1, four Levon I gold tahekans with one lion are listed (Nos. 6, 11, 13, 15). Yet our catalogue lists only three one-lion gold tahekans. Where is the fourth example? Where did the ex-Kapamadjian and ex-Button gold coins relocate?

One hundred and ten years have passed since Seroppe Alishan prepared his list of Armenian gold coins and sixty years since K. J. Basmadjian updated it. In spite of the ensuing period, we have been able to classify only fourteen known coins. Table 1 lists seventeen coins, one of which was destroyed in the 1831 fire. This leaves us a total of two gold coins with questionable origin. One of them is a one lion gold tahekan (No. 13). Could the Kalebjian-Baghdadlian-Bedoukian-ANS coin (No. 15) and the coin offered to Bibliothèque Nationale for sale (No. 13) be the same coin? It is possible that some or at least two of these gold tahekans (with two lions?) (Nos. 3, 4, 8, 14, 16) which cannot be accounted for were duplicates. This can explain the discrepancy between the sixteen coin list and our fourteen coin catalogue. Apparently, these missing coins are not in a known museum collection. If they exist in private collections, possibly the owners prefer not to make this public knowledge. We can only hope that missing Armenian gold coins will be rediscovered in the near future, and once and for all the shroud of mystery will be lifted from this topic.⁶⁴

⁵⁹ Raymond H. Kévorkian, *Arménie entre Orient et Occident* (Paris, 1996), p. 244, No. 191²⁻³, gives a description of both gold tahekans preserved in the Bibliothèque Nationale de France collection.

⁶⁰ According to Bibliothèque Nationale de France archives, originally, part of G. Schlumberger collection, No. 1391.

⁶¹ E. Button, *Versteigerungs-Katalog Nr. 101* (Frankfurt, 1959), p. 18, No. 422a.

⁶² Frank Sternberg, *Auktion XII* (Zurich, 1989), p. 64, pl. XXI, No. 452.

⁶³ Classical Numismatic Group, Inc., *Auction 36* (Lancaster, PA, 1995), p. 67, No. 714 (sale price U.S. \$24,200).

⁶⁴ Read during the February 22, 1997 meeting of the Armenian Numismatic Society in Pico Rivera, California.

We would like to express out thanks to Mme Dominique Gerin for providing information and photocopies of numismatic manuscripts preserved in the archives of Bibliothèque Nationale de France, Fr. Augustinus Sekoulian for sharing with us all the numismatic information available to him, and L. A. Adams for giving permission to use his name.

ՀԱՇՈՒԵԿՇԻՌԻ ԿԻԼԻԿԻՈՑ ՀԱՅՈՑ ՈՍԿԵԴՐԱՄՆԵՐՈՒ

[Ամփոփում]

Առաջին անգամ հայ ոսկեդրամ մը հրատարակողը եղաւ Վիկտոր Լանգուան, որ 1850-ին նկարագրեց Կոստանդին թագաւորին ոսկիէ դահեկանը, իրեն յաջորդեց Գուստաւ Շլումբերգէ, որ 1881-ին հրատարակեց Լեոն Ա թագաւորին մէկ առիւծով ոսկիէ դահեկանը, Ապա Հ. Ղ. Ալիշան իր Միսաւամին մէջ տպեց երեք ոսկիէ դահեկաններ, վերոյիշեալ երկու ոսկեդրամները և Լեոն Ա-ի երկու առիւծով ոսկիէ դահեկան մը:

Հ. Կ. Միսիկեանի Դասաւորութիւն ռուբեմեամ դրամոց գիրքը յետ մահու լոյս տեսաւ 1892-ին: Գիրքին խմբագիրը՝ Հ. Գ. Գալէմբեարեան, մէջը աւելցուց հայ ոսկեդրամներուն մասին իրեն ծանօթ բոլոր տեղեկութիւնները, զոր հայթայթած էր հայ դրամագէտ Սերովբէ Ալիշան: Ծանկին ոսկեդրամներուն հաշիւը 13 էր, 1936-ին Կ. Բասմաջեան այս ցանկին վրայ երեք դրամ ևս աւելցուց, բարձրացնելով գումարը 16-ի: Բայց այս չի պարունակէր Կոստանդին թագաւորին ոսկիէ դահեկանը, զոր կը գտնուի Խաթանպուլի թանգարանին մէջ: Ուրեմն հաշիւը կը հասնի 17 կտոր ոսկի դրամի:

Ջաբեհ Պտուկեան 1962-ին հրատարակեց իր կիլիկեամ չափաւորմի դրամներ գիրքը, ուր տեղեկագրեց 11 ոսկեդրամ, ապա 1970-ին նոյն գիրքի բարեփոխուած հրատարակութեան մէջ զայն վերածեց 12 կտոր ոսկի դրամի:

Ե. Թ. Ներսէսեան 1995-ին հրատարակեց իր հայկական դրամներու գիրքը, ուր նոր յայտնաբերուած ոսկեդրամի տեսակ մը՝ Լեոն Ա-ի երկու առիւծով ոսկիէ կէս դահեկան մը, ևս աւելցաւ ցանկին վրայ:

Նախապէս ցուցակագրուած ոսկեդրամներէն մին կորստուած է Բերայի 1831-ի հրդեհին մէջ: Մնացած 10-էն միայն տասը հասր ծանօթ են մեզի, իսկ վեցը՝ կը մնան անծանօթ:

Քսաներորդ դարու երկրորդ կիսուն երկու ոսկեդրամներ հրապարակաւ ծախուեցան՝ մին 1959-ին Ֆրանքֆուրդի մէջ, միւսը՝ Յուրիխ 1989-ին: Այս վերջինը կրկին ծախուեցաւ Նիւ Եորքի մէջ 1995-ին:

Ուրեմն Ռուբենեան հարստութեան թագաւորներու մեզի ծանօթ ոսկեդրամներուն հաշիւը ներկայիս 14 է՝ Լեոն Ա, մէկ առիւծով ոսկիէ դահեկան 3 հատ, երկու առիւծով ոսկիէ դահեկան 5 հատ, երկու առիւծով ոսկիէ կէս դահեկան 2 հատ, Լեոն-Հեթում, ոսկիէ դահեկան 2 հատ, Կոստանդին Ա, ոսկիէ դահեկան 2 հատ:

Ստոյգ ծանօթ ենք այս 14 ոսկեդրամներէն 12-ին ուր ըլլալուն (տես աղիւսակ 2): Սակայն կան երկու ոսկեդրամներ, որոնք սեփական հաւաքածոներուն մէջ էին և ձեռք փոխեցին: Օրինակի համար, Նուարդ Գափամաջեանի դրամագիտական ժողովածուն, որ իր մահէն ետք աճուրդի դրուեցաւ 1992-ին Փարիզի մէջ, սակայն ցանկին մէջ չէր իր ոսկեդրամը: 1959-ին Ֆրանքֆուրդին մէջ Ժափուող ոսկեդրամին ո՞ւր ըլլալը կը մնայ անյայտ:

Հարիւր տարւոյ տարի անցած է Սերովբէ Ալիշանի և վաթսուն տարի Կ. Բասմաջեանի ոսկեդրամներու ցանկերէն: Այդ ցանկին ու մեր կատալոգին մէջ ցուցակագրուած դրամներուն միջև տարբերութիւն մը գոյութիւն ունի: Հաւանականութիւնը կայ, որ Ս. Ալիշանի ցանկին մէջ իր դրամներէն ոմանք կրնան կրկնութիւններ ըլլալ: Յուսալի է որ մօտիկ ապագային այս ոսկեդրամները պիտի վերագտնուին և զաղտնապահութեան շղարչը վերցուի այս նիւթի վրայէն:

Ե. Թ. ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

CATALOGUE OF ARMENIAN GOLD COINS

(1995)

Line drawings of the gold pieces have been prepared for this paper, since the coins belonging to the same type design were struck from common dies.⁶⁵

Fig. I. Levon I gold tahekan, one-lion type

I. Levon I gold tahekan, one-lion type.

Obv.: The king is seated on a throne ornamented with lions, wearing a crown and royal mantle on his shoulders. He holds a cross in his right hand and fleur-de-lis in his left. His feet rest on a footstool. Clockwise legend,
+ ԼԵՒՈՆ ԹԱԳԱՒՈՐ ՀԱՅՈՑ (Levon king of the Armenians).

Rev.: Lion crowned, turned left, holding a cross with two bars. Field mark «h» to left of lion. Clockwise legend,
+ ԿԱՐՈՂՈՒԹԵՆ ԱՍՏԻՍՈՑ (by the will of God).

a. 5.40 g. (CCA 5, ACV 253)

American Numismatic Society coll.

b. 5.33 g. (CCA 5, ACV 253)

Bibliothèque Nationale de France coll.

c. 4.80 g. (CCA 5, ACV 253)

Erevan Historical Museum coll.

II. Levon I gold tahekan, two-lion type.

Obv.: King seated on throne as before. Clockwise legend,
+ ԼԵՒՈՆ ԹԱԳԱՒՈՐ ՀԱՅՈՑ (as before).

Rev.: A long cross between two lions rampant regardant. Clockwise legend,
+ ԿԱՐՈՂՈՒԹԵՆ ԱՍՏԻՍՈՑ (as before).

a. 7.09 g. (CCA 6, ACV 254)

ex N. K. coll.

b. 7.00 g. (CCA 6, ACV 254)

Venice Mekhitarist Museum coll.

c. 6.9 g. (CCA 6, ACV 254)

Hermitage Museum coll.

d. 6.33 g. (CCA 6, ACV 254)

Bibliothèque Nationale de France coll.

e. 6.25 g. (CCA 6, ACV 254)

Vienna Mekhitarist Museum coll.

Fig. II. Levon I gold tahekan, two-lion type

Fig. III. Levon I gold half tahekan, two-lion type

III. Levon I gold half tahekan, two-lion type.

Obv.: King seated on throne as before. Clockwise legend,
+ ԼԵՒՈՆ ԹԱԳԱԻՈՐ ՀԱՅՈՑ (as before).

Rev.: A long cross between two lions rampant regardant. Clockwise legend,
+ ԿԱՐՈՂՈՒԹԲՆ ԱՍՏՈՒԾՈՑ (as before).

- a. 2.45 g. (ACV 255)
b. 3.40 g. (ACV 255?)

L. A. coll.
ex E. Button 101-422a

IV. Levon-Hetoum gold tahekan.

Obv.: The king is seated on a throne ornamented with lions, wearing a crown and royal mantle on his shoulders. He holds a cross in his right hand and fleur-de-lys in his left. His feet rest on a footstool. But the entire iconography, including king's crown, is within the solid circle and there are three dots below the cross and fleur-de-lys. (Observe the changes in the appearance of king's figure, the cross and fleur-de-lys and compare with Figures I, II, and III obverses.) Clockwise legend,

+ ԼԵՈՆ ԹԱԳԱԻՈՐ .†. ՀԱՅ*ՈՑ+ (Levon king of the Armenians).

Rev.: Crowned lion turned right and holding a cross with left paw. Clockwise legend,
+ ՀԵԹՈՄ ԹԱԳԱՒՐ ՀԱՅՈՑ (Hetoum king of the Armenians).

- a. 5.30 g. (CCA 7, ACV 315)
b. 5.85 g. (CCA 7, ACV 315)

Vienna Mekhitarist Museum coll.
Venice Mekhitarist Museum coll.

Fig. IV. Levon-Hetoum gold tahekan

Fig. V. Gosdantin I gold tahekan

V. Gosdantin I gold tahekan.⁶⁵

Obv.: King on horseback riding right. He holds reins with left hand, and an uplifted sword with his right hand. Clockwise legend,
+ ԿՈՍՏԱՆԴԻՆ ԹԳ ՀԱՅՈՑ (Gosdantin king of the Armenians).

Rev.: Castle with three turrets. Clockwise legend,
+ ԱՍՈՑ ԲԵՐԴԻՆ Է ԹԱԳԱՐ (the king is in the fortress of Sis).

- a. 3.65 g. (CCA 8, ACV 414)
b. 3.60 g. (CCA 8, ACV 414)

Istanbul Archaeological Museum coll.
Venice Mekhitarist Museum coll.

⁶⁵ Line drawings I, II, IV, and V are reprinted from Sibilian Figures 6, 7, 15, and Plate IV-42. Line drawing III is prepared by the author.

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԴՐՕՇԸ, ԶԻՆԱՆՇԱՆԸ, ԾՔԱՆՇԱՆՆԵՐՆ ՈՒ ՄԵԴԱԼՆԵՐԸ

Հայաստանի Հանրապետության պետական դրոշ

Հայաստանի Հանրապետության պետական դրոշը եռագույնն է՝ կարմիր, կապույտ, նարնջագույն (երեք շերտերով)։ Դրոշի լայնության և երկարության յարաբերությունն է 1:2:

«Հայաստանի Հանրապետության պետական դրոշի մասին» օրենքը Հայաստանի Հանրապետության Գերագույն խորհուրդը ընդունել է 1990 թ. Օգոստոսի 24-ին:

Հայաստանի Հանրապետության պետական զինանշան (Տախտակ II, Նկար ա)

Հայաստանի Հանրապետության պետական զինանշանը Հայաստանի Հանրապետության կառավարության կողմից 1920 թ. Յուլիսին ընդունուած զինանշանն է:

Հայաստանի Հանրապետության զինանշանը բովանդակում է.

Կենտրոնում տեղադրուած վահանի պատկեր, որի աջ և ձախ կողմերում պատկերուած են վահանը պահած, իրար հակադիր ուղղութեամբ նայող արծիւ և առիւծ: Վահանը բաժանուած է չորս մասի՝ իւրաքանչիւր մասում պատկերուած են պատմական Հայաստանի չորս թագաւորութիւնների՝ Արտաշէսեան, Արշակունեան, Բագրատունեան և Ռուբինեան զինանշանները: Վահանի կենտրոնում Մեծ և Փոքր Մասիսների պատկերն է, Մեծ Մասիսի վերեւում՝ Նոյան տապանի պատկերը, վահանի ներքեւում պատկերուած են սուրբ, կանաչ ճիւղ, հասկերի փունջ, չղթայ և փայլաւէն:

Հայաստանի Հանրապետության Գերագույն խորհուրդը «Հայաստանի Հանրապետության պետական զինանշանի մասին» օրենքը ընդունել է 1992 թ. Ապրիլ 19-ին:

Հայաստանի Հանրապետության շքանշանները

- 1 Հայկ Նահապետի շքանշան
- 2 Մարտական խաչ՝ 1-ին և 2-րդ աստիճանի շքանշան
- 3 Սուրբ Մեսրոպ Մաշտոցի շքանշան

Հայաստանի Հանրապետության մեդալները

1 Արիութեան մեդալ	4 Մխիթար Հերացու մեդալ
2 Մարտական Մաւաշուքեան մեդալ	5 Անանիա Շիրակացու մեդալ
3 Մխիթար Գոշի մեդալ	6 Մովսէս Խորենացու մեդալ

Հայաստանի Հանրապետութեան օրէքները շքանշաններու մասին

Հայկ Նահապետի շքանշան (Տախտակ II, Նկար 1)

Յօդուած 1. «Հայաստանի ազգային հերոս» բարձրագույն կոչումը շնորհուած է Հայաստանի Հանրապետութեանը մատուցած համազգային նշանակութիւն ունեցող բացառիկ ծառայութիւնների համար՝ երկրի պաշտպանութեան ու իրաւակարգի ամրապնդման բնագաւառում և ազգային նշանակալի արժէքների ստեղծման գործում:

Յօդուած 2. «Հայաստանի ազգայի հերոս» բարձրագույն կոչումը շնորհուած է Հայաստանի Հանրապետութեան քաղաքացիներին:

Յօդուած 3. «Հայաստանի ազգային հերոս» բարձրագոյն կոչումը շնորհելու միջոցառումները յարուցւում է Հայաստանի Հանրապետութեան Գերագոյն խորհրդի նախագահութեան, Հայաստանի Հանրապետութեան կառավարութեան կողմից:

Յօդուած 4. «Հայաստանի ազգային հերոս» բարձրագոյն կոչման արժանացողներին յանձնուած է Հայկ Նահապետի շքանշանը, որը կրւում է կրծքի ձախ կողմում:

Մարտական խաչ շքանշան

Յօդուած 1. Մարտական խաչ շքանշանը շնորհւում է Հայրենիքի պաշտպանութեան և անվտանգութեան գործում ցուցաբերած բացառիկ արիութեան, անձնուրացութեան և հմտութեան համար:

Յօդուած 2. Մարտական խաչ շքանշանը ունի երկու աստիճան՝

- ա. Մարտական խաչ 1-ին աստիճանի (Տախտակ II, նկար 2)
- բ. Մարտական խաչ 2-րդ աստիճանի (Տախտակ II, նկար 3)

Մարտական խաչ շքանշանի բարձրագոյն աստիճանը 1-ին աստիճանն է:

Յօդուած 3. Մարտական խաչ 1-ին աստիճանի շքանշանով պարգևատրւում են՝

- ա. Հայաստանի Հանրապետութեան զինուած ուժերի և այլ զօրատեսակների զին-ծառայողները՝ Հայրենիքի պաշտպանութեան գործում ցուցաբերած բացառիկ խիզախութեան և անձնական արիութեան համար, ինչպէս նաև այլ անձինք՝ պաշտպանութեան գործին բերած նշանակալի նպաստի համար
- բ. Հայաստանի Հանրապետութեան զինուած ուժերի և այլ զօրատեսակների աւագ հրամանատարները՝ մարտական գործողութիւնների ընթացքում ձեռք բերուած նշանակալի յաջողութիւնների համար

Յօդուած 4. Մարտական խաչ 2-րդ աստիճանի շքանշանով պարգևատրւում են՝

- ա. Հայաստանի Հանրապետութեան զինուած ուժերի և այլ զօրատեսակների զին-ծառայողները և աւագ հրամանատարները՝ մարտական առաջադրանքների հմուտ կատարման համար, ինչպէս նաև այլ անձինք՝ դրանց կատարմանը բերած նշանակալի նպաստի համար
- բ. Հայաստանի Հանրապետութեան ներքին գործերի նախարարութեան, ազգային անվտանգութեան պետական վարչութեան, մաքսային մարմինների աշխատակիցները, ինչպէս նաև այլ անձինք՝ հասարակական կարգի պահպանութեան գործում ցուցաբերած անձնական արիութեան համար

Յօդուած 5. Մարտական խաչ 1-ին, 2-րդ աստիճանի, շքանշանով պարգևատրելու միջոցառումները յարուցւում է Հայաստանի Հանրապետութեան պաշտպանութեան և ներքին գործերի նախարարութիւնների, ազգային անվտանգութեան և արտակարգ իրավիճակների պետական վարչութիւնների և մաքսային վարչութեան կողմից:

Յօդուած 6. Մարտական խաչ շքանշանը կրւում է ձախ կողմում՝ Հայկ Նահապետի շքանշանից յետոյ:

Սուբը Մեծրոպ Մաշոցի շքանշան (Տախտակ II, նկար 4)

Յօդուած 1. Սուբը Մեծրոպ Մաշոցի շքանշանը շնորհւում է Հայաստանի Հանրապետութեան տնտեսութեան զարգացման, բնական և հասարակական գիտութիւնների, գիւտարարութեան, մշակութի, կրթութեան, առողջապահութեան, հասարակական գործունէութեան ասպարէզներում ձեռք բերած ակնառու նուաճումների, ինչպէս նաև

արտասահմանեան երկրներէ հետ գիտատեխնիկական, տնտեսական և մշակութային համագործակցութեան զարգացմանը նպաստող գործունէութեան համար:

Յօդուած 2. Սուրբ Մեսրոպ Մաշտոցի շքանշանով պարգևատրելու միջնորդութիւնը յարուցուած է Հայաստանի Հանրապետութեան Գերագոյն խորհրդի նախագահութեան, Հայաստանի Հանրապետութեան կառավարութեան կողմից:

Յօդուած 3. Սուրբ Մեսրոպ Մաշտոցի շքանշանը կրուած է կրծքի ձախ կողմում՝ Մարտական խաչ շքանշանից յետոյ:

Հայաստանի Հանրապետութեան օրէնքները մեդալներու մասին

Արիւթեան մեդալ (Տախտակ II, նկար 5)

Յօդուած 1. Արիւթեան մեդալը շնորհուած է Հայրենիքի պաշտպանութեան, հասարակական կարգի պահպանութեան գործում, ինչպէս նաև փրկարարական աշխատանքներում ցուցաբերած անձնական խիզախութեան, կեանքի սպառնացող վտանգի պայմաններում ծառայողական կամ քաղաքացիական պարտքը կատարելու համար:

Յօդուած 2. Արիւթեան մեդալով պարգևատրուած են Հայաստանի Հանրապետութեան զինուած ուժերի, ներքին գործերի նախարարութեան, ազգային անվտանգութեան և արտակարգ իրավիճակների պետական վարչութիւնների, մաքսային վարչութեան ծառայողները, ինչպէս նաև այլ անձինք:

Յօդուած 3. Արիւթեան մեդալով պարգևատրելու միջնորդութիւնը յարուցուած է Հայաստանի Հանրապետութեան նախարարութիւնների և զերատեսչութիւնների կողմից:

Յօդուած 4. Արիւթեան մեդալը կրուած է կրծքի ձախ կողմում, շքանշանների առկայութեան դէպքում՝ զրանցից յետոյ:

Մարտական ծառայութեան մեդալ (Տախտակ II, նկար 6)

Յօդուած 1. Մարտական ծառայութեան մեդալը շնորհուած է մարտական առջադրանքների կատարմանը նպաստող հմուտ, նախաձեռնող, համարձակ գործողութիւնների, զօրքերի մարտական պատրաստութեան, երկրի սահմանները պաշտպանելիս ցուցաբերած ծառայութիւնների համար:

Յօդուած 2. Մարտական ծառայութեան մեդալով պարգևատրուած են Հայաստանի Հանրապետութեան զինծառայողները, ինչպէս նաև այլ անձինք:

Յօդուած 3. Մարտական ծառայութեան մեդալով պարգևատրելու միջնորդութիւնը յարուցուած է Հայաստանի Հանրապետութեան նախարարութիւնների և պետական վարչութիւնների կողմից:

Յօդուած 4. Մարտական ծառայութեան մեդալը կրուած է կրծքի ձախ կողմում՝ Արիւթեան մեդալից յետոյ:

Մխիթար Գոչի մեդալ (Տախտակ II, նկար 7)

Յօդուած 1. Մխիթար Գոչի մեդալը շնորհուած է ակնառու պետական և հասարակական-քաղաքական գործունէութեան, ինչպէս նաև դիւանագիտութեան, իրաւագիտութեան և քաղաքագիտութեան ասպարէզներում ունեցած նշանակալի ծառայութիւնների համար:

Յօդուած 2. Միւիթար Գոշի մեդալով պարգևատրելու միջնորդութիւնը յարուցւում է Հայաստանի Հանրապետութեան Գերագոյն խորհրդի նախագահութեան, Հայաստանի Հանրապետութեան կառավարութեան կողմից:

Յօդուած 3. Միւիթար Գոշի մեդալը կրւում է կրծքի ձախ կողմում՝ Մարտական ծառայութեան մեդալից յետոյ:

Միւիթար Հերացու մեդալ (Տախտակ II, Նկար 8)

Յօդուած 1. Միւիթար Հերացու մեդալը շնորհւում է Հայաստանի Հանրապետութեան առողջապահութեան զարգացմանը մատուցած ծառայութիւնների, բարձր մասնագիտական, գործնական աշխատանքի, ինչպէս նաև նշանակալի բարեգործական գործունէութեան համար:

Յօդուած 2. Միւիթար Հերացու մեդալով պարգևատրւում են քաղաքացիական և զինուորական բժիշկները, կրտսեր ու միջին բուժանձնակազմի աշխատողները, զինագործները, ինչպէս նաև բարեգործները և այլ անձինք:

Յօդուած 3. Միւիթար Հերացու մեդալով պարգևատրելու միջնորդութիւնը յարուցւում է Հայաստանի Հանրապետութեան առողջապահութեան, պաշտպանութեան ու աշխատանքի և սոցիալական նախարարութիւնների կողմից:

Յօդուած 4. Միւիթար Հերացու մեդալը կրւում է կրծքի ձախ կողմում՝ Միւիթար Գոշի մեդալից յետոյ:

Անանիա Շիրակացու մեդալ (Տախտակ II, Նկար 9)

Յօդուած 1. Անանիա Շիրակացու մեդալը շնորհւում է արդիւնաբերութեան, ճարտարագիտութեան, ճարտարունակի, գիտութեան և տեխնիկայի բնագաւառում ակնառու գործունէութեան, նշանակալի գիտերի և յատնագործութիւնների համար:

Յօդուած 2. Անանիա Շիրակացու մեդալով պարգևատրւում են տնտեսութեան և քնագիտութեան ոլորտների գիտնականները, ճարտարագէտները, գիտաբարները:

Յօդուած 3. Անանիա Շիրակացու մեդալով պարգևատրելու միջնորդութիւնը յարուցւում է Հայաստանի Հանրապետութեան նախարարութիւնների և գերատեսչութիւնների կողմից:

Յօդուած 4. Անանիա Շիրակացու մեդալը կրւում է կրծքի ձախ կողմում՝ Միւիթար Հերացու մեդալից յետոյ:

Մովսէս խորենացու մեդալ (Տախտակ II, Նկար 10)

Յօդուած 1. Մովսէս խորենացու մեդալը շնորհւում է հայ մշակոյթի, արուեստի, դրականութեան, կրթութեան, հումանիտար գիտութիւնների բնագաւառում ունեցած ստեղծագործական ակնառու նուանումների համար:

Յօդուած 2. Մովսէս խորենացու մեդալով պարգևատրելու միջնորդութիւնը յարուցւում է Հայաստանի Հանրապետութեան մշակոյթի, լուսավորութեան և բարձրագոյն կրթութեան և գիտութեան նախարարութիւնների կողմից:

Յօդուած 3. Մովսէս խորենացու մեդալը կրւում է կրծքի ձախ կողմում՝ Անանիա Շիրակացու մեդալից յետոյ*:

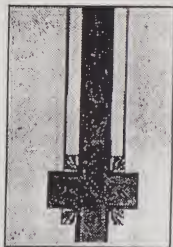
* We would like to express our thanks to Mr. André Wocial, Paris, for sending us the text and illustrations.

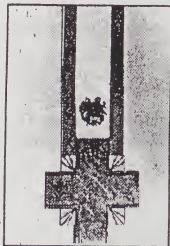
1

Ա

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Հայաստանի Հանրապետության դրոշմ, զինանշանը, շքանշաններն ու մեդալները

ARMENIAN NUMISMATIC LITERATURE

- 11 BORGMANN, Fred. World Coin Roundup. *World Coin News*, Vol. XXIII (May 1996), No. 6, p. 82, illus.

The following 1994 commemorative coins of Republic of Armenia are listed: David of Sassoun, Temple of Garni, Jakharak, and Arts'akh. All coins are made of 0.999 silver, 1.0 oz. (31.1 g.), and in proof condition.

Հայաստանի Հանրապետության հետևեալ 1994-ի յուշադրամները ցուցակագրուած.- Սասունցի Դաւիթ, Գառնի տաճարը, Ճախարակ և Արցախ, Բոլոր դրամները շինուած են 0.999 արծաթէ, 1.0 օնզ (31.1 գ.) և հայելիի նման փայլուն յղկուած (proof):

ԵԹՆ

- 12 GERIN, Dominique. Le portrait de Joseph Pellerin (1684-1782), par Dominique Gerin.

Revue de la Bibliothèque Nationale de France, Vol. (1994), No. 3, pp. 5-10, 1 pl., illus., No. 15. The portrait of Pellerin is presented and his numismatic activity narrated. Out of sixteen coins framing Pellerin's effigy, two are given to Armenia, one of them erroneously. The coin which is attributed correctly to Armenia is a copper tank of King Levon I. The description of Levon's tank is given.

YTN

Ներկայացուած է Պելլերինի դիմանկարը և պատմագրուած իր դրամագիտական գործունէութիւնը Պելլերինի նկարը շրջապատող տասնըվեց դրամներէն երկուքը տրուած են Հայաստանին, մէկը՝ սխալմամբ: Ժշգրտութեամբ Հայաստանին վերագրուած դրամը Լևոն Ա Թագաւորի պղինձէ դանդ մըն է: Տրուած է Լևոնի դանդին նկարագրութիւնը:

ԵԹՆ

- 13 KÉVORKIAN, Raymond H. *Arménie entre Orient et Occident; Trois mille ans civilisation*, sous la direction de Raymond H. Kévorkian. Paris: Bibliothèque Nationale de France, 1996, 256 pp., illus in black and white and color.

In this extremely attractive art book, the 3000 year civilization of Armenia is presented. The book includes twenty-six essays contributed by twenty-four scholars from France and Armenia. Additionally it has maps, a chronology of Armenian history, a bibliography, and an index; and more than two hundred photographs. "Notices" cover pages 226-251. Here each exhibited object is described. Armenian numismatic material includes medallions discovered in Sissian; Tigranes I, copper coins; Tigranes II, tetradrachms, one of them with ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΒΑΣΙΛΕΩΝ ΤΙΓΡΑΝΟΥ inscription; Artavasdes II, a copper coin; Tigranes V, a copper coin; Baron Roupen I, a copper coin; King Levon I, a gold tahekan, a double tram, and a billon with Latin legend; Raymond Roupen, a billon; Hetoum I, Hetoum-Kaiqōbad and Hetoum-Kaikhusew bilingual trams, a Hetoum-Zabel tram, a kardez; Levon II, a tram; Hetoum II, a kardez; Smpad, a coronation tram; Gosdantin I, a kardez; Levon III, a takvorin; Guy, a takvorin; Levon V a billon; Levon I and Levon V seals. The legends and metrological data are published.

YTN

Այս չափազանց հրապուրիչ գեղարուեստի գրքին մէջ, ընծայուած է Հայաստանի 3000 տարուան բաղադրակութիւնը: Գիրքը կը պարունակէ քսանըվեց աշխատութիւններ մասնակցութեամբ Ծրանապի ու Հայաստանի քսանչորս բանասէրներուն, ինչպէս նաև ունի բարդէզներ, հայոց պատմութեան ժամանակագրութիւն մը, մատենագրութիւն մը, և ցանկ մը. նաև երկու հարիւրէ աւելի նկարներ: Տեղեկութեանց բաժինը (Notices) կը ներփակէ էջ 226-251: Հոս նկարագրուած է իւրաքանչիւր ցուցադրուած աւարկայ: Հայ դրամագիտական նիւթերը կը պարունակեն Սիսիանի մէջ յայտնաբերուած մեղալիտներ. Տիգրան Ա, պղինձեայ դրամներ. Տիգրան Բ, չորեքդրամեաններ, մին ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΒΑΣΙΛΕΩΝ ΤΙΓΡΑΝΟΥ արձանագրութեամբ. Սարգստագղ Բ, պղինձեայ դրամ մը: Տիգրան Ե, պղնձայ դրամ մը. պարոն Ռուբէն Ա, պղինձեայ դրամ մը. Լևոն Ա Թագաւոր, ոսկիէ դահեկան մը, երկդրամ մը, և լատինատառ բիլլոն մը. Ռայմոնդ Ռուբէն, բիլլոն մը. Հեթում Ա, Հեթում-Քայքոսպատի և Հեթում Քախուրովի երկեղուեան դրամներ, Հեթում-Չապլիլի դրամ մը, բարդէզ մը. Լևոն Բ, դրամ մը. Հեթում Բ, բարդէզ մը, Սմբատ, օծման դրամ մը. Կոստանդին Ա, բարդէզ մը. Լևոն Գ, Թագաւորին մը. Կի, Թագաւորին մը. Լևոն Ե, բիլլոն մը. Լևոն Ա-ի և Լևոն Ե-ի կնիքներ: Հրատարակուած են խորագրութիւններն ու չափագիտական տուեալները:

ԵԹՆ

STAMPS IN OUR DAYS

In 1991, after nearly seventy years of being under Soviet rule, the independent Republic of Armenia was established. One year later, on May 28, 1992, the first Armenian stamps were released (a strip of 3 and a souvenir sheet) designed by Haroutioun Samvelian. These stamps announced to the world the creation of a new nation. The new stamps, which were printed in 1992, bore the image of Mount Ararat, a rainbow and an eagle in mid flight, and the denominations were printed in the tricolor of the Armenian flag: red, blue, and orange. The image of Mount Ararat did not raise any doubts among Armenians, since Ararat has become our national symbol, but others (non-Armenians) asked with surprise, "But isn't Ararat in Turkey?"

The stamps commemorating independence were followed by the AT&T stamp which was designed by Bill Van Sambuk from Amsterdam. These stamps announced to the world that Armenia was no longer an isolated, marginalized outpost, but was now part of the global communications system.

Since that time new stamps are issued each year by the "Namakanish" publishing firm which is a self-operating organization, independent of government financing. The topics commemorated by stamps range from historical events, personages and Armenia's wealthy historical and cultural heritage, natural environment, the animal world, and contemporary dynamic life. A stamp series dedicated to the 1700th anniversary of the adoption of Christianity in Armenia is being published as well. Armenia adopted Christianity in 301 A.D. and in the year 2001 the 1700th anniversary will be celebrated.

The Olympic Games have also been commemorated by Armenian postal stamps. The first Olympics to be commemorated were the 1992 Summer Olympics held in Barcelona, Spain (stamps designed by Garen Agamian). The Barcelona Olympics were the first Olympics where Armenian athletes represented an independent Armenia and carried that nation's flag. The next Olympics to be commemorated by Armenian stamps were the 1996 Summer Olympics in Atlanta (designers Karekin Mardirossian: strip of 3 stamps and Hasmig Avedissian: single stamp). Four stamps were issued in honor of these games. And the most recent international competition, the 32nd Chess Olympiad (designer H. Samvelian), which was held in Yerevan from September 15 to October 2, 1996, was also honored by a series of postal stamps.

Today, unlike earlier times, stamps are not just being circulated and distributed by mail or by postal offices, but also by distributors and dealers. Record numbers of stamps are now being issued around the world, and one may purchase these stamps from dealers and distributors. In Armenia, nearly all of the stamps issued to commemorate various events and persons are not sold in post offices. Thus, while one may use these

stamps to send letters, the stamps are not sold directly to the public. I have sent letters and seen the surprise and bewilderment of postal workers who had never seen these stamps, having only used the widely available regular issues.

What has the postal stamp become today? What role does it now play? How is it that this small piece of paper has come to capture the hearts and admiration of millions of people? School boys as well as kings have been stamp collectors, thus testifying to the wide appeal of stamps. Today, there is practically no arena of human activity which has not found its expression upon postal stamps. A wide variety of topics are commemorated by stamps, and thus there are collectors who collect stamps dedicated to particular topics such as flora, fauna, sports, the arts, famous individuals, countries, etc.

The first postage stamps were created in Europe in the nineteenth century. Mail correspondence had become very popular in society as the best means of communication. The need for a dependable, organized and reliable postal service was growing day by day. The mails had to be delivered both inside the nation and outside of its borders. To defray the cost of moving the mail, tariffs had to be assigned, and these were printed on small pieces of paper and applied to the sealed letters. Inscribed on these small pieces of paper was the origin of the letter and how much tariff had been paid.

The function of the contemporary postal stamp remains much the same. From the day of its creation, this small piece of paper has excited the attention of leaders and kings. These kings and leaders have had their pictures printed on stamps, have had stamps commemorate their weddings, the birth of their children, anniversaries, victories and so forth. All these events have been engraved and registered on postal stamps, because that small piece of paper, the stamp, became an incredible means of spreading information and propaganda.

In the last few years, the United States has issued a great number of stamps. Each year the number of stamps issued increases; these stamps are sold in the post office and one may easily purchase and use these stamps for postal purposes. What is interesting however is that when a letter is marked and posted by the postal workers, it is not marked by these stamps but by electronic tariff markers. Thus, the postal stamps remain unused by the postal workers. And in recent years communication by fax and e-mail began to compete with the traditional post. In offices, homes, and schools, e-mail has become an easy, efficient and effective means of communicating. Although communication by e-mail is threatening the continued use of stamps and traditional mail, the postal system remains a profitable and important sector for many governments, since it is still the best means of communicating by symbols in the international arena.

Man's brilliant creative energy and power took what was small tariff coupon and turned it into a medium of artistic expression. For me stamps are like a calendar marking historical events. Old stamps evoke memories of past times, events and individuals.

And one may say, that this small piece of paper has the strength of David's sling and has won the hearts of all mankind.

HAGOP ISHKHANIAN

ARMENIAN NUMISMATIC LITERATURE

- 14 KÉVORKIAN, Raymond H. Le Royaume arménien de Cilicie, par R. H. Kévorkian. *Arménie, entre Orient et Occident, trois mille ans de civilisation*. Paris: Bibliothèque Nationale de France, 1996, p. [5], illus. In French.

The exhibit brochure includes a brief description and the obverses of silver coins belonging to kings Levon I (1198-1219) and Levon II (1269-1289). YTN

Յուզահանդէսի տետրակը կը պարունակէ հակիրճ նկարագրութիւն մը և թագաւոր Լևոն Ա-ի (1198-1219) ու Լևոն Բ-ի (1269-1289) արծաթ դրամներուն երեսները: ԵԹՆ

- 15 LANGLOIS, Victor. Lettre à M. Victor Langlois; Sur la légende Arabe d'une monnaie biligüe d'Hétoum, roi Chrétien d'Arménie, par Mohammed Bey; Observations sur la lettre précédente, par Victor Langlois. Reprint in *Achkhar*, Vol. XXXVI (4 February 1995), No. 141 (1793), p. 11, illus.

See ANBL, abstract of No. 908.

- 16 RESPUBLIKA ARMENIĀ. Opisanie ordenov i medalei Respubliki Armeniā [Orders and Medals of Republic of Armenia] - Описание орденов и медалей Республики Армения. *Respublika Armeniā*, (Tuesday, 24 January 1995), No. 11 (1022). In Russian.

The following orders and medals of Armenian Republic are described: orders, Patriotic order, Battle Cross first class, Battle Cross second class, St. Mesrop Mashtots'; medals, Courage, Battle Service, Mkhitar Gosh, Mkhitar Herats'i, Anania Shirakats'i, Movses Khorenats'i. YTN

Հայաստանի Հանրապետութեան հետեւել շքանշաններն ու մեդալները նկարագրուած են՝ շքանշաններ՝ Հայրենասիրական շքանշան, Մարտական խաչ առաջին և երկրորդ Աստիճանի, Մ. Մեսրոպ Մաշտոցի մեդալներ՝ Արիութեան, Մարտական Մառաշխութեան, Մխիթար Գոշի, Մխիթար Հերացիի, Անանիա Շիրակացիի, և Մովսէս խորենացիի: ԵԹՆ

- 17 RESPUBLIKA ARMENIĀ. Postanovlenie pravitelstva RA [Governmental Decree of Republic of Armenia] - Постановление правительства РА. *Respublika Armeniā*, (Saturday, 21 January 1995), No. 10 (1021), illus. In Russian.

Orders and medals of Armenian Republic are illustrated without any description. YTN

Հայաստանի Հանրապետութեան շքանշաններն ու մեդալները պատկերուած են առանց նկարադրութեան: ԵԹՆ

- 18 ROCKMAN, Matt. The Dynastic Coinage of Antiochus IV of Commagene. *SAN*, Vol. XIX (1995), No. 2, pp. 36-38, illus.

Antiochus IV used his coinage as a propaganda vehicle to deliver a message. Two types of coins are utilized: 1) crossed cornucopias surmounted by the heads of Epiphanes and Callinicus/Armenian tiara, 2) Epiphanes and Callinicus riding left/capricorn. Based on the inscription of these two coins, ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΥΙΟΙ (sons of the king), Antiochus conveys a message of diadochic continuity, through Seleucid, Armenian, Roman, and Commagenian governments. YTN

Անդիոքոս Դ զարծածած է իր դրամները իբրև քարոզչութեան միջոց մը, հաղորդելու համար պատգամ մը. երկու տեսակ դրամներ օգտագործուած են՝ 1) խաչաձևուած ամաթեղջիւրներ ունենալով Եփիֆանէսի և Կալլինիկոսի բարձրադիր գլուխները/հայկական խոյր, 2) Եփիֆանէս և Կալլինիկոսի ձիավար դէպի ձախ/այծեղջիւր Հիմնուած այս դրամներու արձանագրութեան վրայ, ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΥΙΟΙ (որդիները թագաւորի), Անդիոքոս կը փոխանձէ անընդհատութեան դիողոքեան պատգամ մը, ստացուած՝ սելևկեան, հայկական, հռոմէական և կոմմազենեան կառավարութիւններէ:

- 19 SARYAN, Levon A. A Personal View of Ancient Coin Collecting, by Leon A. Saryan. *Centinel*, Vol. XLIV (Summer 1996), No. 2, pp. 19-26, illus.

Based on his personal experiences of collecting ancient and medieval Armenian coins, Saryan offers guidance for the beginning collector on how to start a collection, numismatic books, dealers, spending limits, grading, pricing, attribution and research, authenticity, cleaning, storage, and investing in early coins. YTN

Հիմնական հնադրամ հաւաքելու իր փորձառութեան վրայ, Սարեան ուղղութիւն կ'նժայէ սկզբնակ հաւաքորդներու ինչպէս սկսիլ ու կազմել հաւաքածոյ մը, դրամագիտական գիրքեր, վաճառականներ, ծախսուելիք դրամի սահմանում, դրամներու որակներ, գիներ, վերագրում և հետազոտութիւն, հարադատութիւն, մաքրութիւն, պահպանութիւն, և հին դրամներու շահագործութիւն: ԵԹՆ

- 20 SARYAN, Levon A. Recent Chemical Studies on Ancient and Medieval Armenian Coins Using SEM-EDS, by Leon A. Saryan. *Centinel*, Vol. XLIII (Fall 1995), No. 3, 12-20, illus. Winner of first place 1996 Elston G. Bradfield Literary Award, *Numismatic News*, Vol. XLV (14 May 1996), No. 20, p. 42.

Saryan discusses the capability of SEM-EDS (scanning electron microscopy with energy dispersive X-ray spectrometry) method in non-destructive chemical analysis of ancient and medieval coins. He reviews the details of some experiments published in three recent articles: "A Microchemical Investigation of Suspected Plating on Thirteenth-Century Armenian Silver trams," by L. A. Saryan and R. F. Dragen; "Chemical Analysis of a Bronze Coin of Tigranes the Great," by L. A. Saryan; "Copper-Surfaced Armenian Coins," by Y. T. Nercessian. The data obtained from previous tests belong to Levon I cleaned silver tram, Hetoum I cleaned, uncleaned and sectioned silver trams, Tigranes II bronze coin, and Levon III copper coated takvorin. YTN

Սարեան կը քննարկէ SEM-EDS (scanning electron microscopy with energy dispersive X-ray spectrometry) գործածելու մեթոտը հին ու միջնադարեան դրամներու վրայ ոչ-դործանարար քիմիականօրէն վերլուծման համար: Ան կը քննէ մանրամասնութիւնները կարգ մը փորձերու, որոնք վերջերս հրատարակուած են. «ԺԳ. դարու ենթադրեալ-արծաթագոծ հայկական արծաթ դրամներու մանրատարադիտական քննութիւն մը», գրեցին՝ Լ. Ա. Սարեան և Ռ. Ֆ. Դրագէն: «Տիգրան Մեծի բրոնզէ դրամի մը տարրագիտական վերլուծումը», գրեց Լ. Ա. Սարեան: «Պղնձապատ հայկական դրամներ», գրեց Ե. Թ. Ներսէսեան: Նախկին փորձերէն ստացուած տուեալները կը պատկանին Լևոն Ա-ի մաքրուած արծաթ դրամի մը, Հենթում Ա-ի մաքրուած, չմաքրուած և հատուածուած դրամներուն, Տիգրան Բ-ի բրոնզի մը, սպա Լևոն Գ-ի պղնձապատ թագուորիի մը: ԵԹՆ

- 21 SHAHNAZARIAN, Alfred. *The State History Museum of Armenia*, by Alfred Shahnazarian and Iveta Mkrtchian. Watertown, Massachusetts: Armenian Library and Museum of America, 1996, pp. 42-44, 53, Nos. 70-73, 87-88, illus.

The most important artifacts held and displayed at the State Museum of Armenian History are presented, mostly in full color, with an historical summary and an introduction to the museum collection. Numismatic presentations include tetradrachms of Tigranes II (96-55 B.C.) and Artavasdes II (55-34 B.C.), copper coins of King Xerxes and the city of Artaxata, silver and gold-plated silver medallions, Levon I (1198-1219) a double tram and a coronation tram, and a pair of iron coinage dies of Cilician Armenia (1226-1252). LAS

Ծուցադրուած են Հայաստանի Պատմութեան Պետական Թանգարանի ամենէն կարևոր արուեստի գործերը, մեծամասնութեամբ գունաւոր, պատմական ամփոփումով և ներածականով թանգարանի ժողովածոյի մասին: Դրամագիտական ցուցադրութիւնները կը պարունակեն Տիգրան Բ-ի (96-55 Ն.Ք.) և Արտաւազդ Բ-ի (55-34 Ն.Ք.) չորեքդրամանները, Քսերքեսի թագաւորի և Արտաշատ քաղաքի պղինձէ դրամները, արծաթ և արծաթը ոզկեզօծուած մեդալիոններ, Լևոն Ա-ի (1198-1219) երկդրամ մը և օծման դրամ մը, ու Կիլիկեան Հայաստանէն դրամ հատանելիք զոյգ մը երկաթէ կնիքներ (1226-1252): Լ. Ա. Սարեան

Series I

Volume XXIII, No. 3

September 1997

ՀԱՅ

ARMENIAN

ԴՐԱՄԱԳԻՏԱԿԱՆ

NUMISMATIC

ՀԱՆԴԵՍ

JOURNAL

TABLE OF CONTENTS

Editorial.....	47
Letters	48
NERCESSIAN, Y. T. The Armenian Coin Auction of John J. Slocum.....	49
Armenian Numismatic Literature	52
ՍԱՐԳՍԵԱՆ, ՀԵՆՐԻ. Դրամագիտութեան հարցերը Ազգագրական Հանդէս-ի էջերում.....	53
SARKISSIAN, Henry V. Numismatic Inquiries in <i>Azgagrakan Handes</i> (in Armenian)	
Armenian Numismatic Literature	56
BOOK REVIEW. <i>Ottoman Silver Marks</i> , by Garo Kürkman. Reviewed by YTN.....	58

ՀԱՅ ԴՐԱՄԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀԱՆԴԻՍ

ARMENIAN NUMISMATIC JOURNAL

Series I

Vol. XXIII, No. 3

September 1997

EDITORIAL

Organizations have a constant turnover of their membership; some of the established members resign (do not renew their membership) and new ones join the ranks.

The Armenian Numismatic Society is not an exception. We have our share of resignations and new members joining the Society. Many of them collect Armenian coins; therefore, they like to remain informed with new literature on Armenian coins and keep themselves abreast of the latest events relating to Armenian numismatics; also they would like to be a part of the Society. And others may be curious or have different motives, such as purchasing books with discount from the Society. If the latter is their only objective, obviously we do not expect to see them around more than one or two years. We also accept the fact that regardless what we do, we will lose some members.

For the year 1997, exactly seventeen members and three subscribers did not renew their membership and subscriptions with our Society. Yes, we had many new members joining the Society. But the balance is on the negative side; we lost more than we gained. Nowadays this loss, \$207.50, is not a very large sum of money. However, it is a considerable amount of money for an organization whose revenues from membership dues and subscriptions remain less than one thousand dollars per annum.

To place this membership loss into proper perspective, we need to mention that our journal is heavily subsidized by donations, book sales, and free volunteer labor. You might say our journal is a labor of love for a few dedicated numismatists. Only direct expenses of the journal (printing camera ready text and plates and the journal's postage expenses) exceed the membership dues by a very wide margin (more about this in our next issue).

Several years ago we contacted some commercial printers and requested quotes to publish our journal in a glossy, attractive, 32 p. 6" x 9" format with card covers. Then the preliminary estimate was close to five thousand dollars. The price would vary depending on the number of plates with photographic pictures. Therefore, this road to improve our image is not very practical as long as our revenues from membership dues and donations do not exceed one thousand or approach the magic figure of five thousand dollars.

Because of our non-profit and tax exempt status, we have kept commercial advertising out of our journal. We have not flooded our pages with dealer advertisements and offended our members. We have tried our best to preserve a scholarly atmosphere

(cont on next page)

ARMENIAN NUMISMATIC JOURNAL is the quarterly publication of Armenian Numismatic Society, an educational, non-profit organization. Editor, Y. T. Nercessian, 8511 Beverly Park Place, Pico Rivera, CA 90660-1920, USA. Associate Editors, W. Gewenian and T. Nercessian (e-mail, nercessian@aol.com), Corresponding Editors, L. A. Saryan (Greenfield, WI) and H. Sarkissian (Erevan). Non-member subscriptions \$30.00 per year. ISSN 0884-0180 — LCCN 85-649443

throughout our issues for the past twenty-three years, including both of our commemorative yearly issues, volumes IV and XV.

The purpose of this editorial is to solicit letters from our membership. We would like to know your opinion about what must be done so that we may improve our journal and not lose our established membership but gain more numismatists who have interest in the study of Armenian numismatics. Please keep those letters coming in. This is your Society.

Y. T. Nercessian

LETTERS

Now that I've received Vol. XXIII, No. 2, I can with reasonable confidence inform you that I did not receive issue No. 1. This is the first time in the last nine years that one of your mailings did not reach its destination — not a bad record for the U.S. Postal service. I've also enclosed a check for my next dues — \$10.

N. Tcheurekdjian
Racine, WI

J'ai vendu ma collection, vous pouvez arrêter mon abonnement dès maintenant. Merci pour le timbre.

Pascal Caratchian
Bagneux, France

On April 9, 1997, I shipped you by registered letter from Germany the funds according to your bill for the catalogue of Nercessian, *Bank Notes of Armenia*.

Please inform me how the matter stands. I need the above catalogue because traditionally Armenia belongs to the Russia collector's interests...

M. Istomin
Kharkov, Ukraine

Editor's Note: As you requested, your book order, one copy of *Bank Notes of Armenia*, was shipped to your Ukraine address on April 15, 1997, surface mail, registered book rate, from Pico Rivera Post Office, CA 90660, USA.

YTN

I received from you the very recent coin issue commemorating the 50th anniversary of the UN, safely packaged in cardboard boxes instead of the display boxes which were used for previous BRM issues. The insert claims that the coin also symbolizes the year 301 A.D., but I fail to see how. Of course there is the Christian depiction of the Virgin and Child and two crosses, but nothing specific referring to 301 A.D. as the year Armenia adopted Christianity. Possibly I am missing something?...

L. A. Saryan
Greenfield, WI

Editor's Note: There are many things about this issue which baffle me. 1) As you point out, all BRM issues have display cases; this one does not have one. 2) All BRM issues have 10,000 mintage; this one has 100,000. 3) Yet the price, \$55 is the highest. 4) How does a scene from tympanum of the western portal of the Areni Virgin Mary church symbolize A.D. 301—conversion of Armenia to Christianity and the UN 50th anniversary?

I inquired with the British Royal Mint: 1) This coin issue is part of a large series of UN related coinage. 2) They think there may be a huge demand. 3) The UN gets a royalty from the sales. 4) Don't know.

The quality of the coin is up to the normal discriminating standards of commemorative coins struck by the British Royal Mint. If one compares this with other coins struck elsewhere (I don't know where), this is readily apparent. Even the "Certificate of Authenticity" for this coin is of higher quality.

A final comment on British Royal Mint issues. They strike coins only on demand. They don't strike 10,000 or 100,000 and put the coins on storage shelves. Therefore, it would be logical to conclude that someday they may decide to discontinue issuing them without reaching the issue limit. When? Your guess is as good as mine.

YTN

THE ARMENIAN COIN AUCTION OF JOHN SLOCUM (1997)

John J. Slocum was born in New York City in 1914. He started collecting coins in the 1960s. He concentrated on coins of the Crusader period, including medieval Armenian coins.

The Slocum collection was consigned to Sotheby's and auctioned on March 6-7, 1997 in London.¹ Altogether, 986 lots were catalogued, belonging to some thirty-nine dynasties, principalities, or kingdoms, such as the Kingdom of Jerusalem, Lordship of Beirut, Kingdom of Cyprus, etc. The Cilician Armenian section is divided into 85 lots, encompassing eight pages of text and four pages of plates. Altogether, the Armenian section amounts to 220 silver and copper coins. At this time we do not know if these were the only Armenian coins of Slocum's collection.

The collection includes numerous scarce, rare, and in some cases unpublished coins. The Armenian section of the catalogue features a copper follis of Kiurke II, two unpublished and uncertain Cilician Armenian baronial coppers, and copper coins of baron Roupen I, Toros I, Roupen II, and Levon II. From the royal period the collection includes Levon I coronation tram with one lion, a half tram, a billon denier with Armenian legend; Hetoum-Kaiqobad and Hetoum-Kaikhusrew bilingual trams and half trams, Hetoum-Zabel half trams, Levon II a pre-coronation issue, Hetoum II billons with Latin and Byzantine crosses; Gosdantin I trams and kardezze; a Smpad coronation tram and a half tram; Levon V billons and pogs.

Scarce and rare coins realized handsome prices. However, for some extremely rare coins bidders raised the prices much higher, far exceeding expectations: a follis of Kiurke II £1,430, Hetoum-Kaiqobad bilingual half tram £825, Hetoum-Kaikhusrew bilingual half tram £374, a coronation tram of Smpad £264, two Gosdantin I trams £1,430 and £1,210, Guy pogh £330, two Levon the Usurper takvorins £209, Levon V billon £143. Baronial coppers realized handsome prices, ranging from £110 to £462. Generally speaking, the rest of the coins were not far from the estimates. According to the "prices realized" provided by Sotheby's, all of the coins sold except for one lot (549). The total estimated price for 85 lots was £15,980 to £23,570 and lots sold netted £19,415. The price quoted below includes the sale price plus the 10% buyer's fee.

Most of the coins were illustrated by excellent photographs, references included at least two or three standard sources (Nercessian, Bedoukian),² metrological data and Greek inscriptions where applicable.

Statistical data is tabulated and offered to our readers as a useful guide to prevailing prices in 1997 and for posterity.

Y. T. Nercessian

¹ Sotheby's, *The John J. Slocum Collection of Coins of the Crusades* (London, 1997), 105 pp., Nos. 1-986, pls.

² Y. T. Nercessian, *Armenian Coins and Their Values* (Los Angeles, 1996); P. Z. Bedoukian *Coinage of Cilician Armenia* (Danbury, CT, 1979).

CATALOGUE

No.	Ruler	Coin	Reference	Grade	UK£ Est.	UK£ Sold
471.	Kiurke II	Æ follis	N 514	f to F	800-1,200	1,430
472.	Uncertain baron	Æ copper	—	F	300-500	220
473.	Uncertain baron	Æ copper	—	f to F	200-300	176
474.	Baron Roupen I	Æ copper	N 245	F+	200-250	286
475.	Baron Roupen I	Æ copper	N 245	F	150-200	209
476.	Baron Roupen I	Æ copper	N 245	F	140-180	110
477.	Baron Roupen I	Æ copper	N 245	VF	200-250	220
478.	Baron Roupen I	Æ copper	N 245	F	150-200	198
479.	Baron Roupen I	Æ copper	N 245	f to F	200-300	264
480.	Baron Toros I	Æ copper	N 246	F+toVF	250-350	418
481.	Baron Roupen II	Æ copper	N 249	VF	300-500	462
482.	Baron Levon II	Æ copper	N 251	-VF	300-400	396
483.		Æ copper	N 251	f	200-250	165
484.		Æ copper	N 250	f to F	200-250	176
485.		2 Æ copper	N 250	f	250-350	187
486.	King Levon I	Double tram	CCA 19	VF	100-150	154
487.		Double tram	N 269	-VF	200-250	176
488.		Double tram	N 269	VF	200-250	264
489.		Double tram	N 269	F+	180-220	154
490.		Double tram	CCA 15	F+	200-300	132
491.		Double tram	N 271	VF	200-300	198
492.		Half double tram	N 274V	EF	100-150	209
493.		2 Half double trm	CCA 44	VF	100-150	55
494.		Half double tram	N275V	F	80-120	99
495.		One lion cor tram	N 257V	F+	120-150	209
496.		One lion cor tram	N 257	F	80-120	143
497.		5 two lion cor trm	N 262,267V, 263V, 258/2	-VF, f to V+	150-250	253
498.		5 two lion cor trm	N 282/2, 290 /2, 294	VF+, F to VF	100-150	220
499.		7 trams	N-, 290V, 286, 297/2, 295V	F	100-200	55
500.		Half tram	N 277V	-VF	180-220	143
501.		Billon/Arm. insc	N 280	F	800-1,200	1,430
502.		Tank	N 308V	VF	60-80	110
503.		4 Tanks	N 302V,307, 311V,309V	VF	150-200	121
504.	Hetoum-Kaiqobad	Bilingual tram	N 316	F+	100-150	143
505.		Bilingual tram	N 316	F+	100-150	121
506.		Biling. half trm	N 320	F	300-500	825
507.	Hetoum-Kaikhusr.	2 Bilingual trms	N 324	VF+	100-150	220
508.		Biling. half trm	N 330	F	200-300	374
509.		Biling. half trm	N 330	F	180-220	121
510.	Hetoum-Zabel	6 Trams	N 332ff	F+toVF+	100-150	165
511.		Half tram	N 345	VF	150-200	121
512.		Half tram	N 347	F+	100-150	33
513.		Half tram	N 347V	F to F+	100-150	33

No.	Ruler	Coin	Reference	Grade	UK£ Est.	UK£ Sold
514.	Hetoum I	5 Tanks	N 352/3, 353V, 353	f to F		
		4 Kardezzees 2 eq. 2 std	N 359,362ff, 363	f to VF	100-200	110
515.		Tram	N 368	-VF	150-200	231
516.	Levon II	Tram	N 368	-VF	150-200	110
517.		Tram	N 369V	-EF	80-120	77
518.		Tram-Ayas	N 377	VF	80-120	176
519.		5 Trams	N 369-376	F+toVF	100-120	242
520.		Half tram	N 381	VF	100-150	55
521.		Half tram	N 385	F+	80-120	55
522.		Half tram-Ayas	N 382cf	VF	300-500	198
523.		7 Kardezzees	N 391,387V, 390	f to VF	100-200	66
524.	Hetoum II	2 Billons	N 396, 394	-F, VF+	100-150	99
525.		2 Billons	N 394,396V	VF+, F+		
		4 Kardezzees	N 398,401ff	f to VF	100-200	110
526.	Smpad	Coronation tram	N 407V	EF	150-200	264
527.		2 Trams	N 408	VF, F		
		3 Æ Poghs	N 412, 413	F to VF	100-200	220
528.		Half tram	N 411	VF	700-1,000	715
529.	Gosdantin I	Tram	N 415	VF+	1,000-1,500	1,430
530.		Tram	N ---, CCA ---	VF+	1,200-1,800	1,210
531.		Æ Kardez	N 417	VF+	150-200	242
532.		2 Æ Kardezzees	N 417-8	F+, f	150-200	209
533.	Levon III	Æ Kardez	N 435	VF+	50-100	121
534.	Levon IV	18 Takvorins	N 451 ff	f to VF	100-200	77
535.		Takvorin	N 454	VF	80-120	33
536.		3 Takv. o/s Arb.	N 456	F to VF	100-150	66
537.		7 Æ Large pogh	N 460	F to VF	150-250	242
538.		20 Small poghs	N 461 ff	low grats	100-150	77
539.	Guy	3 Takv. (1 pierced)	N 468-9	F+	150-200	110
540.		Æ Pogh	N 470	F+	400-600	330
541.	Gosdantin III	Takvorin pierced)	N 475	F	150-200	110
542.		2 Takvorins	CCA2113-4	VF+, VF	150-200	110
543.		3 Takv. (1 pierced)	N 472 ff	f to F+	150-200	55
544.		3 Æ Poghs (Tarsus, 2 (Sis)	N 479, 480	F	100-150	66
545.	Levon the Usurper	6 Takv. (1 pierced)	N 481-486	f to F+	100-150	77
546.		2 Takvorins	CCA 2168	f to F	80-120	209
547.	Gosdantin IV	Takvorin	N 496	VF	100-150	121
548.		6 Takvorins	N 491-494	f to F+	80-120	33
549.		4 Æ Small pogh (1 pierced)	N 498-499V	f	100-200	—
550.	Levon V	Billon	N 500	as struck	80-120	143
551.		2 Billons	N 503V	F to F+	100-150	66
552.		4 Billons	N 500ff	F	100-150	66
553.		4 Billons	N 500ff	f to F	100-150	33
554.		8 Æ Poghs	N 505-508	f to -VF	100-150	187
555.	Post Roupenian	1 AR Billon takv. 5 Æ copper takv.	N 512 N 510-511	f f to F+	100-150	66

ARMENIAN NUMISMATIC LITERATURE

22 ARAK'ELIAN, Varag. Erku arajark [Two Proposals] - *Երկու առաջարկ, գրեց՝ Վարագ Առաքելյան*. Hayk', (9 October 1996), No. 194 (767), p. 4.

One of the proposals is "silver" as a new name for "100 dram" value.

YTN

Առաջարկներէն մին է «արծաթ» իբրև նոր անուն «100 դրամ» արժէքի

ԵԹՆ

23 BASOK, Alexander. Unique! A Lifetime Opportunity. *World Coin News*, Vol. XXIV (March 1997), No. 3, p. 68, illus.

Copper galvanos of the following USSR Armenian coins, designed by Nikolay Nosov (a coin engraver at Leningrad Min) are offered for sale: 3 r. Armenian Earthquake Relief (1989), 5 r. Matadaran Manuscripts (1990), 5 r. David of Sasun monument (1991). The dies for sale were cut from these galvanos.

YTN

Խորհրդային Միութեան հետեւեալ հայկական դրամներուն պղնձեայ galvano-ները, կերտուած՝ (Լենինգրատի Դրամահատարանի դրամի քանդակագործ) Նիքոլայ Նոսովի կողմէ, ներկայացուած են վաճառքի համար: 3 ռ. Հայ երկրաշարժ (1989), 5 ռ. Ձեռագիրներու Մատենադարան (1990) և 5 ռ. Սասունցի Դավիթ յուշարձան (1991): Վաճառքի հանուած կնիքները կտուած են այս galvano-ներէն:

ԵԹՆ

24 BRITISH ROYAL MINT. Armenian Issue honors Chess. *Boston Sunday Globe*, (23 February 1997), p. N23.

See abstract of No. 6 (ANJ 1997).

25 HOGE, Robert W. Medieval Coins Mark March's Lion and Lamb. *Numismatist*, Vol. CX (March 1997), No. 3, p. 249, illus.

A double tram of King Levon I, portraying the figure of a lion, heralds the month of March coming in like a lion.

YTN

Լևոն Ա-ի երկդրամ մը, պատկերուած առիւծի նկարով, կ'աւետէ Մարտ ամիսը, որ կու գայ առիւծի մը նման:

ԵԹՆ

26 NERCESSIAN, Y. T. Two Silver Coins of Gosdantin III of Cilician Armenia, by Y. T. Nercessian. *American Journal of Numismatics*, Series II, Vol. VII-VIII (1995-96), pp. 155-160, illus.

An historical background is given and two silver takvorins of King Gosdantin III (1344-63) are described. Both coins share the same obverse die but the reverses denote different mints: one was struck in Tarsus and the other in Sis. Also, the mints of Sis, Ayas, and Tarsus are discussed. The author argues that the mint of Tarsus remained operational throughout the existence of the kingdom, but for political expediency its name was not inscribed on coins until the reign of Gosdantin III.

Author

Տրուած է պատմական ուղուադիծ մը և նկարադրուած են կոստանդին Գ (1344-63) թագաւորին երկու արծաթեայ թագաւորինները Երկու դրամները կը բաժնեն նոյն երեսի կնիքը, բայց կռնակին ցոյց կու տայ տարբեր դրամահատարաններ. մին կոխուած է Տարսոն, միւսը՝ Սիս Նաւ քննարկուած են Սոյ, Այասի և Տարսոնի դրամահատարանները Հնդիսակը կը վիճի, թէ Տարսոնի դրամահատարանը մնացած է գործօն վիճակով թագաւորութեան գոյութեան ընթացքին, բայց քաղաքական նպատակայարմարութիւնէ մղուած առոր անունը չէ արձանագրուած դրամներուն վրայ մինչև կոստանդին Գ-ի տիրակալութիւնը:

Հնդիսակը

ԴՐԱՄԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ ՀԱՐՑԵՐԸ ԱԶԳԱԳՐԱԿԱՆ ՀԱՆԴԵՍ-Ի ԷԶԵՐՈՒՄ

Տասնևիններորդ դարի վերջում՝ 1895 թ. Շուշիում հրատարակուեց Ազգագրական Հանդէս-ի անդրանիկ համարը։ Աւելի քան քսան տարի՝ մինչև 1916 թ., եռամսեակը մէկ անգամ (աննշան խախտումներով) լոյս տեսաւ քսան վեց հատոր ստուգաբանաւ, պատկերազարդ գիրք, որի ամփոփոխ խմբագիրն էր անուանի ազգագրագէտ Երուանդ Լալայեանը։

Պարբերականի կազմի վրայ սկսած 1910 թ. 10-րդ հատորից տպագրուեաւ էր Հայոց Ազգագրութեան Ընկերութեան (հիմնուել է 1906 թ.) խորհրդանշանը, հաւաստիացնելով, որ Ազգագրական Հանդէսը ընկերութեան պարբերականն է։

Խորհրդանշանը իրենից ներկայացնում էր շրջանակ, որի մէջ տատկերուած էր ոճաւորուած սվաստիկա, վրան անկանոն դասաւորուած Հայոց Ազգագրութեան Ընկերութեան անուան սկզբնատառերը՝ «Հ. Ա. Ը.»։ Խորհրդանշանի հեղինակի անունը պարզել հնարաւոր չէ, բայց մի բան ակնյայտ է՝ այն շնորհալի նկարչի ստեղծագործութիւն է։ Նա կարողացել է առանց աւելորդ-դուլիւնների և խորհրդանշանը պարզաբանող նշանների ու գրութիւնների ստեղծել մի աւարտուն յօդոնուածք։ Մեր կարծիքով, Երուանդ Լալայեանի անմիջական մասնակցութիւնը խորհրդանշանի ստեղծման փամփանակ չի բացատրում։

Ազգագրական Հանդէսը հարցերի լայն ընդգրկում ունեցող պարբերական էր, որի էջերը նուերուեցին նաև դրամագիտութեանը՝ մի գիտութիւն որը 19-րդ դարի վերջերին 20-րդ դարի սկզբներին հայ իրականութիւնում չունէր լայն ճանաչում։

Հայկական դրամների ուսումնասիրողները մեծամասնութեամբ օտարազգի գիտնականներ էին՝ Մ. Բրոսսէ, Վ. Լանգլուա, Է. Բաբելոն, Ա. Պետրովիչ և ուրիշներ, որոնք հրատարակում էին բացառապէս աշխարհի մեծագոյն թանգարանների հայկական մետաղադրամների փոքր ժողովածուները, Այդ մասին է վկայում և Ատրպետի կողմից օգտագործուած դրամագիտական գրականութեան ցանկը¹։

Առաջին դրամագիտական աշխատութիւնը, որ հրապարակուեց Ազգագրական Հանդէս-ի էջերում դա Ատրպետի «Հայ թագաւորների դրամները» ծաւալուն յօդուածաշարն է, տպագրուած չորս հատորներում՝

ա) Գիրք XXI, 1911, էջ 200-222

բ) Գիրք XXII, 1912, թիւ 1, էջ 197-231

գ) Գիրք XXIII, 1912, թիւ 2, էջ 27-87

դ) Գիրք XXIV, 1913, թիւ 1, էջ 83-89

Թողութաւարը սկսուեալ է «Տիգրան Մեծի դրամները» աշխատութեամբ, ուր միատեղ քննուեալ է 35 օրինակ «ուսկայ», արծաթեայ և պղնձեայ տարբեր արժեքիւնների դրամներ, տալով իւրաքանչիւր օրինակի մանրամասն նկարագրութիւնը։ Ատրպետը քննում է իրեն մատչելի Տիգրան Մեծի բոլոր թողարկումները, ընդգրկելով ինչպէս սեփական հաւաքածուի օրինակները,

¹ Ազգագրական Հանդէս, Գիրք XXIII, (1912), թիւ 1, էջ 198;

այնպէս էլ աշխարհի մեծագոյն թանգարանները հրատարակուած դրամները՝ Ֆրանսիայի Ազգային Թանգարան, Բրիտանական Ազգային Թանգարան, Բեռլինի Թանգարան, Յօդուածում տեղ են գտել մի շարք վիճելի հարցեր Այսպէս, Ատրպետը գտնուած է, որ Տիգրան Մեծը ոսկեայ դրամներ թողարկել է, որ Սեբեգէ Օլտուֆէի նուիրած դրամը Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Մատթէոս Բ. Իգմորլեանին (1908-1910) 1910 թուականին իրական է՝ Մինչդեռ այդ դրամը և բազմաթիւ այլ ոսկեայ օրինակներ կեղծ են, այսինքն պատրաստուած դրամահատարաններից դուրս մասնաւոր արուեստանոցներում² Ատրպետը գտնուած է, որ Տիգրան Մեծի ոսկեայ դրամը Վիրիցնում է իր նախորդների դրամները, որոնք իշխել են Հայաստանի ինչպէս արեւելեան նոյնպէս և արեւմտեան մասերում, ինչպէս անկախ, նոյնպէս և Սելեւկեաններին հարկատու³ Հեղինակը փորձում է պատկերազարկան ընդհանուր կապ գտնել անցեալում թողարկուած և հայկական դրամների միջև՝ սկսած Ադեքսանդր մակեդոնացու թողարկումներից մինչև Տիգրան Մեծի դրուագումները Այս հարցում նոյնպէս դատողութիւնները վիճելի են, որոշ դէպքերում միամիտ և սխալ

Սակայն Ատրպետը ցուցաբերել է իրաւացի ճիշտ մօտեցում, դիտելով Տիգրան Մեծի դրամները որպէս «Համաշխարհային դրամ» հասկացողութեան տեսանկիւնով՝ Փաստօրէն, Ատրպետը առաջինն էր, որ Տիգրան Մեծի դրամները դիտում է որպէս Ա. Մակեդոնացու, Օգոստոս կայսեր թողարկումներին համազօր միջազգային շուկաներում ընդունելի դրամներ

Անկասկած, ունենալով դրական արձագանքներ առաջին յօդուածից յետոյ, Ատրպետը մի ընդամենակ «Նախարան» նուիրեց դրամագիտութեան ընդհանուր հարցերին կապուած հայկական դրամների ծագման պատմութեան հետ Հեղինակը նախ բերում է օգտագործուած դրականութեան ցանկը (15 անուն), որի հիման վրայ գրել է ընդհանուր ակնարկը Ատրպետը մեծ տեղ է յատկացնում դրամների վրայ գործուած մենագրերի ըննութեանը, նրանց մեկնաբանութիւններին։ Յամենայն դէպս Տիգրանակերտի, Արտաշատի մենագրերի մեկնաբանութիւնները արդի դրամագէտների մօտ առարկութիւն չեն ունեցել, յաճախ մոռանալով Ատրպետի անունը յիշատակելը

Յաջորդ ենթադրութիւնը նուիրուած էր Աքեմենեան փոխարքաների (սատրապների) դրամների քննութեանը ինչպէս յայտնի է մ.թ.ա. 5-րդ դարի վերջերին Աքեմենեան պետութիւնը անկում էր ապրում և սատրապները ստացել էին դրամ թողարկելու իրաւունքը Յօդուածում նկարագրուում է աւելի քան քսան դրամ դրուագուած Տիրիբազոսի (մ.թ.ա. 388-380), Դատամէսի (մ.թ.ա. 378-372) և Մազալոսի (մ.թ.ա. 361-331) օրօք

Երրորդ յօդուածը նուիրուած է Մոփքի և Կոմագենէի տիրակալների թողարկումներին, ուր քննուած և նկարագրուած են շուրջ երկու տասնեակ դրամներ մ.թ.ա. 330-334 թթ. Այստեղ ներկայացուած են Մոփքի տիրակալներ Արշամի, Արդիսարեսի, Քսերքսէսի, Զարեհի, Մորգիւլիկի դրուագումները

Կոմագենէի տիրակալները ներկայացուած են Շամէսի (մ.թ.ա. 140 թ.), Միհրդատ I կալի-նիկոսի (մ.թ.ա. 96-70) դրամներով

Առանձին ենթադրութիւնը նուիրուած է Արշակունեաց թագաւորներին վերագրուող դրամներին, որոնց մասին տուեալները վերցրել է Ա. Պետրովիչի⁴ և Յակովբոս Տաշեանի⁵ մեկնաբանութիւններից, ինչպէս յայտնի է Արշակունեաց տիրակալների թողարկումների հարցը վերը-

² Զարեհ Պտուկեան, «Մեծն Տիգրանի կեղծ ոսկեդրամները», Դրամագիտական աշխատանքներու ժողովածու (Առս Անճելու, 1981), էջ 422-424:

³ Ալեքսանդր Մանդլ, Գիթք XXI, (1911), էջ 202:

⁴ Alexander von Petrovich, Arsaciden-Münzen (Վիեննա, 1904), 206 էջ, XXV տախ-

⁵ Յակովբոս Տաշեան, Արշակունի դրամներ (Վիեննա, 1919 և 1960), հատ. Ա. 192 էջ, հատ. Բ. 103-381 էջ:

նականապես պարզաբանուած չէ՝ Մօս հարիւր տարի ժամանակ առ ժամանակ այս խնդիրներուն հարցը դառնում է արդիական և նորից մարում է, թողնելով հարցի լուծումը սերունդներին: Այնուամենայնիւ Ատրպետը մտած յարում է Ա. Պետրովիչի և Յ. Տաշեանի տեսակէտներին, որ Արշակունիները դրամ թողարկել են:

Աղբատիկ են ներկայացուած այն դրամները, որ թողարկուել են սկսած Արտաւազդ երկրորդից՝ ընդամենը վեց դրամի նկարագրութիւն դրուագուած չորս տիրակալների օրօք՝ Նրանք են Արաւազդ Բ., Տիգրան Գ., Արտաւազդ Դ., Տիգրան Դ. և Երատոյ:

Յօդուածաւարի վերջին մասը նուիրուած է հռոմէական Կոմմոդոս (177-192) կայսեր օրօք Արտաշատում թողարկուած 181 թ., «Մայրաքաղաք Արտաշատ» յունարէն գրութեամբ, դրամի քննութեանը:

Անուանի գրող Ատրպետը (Մարգիս Մուրալաջեան) ծնուել է 1860 թ. Երկար տարին եր ապրել է Գիւմրիում և յայտնի էր նաև որպէս հին և միջնադարեան մետաղադրամների հաւաքորդ: Նրա հաւաքածոն այնքան մեծ էր, որ նա դարձաւ իր ուսումնասիրութիւնների և գիտական աշխատութիւնների հիմք: Ատրպետը մեծ հաւաքորդ էր, յայտնի ամբողջ Կովկասում և նրա սահմաններից դուրս: Ընդհանրապէս Գիւմրին եղել է նշանաւոր և իր հաւաքորդներով՝ Քարամեան, Ա. Սանդիան և ուրիշներ, Ատրպետի հաւաքածուն ինկաւ շարագործների ձեռքը և նա այլևս չզբաղուեց դրամահաւաքութեամբ: Մահացել է 1937 թ.:

Հայ մշակույթի և գիտութեան անուանի գործիչներ Երուսնդ Լալայեանի և Ատրպետի համագործադրութեան շնորհիւ առաջին անգամ հայերէն լեզուով հրատարակուեց հայկական դրամագիտութեան վերաբերեալ մի ամփոփ ուսումնասիրութիւն, որտեղ նպատակաւորաբար ուշադրութիւն դարձուեց մետաղեայ դրամների վրայ, որպէս պատմա-մշակութային յուշարձանների:

1901 թ. Ե. Լալայեանը հրատարակեց «Բորչալուի գաւառ» աշխատութիւնը, որտեղ մանրամասն նկարագրուած է Տաշիր-Ձորազետի (986-1113) տիրակալ Կիւրիկէ Բ. (1048-1089) պղնձեայ դրամը⁶:

Այս դրամը գտնուել Լոռիում: Այն 1838 թ. անուանի հայագէտ Ա. Ռուդարաշեանը նուիրել է Մոսկուայի նախկին Ասիական Թանգարանին (ընդամենը վեց հայկական դրամ): Առաջին անգամ այն 1839 թ. հրատարակեց Մ. Բրոսսէն, սկիզբ դնելով Կիւրիկեան դրամների ուսումնասիրութեան⁷:

Դրամագէտ Ե. Պախոմովը, որը նոյնպէս զբաղուել Կիւրիկեան դրամներով 1925 թ. գրում է,⁸ որ Ա. Ռուդարաշեանի նուիրած բոլոր դրամների տեղը անյայտ է⁹:

Ինչպէս յայտնի է Ասիական Թանգարանի դրամագիտական հաւաքածուն 1930-1931 թթ. յանձնուել է Պետական իրմիտափին (Մանկութեան թանգարանում) և երբ 1990 թ. Իգոր Դորոժովսկիին մշակում էր Ասիական Թանգարանի դրամագիտական նիւթերը, յայտնաբերեց այդ դրամը, որի ծրարի վրայ ակադեմիոս Ռ. Շոքրին կողմից արուել էր գրութիւն՝ Khudobach¹⁰, Փաստորէն, Ազգագրական Համալսարանում տպագրուեց առաջին արձանագրուած Կիւրիկեան դրամը գտնուած Հայաստանի տարածքից:

ՀԵՆՐԻ ՍԱՐԳՍԵԱՆ

⁶ Ե. Լալայեան, «Բորչալուի գաւառ», Ազգագրական Համալսարանի Համալսարան (1901), էջ 312:

⁷ M. Brosse, Monographie des monnaies arméniennes (Մանկութեան թանգարանում), 1839, էջ 29-32:

⁸ E. A. Пахомов, «О монете Корикэ Куропалата». *Isvestia Kavkazskogo Istoriko-Arheologicheskogo Instituta*, հատ. III (1925), էջ 37-45:

⁹ И. Добровольский, «Монеты Корикэ Куропалата». *Soobshcheniia Gosudarstvennogo Ermitazha*, հատ. XXXVIII (1974), էջ 65-66:

ARMENIAN NUMISMATIC LITERATURE

- 27 SARKISSIAN, Henry V. Artsat'agorts Mkrtich' Melik'set-Bekovi gotinerē [The Belts of Silversmith Mkrtich' Melikset-Bekov] - Արծաթագործ Մկրտիչ Մելիքսեթ-Բեկովի գոտիները, գրեց՝ Հենրիկ Սարգսյան. *Hanrapetakan gitakan nstashrjan, nvirats 1990-1994 t't.* azgagrakan ev banagitakan hetazotut'yunneri ardyunk'nerin; Zekuts'umneri him-nadruyt'ner. Yerevan: National Academy of Sciences of Armenian Republic, Institute of Archaeology and Ethnography, 1995, pp. 71-72. In Armenian.

The silver belts that Melik'set-Bekov made, his participation in exhibits, and the gold medal he won, ornamented with the bust of Alexander II and inscribed with the name of Melik'set-Bekov, are mentioned. YTN

Երևանում են Մելիքսեթ-Բեկովի շինած արծաթէ գոտիները, իր ցուցահանդէսներուն մասնակցելը, և իր շահած ոսկիէ մեդալը, պատկերուած՝ Աղեքսանդր Բ-ի կիսանդրիով և արձանագրուած Մելիքսեթ-Բեկովի անունով: ԵԹՆ

- 28 SARKISSIAN, Henry V. Cerebrīanaī moneta loriīskogo tsarīa Korike Kyropalata [The Silver Coin of Kiurke Curopalatus, King of Lori] - Серебряная монета лорийского царя Корике Куропалата, автор Г. В. Саркисян. *Chetvertaiā bserossiīkaīā numizmaticheskaiā konferentsiā; Tezisy doklatov.* Moscow: State Museum of History, Dimitrovski Museum of History and Arts, Institute of History of Russian Academy of Sciences, pp. 27-29. In Russian.

Authors studying the coin of Kiurke Curopalatus are mentioned. Sarkissian notes that E. Lalayan had discovered a silver coin of Kiurke II in Javasp and donated it to the Museum of Holy Etchmiadzin (Sibilian p. x). The Kiurke silver specimen preserved since 1929 in the State Museum of Armenian History (7.05 g., 26 mm) originally was in the collection of the Lazarian Institute. Records do not indicate but it can be argued that this silver specimen is the original Lalayan coin. The obverse portrays the bust of Jesus Christ facing and the reverse has a five line legend in Armenian similar to the other three copper specimens found in Ani and preserved in the State Museum of Armenian History. YTN

Երևանում է Կորիկէ կորապաղատի դրամը ուսումնասիրող Հեղինակներու անունները Սարգսեան կը նշէ թէ Ե. Լալայեան Զաւասպի մէջ գտած է Կորիկէ Բ-ի արծաթեայ դրամը և զայն նուիրած Ս. Էմմիանի թանգարանին (Միպլիեան էջ Ժ). Հայաստանի Պատմութեան Պետական Թանգարանի մէջ 1929 թ. ի վեր պահպանուած Կորիկէի արծաթեայ նմուշը (7.05 գ., 26 մմ) նախապէս կը գտնուէր Մոսկուայի Լազարեան վարժարանի հաւաքածոյին մէջ. Արձանագրութիւններ չեն տեղեկացներ, սակայն կարելի է վիճի, թէ այս արծաթեայ նմուշը Լալայեանի նախնական դրամն է: Երեսին պատկերուած է Յիսուս Քրիստոսի հանդիպահայեաց կիսանդրին, կոնսկը: Հինգ տող հայերէն արձանագրութիւն, նման այլ երեք պղնձեայ նմուշներուն, որոնք գտնուած են Անի ու կը պահպանուին Հայաստանի Պատմութեան Պետական Թանգարանին մէջ: ԵԹՆ

- 29 SARKISSIAN, Henry V. Obraz katolikosov v armīanskom medalernom iskusstve [The Figures of Catholicos in Medallary Art] - Образ католикосов в армянском медальерном искусстве, автор Генрих Саркисян. *Hay arvesti hanrapetakan 7-rd gitakan konferans; Zekuts'umneri t'ezes.* Yerevan: National Academy of Sciences of Armenian Republic, Institute of Art, 12-14 October 1995, pp. 88-90. In Russian.

Sarkissian describes the following type medals with religious themes. 1) St. Gregory the Illuminator with clerical vestments and seated on a throne/ Cathedral of Holy Etchmiadzin. 2) St. Gregory the Illuminator with clerical vestments and seated on different type of throne/Russian crown above the Cathedral of Holy Etchmiadzin. 3) St. Gregory the Illuminator dressed in clerical vestments and seated on throne/St. George

on horseback spearing a dragon. 4) Catholicos Mkrtich' Khrimian. 5) Catholicos Mateos Izmirlian. 6) Catholicos Vazgen I. YTN

Սարգսեան կը նկարագրէ կրօնական բնոյթ ունեցող հետեւեալ տեսակի մեդալներ: 1) Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ զգեստաւորուած և բազմած գահի մը վրայ/Ս. Էլմիածնի Տաճարը: 2) Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ զգեստաւորուած և բազմած ալլ տեսակ գահի մը վրայ/ուսական թագ մը Ս. Էլմիածնի Տաճարին վերեւ: 3) Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ զգեստաւորուած և բազմած գահի մը վրայ/Ս. Գէորգ ձիավար և նիգակով կը խոցէ թեւաւոր վիշապ մը: 4) Կաթողիկոս Սկրտիչ Նրիմեան: 5) Կաթողիկոս Սաթէոս Իգմիրեան: 6) Կաթողիկոս Վազգէն Ա: ԵԹՆ

30 SARKISSIAN, Henry V. Medalakertman arvest [The Technique of Medal Execution] - Մեդալակերտման արվեստ, գրեց Հ. Սարգսյան. *Haykakan harts'*; *Hanragitaran*. Yerevan: Armenian Encyclopedia. Chief Editorship, 1996, pp. 319-321. In Armenian.

Numerous medals relating to the Armenian question and genocide are described. Medals, 1) by the city of Petrograd dedicated to the 1915 genocide victims, 2) issued in Yerevan (1965) with a picture of the Yerevan Armenian Memorial Monument, 3) another medal issued in Yerevan (1965) and designed based on P. Sevak's and G. Khanchian's works, 4) Mekhitarist Congregation in Venice dedicated to the victims of 1915 (1965), 5) from the Armenians of Ethiopia (1965), 6) in New York with the Statue of Liberty (1975), 7) in U. S. A. with a bird and «70» and a partial cross (1985); 8) in U. S. A. with mythological warrior and a cross (1985), 9) in Yerevan with human figures and khatchkar (1985), 10) Mekhitarist Congregation in Venice with map of Arts'akh and "1915-1990" dates, medals dedicated to the struggle of self defense during World War I by 11) Musa Daghi, 12) Hajj, 13) Aintab, and famous activists such as to 14) Komitas, 15) Siamanto, 16) Varujan and others who were martyred during World War I, and also 17) General Andranik. YTN

Հայկական հարցի ու ցեղասպանութեան վերաբերեալ լրագմաթիւ մեդալներ նկարագրուած են: Մեդալներ՝ 1) պատրաստուած Պետրոգրատ քաղաքի կողմէ նուիրուած Հայոց 1915 եղեռնի զոհերուն, 2) Երևանի Հայ Նահատակաց Թուշարձանի նկարով թողարկուած Երևանի մէջ (1965), 3) ալլ մեդալ մը թողարկուած Երևան հորիւնուածքը հիմնուած Պ. Սևակի և Գ. Խանճեանի աշխատանքներուն վրայ (1965), 4) վենետիկի Մխիթարեան Միաբանութեան մեդալ մը նուիրուած 1915 եղեռնի զոհերուն (1965), 5) Եթովպիոյ հայերուն կողմէ (1965), 6) Նիւ Եորքի մէջ Ազատութեան Արձանին նկարով (1975), 7) ԱՄՆ-ի մէջ ունենալով փխիկի ու «70» և խաչի բեկոր մը (1985), 8) ԱՄՆ-ի մէջ դիցարանական վիշապահաղթով ու խաչով (1985), 9) թողարկուած Երևանի մէջ մարդկային կերպարներով և խաչքարով (1985), 10) վենետիկի Մխիթարեան Միաբանութեան մեդալ մը ունենալով Արցախի քարէզն ու «1915-1990» թուականները, 11) Մուսա Լեւան, 12) Հաճընի, 13) Այնթապի և այլոց Ա. Համաշխարհային Պատերազմին ինքնապաշտպանութեան նուիրուած մեդալներ, 14) Կոմիտասի, 15) Սիամանթոյի, 16) Վարուժանի, և ալլ Ա. Համաշխարհային Պատերազմին նահատակուած զործիչներուն նուիրուած մեդալներ, ինչպէս նաև 17) Զօրավար Անդրանիկին նուիրուած մեդալներ: ԵԹՆ

31 SARYAN, Levon A. Lead in Ancient Times, by Leon A. Saryan. *Milwaukee Numismatic News*, (March 1997), p. 2.

Recently analyzed a bronze coin of Tigranes the Great contains 49% lead, 43% copper, 6% tin, and 2% other elements. YTN

Վերջերս ուսումնասիրուած Տիգրան Մեծի բրոնզէ դրամ մը կը պարունակէ 49% կապար, 43% պղինձ, 6% անագ և 2% ալլ տարրեր: ԵԹՆ

32 WORLD COIN NEWS. Armenian, Parthian Coins Top CNG Offerings; Numerous Known Collections Featured in Firm's Three-Session Sale. *World Coin News*, Vol. 22 (6 November 1995), No. 23, p. 1, illus.

See abstract of No. 17, ANJ Vol. XXII (1996), p. 81.

BOOK REVIEW

OTTOMAN SILVER MARKS by Garo Kürkman. Istanbul: Mathusalem Publications, 1996, 293 pp., over 300 color illus., 467 line drawings, 24x32 cm, cloth. \$200 (+S/I US \$10, foreign \$15, contact ArmNS).

Garo Kürkman's name is familiar to those who have interest in Armenian Church tokens, Ottoman coins and antiquities. We owe to him the pioneering study of Armenian Church tokens.

Heretofore, there have been no reference books on Ottoman gold and silver marks, except for some articles published in various journals and sale catalogues. Kürkman's study catalogues these marks in a comprehensive method for the first time.

Ottoman Silver Marks is divided into five sections: tuğra and silver marks, makers' marks, assay offices, silver ware, and appendix. Some 58 pages are devoted to the imperial tuğra (royal monogram of a sultan) study from coins, silverware, and weights. There is a very interesting chapter discussing why Ottoman silverware has so rarely survived. The answer lies in the periodic economic crises which faced the Empire at various times. Silver metal needed to strike akçe (basic silver coin) was often in short supply. At various times the seizure of silver artifacts to melt down for minting coins was invoked as a means of solving the silver shortage crisis. A ferman (royal edict) was issued in January 1789 and people were obliged to surrender their silver to the authorities at ten paras per dirhem (dirhem=3.2 grams). The Greek Church was obliged to provide 6,000 okka of silver, Armenian Church 4,000 okka, and the Jews 3,000 okka, and two kuruş coins were minted. According to the instruction of Patriarch Zakarya, all the silverware of Armenian Church was delivered, after melting down, this came to 19,695 dirhems of pure silver and 20.5 dirhems of pure gold.

The section on maker's marks covers the seals of jewelers stamped on their wares. These are classified by town marks (Bitlis, Diyarbakir, Erzincan, Sivas, Van, etc.), makers' marks (Avedis, Bedros, Krikor, Kalemkaryan Brothers, Aram Kehyayan, Levon, etc.). It is noteworthy that more than 90 percent of the seals belong to Armenians, the remainder belong to non-Armenian Christians and Muslims. Some twenty pages of tables are dedicated to these seals.

The assay office was part of the Ottoman Mint. The assay punches officially marked the gold fineness at 14, 18, or 22 karats for gold, and the silver standard was set at a minimum of 900 parts per thousand.

The chapter on silverware allocates 136 pages to various types of craftsmanship. The highlights include pen-case and inkwell, silver lamp, embroidered belt buckle, silver ewer, amulet, incense burner, silver mirror, silver bowl, candle stick, tray, Bible cover, wine cup, silver pipe, rosewater bottle, silver slipper, Van tobacco case ornamented with Mt. Ararat, coat of arms of Armenia, Mother Armenia, Holy Etchmiadzin, etc.

Copper wares and their ornaments are not included in this study, since this area still needs extensive research, study, and cataloguing. Some articles on this have been published in various journals, but a need for a similar copper ware catalogue will be felt.

The appendix includes historical documents in Ottoman (Arabic script) and Armenian with their English translations. A bibliography and index are provided.

Kürkman dedicates this book to the memory of those anonymous craftsmen who created works of outstanding beauty, but in humility omitted to sign them. This scholarly work on art and metallurgy is truly a labor of love. Kürkman has provided a great service and erected a monument to the anonymous craftsmen by examining the surviving silverware prepared in the Ottoman Empire. The book provides an abundant amount of information on the uncatalogued and undocumented silver marks used in the Ottoman Empire. It is an invaluable reference source for collectors and scholars interested in gold and silver marks, assay procedures, and study of tuğra marks used by various peoples living in the Ottoman Empire and particularly in Asia Minor.

Y. T. Nercessian

Series I

Volume XXIII, No. 4

December 1997

ՀԱՅ

ARMENIAN

ԴՐԱՄԱԳԻՏԱԿԱՆ

NUMISMATIC

ՀԱՆԴԵՍ

JOURNAL

TABLE OF CONTENTS

ESKIJIAN, Luther Letter to Our Membership.....	59
Armenia Mints the First Gold Coin	60
News Release	60
Donations	60
NERCESSIAN, Y. T. The Armenian Coin Auction of Edward Joseph.....	61
Armenian Numismatic Literature	67
SARYAN, L. A. A Counterfeit Coronation Tram of Levon I of Cilician Armenia.....	69
Armenian Numismatic Literature	70
NERCESSIAN, Y. T. A Counterfeit Levon-Hetoum Silver Tram.....	72

ՀԱՅ ԴՐԱՄԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀԱՆԴԻՍ

ARMENIAN NUMISMATIC JOURNAL

Series I

Vol. XXIII, No. 4

December 1997

LETTER TO OUR MEMBERSHIP

There is a great concern about the continuity of the *Armenian Numismatic Journal* as we have enjoyed over the past years.

We have leaned upon the good graces of our secretary, Y. T. Nercessian, who has produced one of the most extensive numismatic journals for a small organization, professionally executed and authoritative on Armenian numismatics in the world.

That is half the story, now the cost of the journal. If we were to pay our secretary, Mr. Nercessian, we would not have a journal, because he produces it at no cost and uses all of his resources.

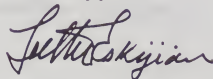
It is the cost of the printing and mailing that is out of hand, for a small organization with no financial backing other than the dues and donations of the membership, which is far below the values received.

To produce the journal, we have had to purchase a new computer and software, replacing our former own which was not even ours. The operating costs, telephone calls, research, printing, mailing all, and correspondence, which is far above the little income of the dues received. No office or overhead expenses are even considered. For the less than one hundred (dues paying and subscriptions) members that we have the actual cost for the journal, printing, postage, and production comes \$21.98 per member.

However, we have another problem, as of February of this year, only 30% of membership had paid dues, which compounds the problem even more. Some membership dues come in as late as May of each year. This makes much harder to plan and publish our journal's March issue.

The solution to the problem, is that each one of us voluntarily increase our membership dues to about \$25.00 per year, and all of the members take full responsibility for their membership. God willing, with your generous support, our journal will survive and fulfill its mission of spreading the word on Armenian numismatics for many years to come.

Sincerely yours,

Luther Eskijian, President

ARMENIAN NUMISMATIC JOURNAL is the quarterly publication of Armenian Numismatic Society, an educational, non-profit organization. Editor, Y. T. Nercessian, 8511 Beverly Park Place, Pico Rivera, CA 90660-1920, USA. Associate Editors, W. Gewenian and T. Nercessian (e-mail, nercessian@aol.com), Corresponding Editors, L. A. Saryan (Greenfield, WI) and H. Sarkissian (Erevan). Non-member subscriptions \$30.00 per year. **ISSN 0884-0180 — LCCN 85-649443**

ARMENIA MINTS THE FIRST GOLD COIN

On July 5, 1997, the Central Bank of the Republic of Armenia released a commemorative gold coin with the portrait of goddess Anahit. The gold coin has 25,000 dram nominal value and is of limited quantity.

Obv.: Coat of arms of Armenia and the inscription, ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ, 25000 ԴՐԱՄ, 1997 (Republic of Armenia).

Rev.: Portrait of goddess Anahit and the inscription, ԱՆԱՀԻՏ – ANAHIT. Both words are separated with seven stars on both sides.

The gold piece has 18 mm diameter, 4.30 grams weight, and 900 fineness, and comes in plastic capsules in uncirculated condition for the benefit of the collectors.

The Armenian kings of Sophene struck only copper coins—no silver or gold. The kings of the Artaxiad dynasty of Armenia issued silver and copper coins, but no gold coin.

The kings of Cilician Armenia (1080-1375) issued gold pieces; however, these were very limited in quantity and not for circulation. Rather, they were struck as commemorative coins to mark certain events or to be presented as royal gifts. According to numismatic evidence as of 1997, the total known number of Cilician Armenian gold coins is less than twenty.

In 1918 we had an independent Armenian Republic which survived two years. They printed only paper money.

This is the first time in Armenian history that an Armenian government minted a gold coin in thousands and as legal tender money. It can be redeemed by the Central Bank of Armenia for its face value.

NEWS RELEASE

In January, 1997, ARMENIAN PHILATELIC ASSOCIATION (ARPA) was established. Membership is open to all philatelists around the world. A newsletter is planned which will provide information about Armenian philately. Tel.: 818-244-8139. Address: ARPA, Mr. Vahak Abcarians, Chairman, P. O. Box 4803, Glendale, CA 91222-0803, USA.

Our e-mail address: ArmNumSoc@aol.com

DONATIONS

(Period ending 30 September 1997)

Abcarians, V.....	\$ 10	Karadian, S.....	\$ 10
F. de Callatay.....	\$2.5	Movsessian, G.....	\$ 75
Eskijian, L.....	\$ 05	M. Panossian.....	\$ 50
L. Hagopian.....	\$ 20	Saryan, L.....	\$2.5
Ch. A. Hajinian.....	\$ 15	Schott, D. F.....	\$ 15
Hayatian, Y.....	\$ 20	Setian, Ch.....	\$ 40
Houghasian, D. H.....	\$ 15	V. Yegparian.....	\$ 05

THE ARMENIAN COIN AUCTION OF EDWARD JOSEPH (1997)

Edward Joseph was born on October 3, 1903 in Kermanshah, Iran. First he established his own bank, then an insurance company. He was a collector of ancient Persian and Armenian coins and postage stamps. In addition to his involvement in various cultural organizations and as a collector of art and artifacts, Edward Joseph was also a talented translator, journalist, and writer. In 1981, Edward Joseph moved to California where he spent his retirement in Glendale with his son, Emil Joseph. He joined the Armenian Numismatic Society in 1984 and remained an active member during the last ten years of his life. Edward Joseph died on January 9, 1994.

The Joseph family numismatic collection was consigned to Y. T. Nercessian and was sold by mail bid auction on May 2, 1997 in Pico Rivera, California.¹ The auction included 246 lots of Armenian, American and some foreign coins. The Armenian section is divided into 226 lots of ancient and medieval coins.

The collection includes some scarce and rare coins; altogether more than 650 quality Armenian coins were offered. The collection featured a tetradrachm, a drachm, and some superb quality copper coins of Tigranes the Great; copper coins of Artavasdes II, Tigranes III, Tigranes IV, and Artavasdes III. From the Cilician Armenian period, numerous lots belonging to Levon I and Hetoum I as well as other kings are included. The catalogue lists numerous Roman, Sasanian, and Islamic coins relating to Armenia. The only ancient gold coin is an aureus of Marcus Aurelius with "Armeniacus" inscription. The modern section included gold and silver medals designed by Zaven Keledjian.

Some lots realized interesting prices: a tetradrachm of Tigranes the Great sold for \$600, and a drachm for \$660. Gold medals exceeded expectations by a very wide margin. On the other hand, the collection had an abundant supply of common silver coins belonging to kings Levon I, Hetoum-Zabel, and Levon III (more than 50%). Perhaps for this reason some of the lots did not receive bids. The total estimated price for 226 lots was \$25,075. According to the "prices realized," lots sold netted \$18,298, including the 10% buyer's fee. All remaining lots were sold to private parties and dealers.

Most of the coins were illustrated by photographs. Attributions were made to *Armenian Coins and Their Values*,² and metrological data and legends were published.

Statistical data tabulated below is offered as a useful guide to prevailing prices in 1997 and for posterity. The price quoted includes the sale price plus the 10% buyer's fee.

Y. T. NERCESSIAN

¹ Y. T. Nercessian, *Mail Bid Auction I; Numismatic Collection of Emil Joseph* (Pico Rivera, CA, May 2, 1997), 14 pp., 8 pls.

² Y. T. Nercessian, *Armenian Coins and Their Values* (Los Angeles, 1995).

CATALOGUE

No.	Ruler	Coin	Reference	Grade	US\$ Est.	US\$ Sold
001.	Tigranes I	Æ /Nike	ACV-23	VG	60	73
002.	Tigranes II	Tetradrachm	ACV-31	F+	450	660
003.		Drachm	ACV-40	-VF	750	726
004.		Æ /Tyche	ACV-49	VF	75	61
005.		Æ /Tyche	ACV-49	VF	75	149
006.		Æ /Tyche	ACV-49	-VF	60	50
007.		Æ /Tyche	ACV-49	VF	75	149
008.		Æ /Tyche	ACV-49	-VF	60	105
009.		Æ /Tyche	ACV-51	F+	50	
010.		Æ /Tyche	ASV-50	VF+	250	334
011.		Æ /Tyche	ACV-51	VF	80	165
012.		Æ /Tyche	ACV-51 ^{59V}	VF+	150	440
013.		Æ /Tyche	ACV-51V.	-VF	60	79
014.		Æ /Heracles	ACV-66	VF	75	127
015.		Æ /Heracles	ACV-66	VF	75	
016.		Æ /Heracles	ACV-66	VF	75	79
017.		Æ /Heracles	ACV-66	VF	75	
018.		Æ /Heracles	ACV-69	F+	50	
019.		Æ /Heracles	ACV-69	F+	40	44
021.		Æ /Nike	ACV-81	-VF	50	
022.		Æ /Nike	ACV-81	F+/-VF	50	
023.		Æ /Nike	ACV-84	F/VF	50	
024.		Æ /Nike	ACV-86	F	50	44
025.		Æ /Nike	ACV-87	VF	60	73
026.		Æ /Cornucopia	ACV-93	-VF	50	88
027.		Æ /Cornucopia	ACV-96	-VF	50	55
028.		Æ /Cornucopia	ACV-95	-VF	50	44
029.		Æ /Cornucopia	ACV-96	-VF	50	88
030.		Æ /Cornucopia	ACV-97	F	40	
031.		Æ /Head of wheat	ACV-100	-VF/VF+	50	55
032.		Æ /Head of wheat	ACV-101	-VF	50	99
033.		Æ /Palm-branch	ACV-109	-VF/VF+	100	182
034.		Æ /Palm-branch	ACV-110	-VF/VF	75	80
035.		Æ /Tripod	ACV-112	F+/-VF	150	
036.		8 Æ Tyche (3)	ACV-49-51	VG-VF		
		Heracles	ACV-66	VF		
		Nike	ACV-81	-F		
		Cornucopia	ACV-95	F		
		Head of wheat	ACV-100	-VF		
		Palm-branch	ACV107	f/VG+	200	
037.		7 Æ Tyche (3)	ACV-49-51	VGtoF		
		Heracles	ACV-66	F+		
		Nike	ACV-81	F/VG+		
		Cornucopia	ACV-95	-VF		
		Palm-branch	ACV107	F+	175	138
038.		7 Æ Tyche (3)	ACV-49-51	F+/-VF		
		Heracles	ACV-66	-VF		
		Nike	ACV-81	F		
		Cornucopia	ACV-97	F		
		Palm-branch	ACV109	VG+	175	

The Armenain Coin Auction of Edward Joseph

No.	Ruler	Coin	Reference	Grade	US\$ Est.	US\$ Sold
039.	Tigranes II	7 Æ Tyche (3) Heracles Nike Cornucopia Palm-branch	ACF-49-51 ACV-66 ACV-84V ACV-97 ACV-109	VF+/-VF -VF F F VG	175	
040.		6 Æ Tyche (3) Heracles Nike Cornucopia	ACF-49, 51 ACV-69 ACV-87 ACV-97	VGto-VF F+ F F	150	193
041.		4 Æ Tyche (2) Heracles Cornucopia	ACV-49,51 ACV-70 ACV-97	VF/RoVF F VG	100	
042.		4 Æ Tyche (2) Heracles Cornucopia	ACV-49,51 ACV-69 ACV-97		100	
043.	Artavasdes II	Æ Nike	ACV-128	F	75	55
44a.	Tigranes III	Æ Warrior	ACV-138	F+/-VF	400	
44b.		Æ Eagle	ACV-141	F/VG	100	
045.	Tigranes IV	Æ Heracles	ACV-159	-F	150	110
046.		Æ Elephant	ACV-172	F	125	
047.	Artavasdes III	Æ Eagle on Mnt.	ACV-177	F+/-VF	600	
48a.	Artavasdes of Media	Æ Tyche	—	F+	200	
48b.	Abgar X of Edessa	Gordian III	BMC-144	F	30	37
049.	Marcus Aurelius	AV Aurius	Bed 325	VF/F+	1,500	1760
050.	Nero	Æ Hemdrachm	Bed 21	VF	250	
051.	Lucius Verus	Denarius/ARMEN	Bed 92	VF	130	110
052.		Æ As /horseman	Bed 265	F+	150	
053.	Marcus Aurelius	Denarius/ARMEN	Bed 413	F	50	43
054.		Denarius/Roma	Bed 421V.	VF	125	99
055.		Æ /Victory	Bed 542V.	VF	200	
056.		Æ /three trophies	Bed 591	VF/-VF	150	
057.	Khusrew II Sasanian	AR Armenia mint	Sellwood 54	VF	100	134
058.	Khusrew II Sasanian	AR Armenia mint	Sellwood 54	VF	100	
059.	al-Walid I	AR Armenia AH 95		VF	100	
060.		AR Armenia AH 96		VF+	200	193
061.	Suleyman	AR Armenia AH 98	Walker 265	VF	100	
062.	Umer II	AR Armenia AH 101		VF+	150	
063.		AR Armenia AH 101		VF+	100	
064.	al-Mansur	AR Armenia AH 149		VF	100	132
065.		AR Armenia AH 149		VF	100	
066.		AR Armenia AH 145		-VF	75	
067.		AR Armenia AH 169		F	50	110
068.	Ishak b. Muslim	Æ Armenia AH 132		F	75	97
069.	Sayf al-Din Begtimur	Æ Dirham		-VF	150	165
070.	Levon I	Coronation tram	ACV-258	EF	100	99
071.		Coronation tram	ACV-262	VF	50	
072.		Coronation tram	ACV-263	-VF	35	37
073.		Coronation tram	ACV-266	VF	50	
074.		Double tram	ACV-269	VF	150	146
075.		Double tram	ACV-270	VF	150	173
076.		Double tram	ACV-269V	-VF	125	110
077.		Half double tram	ACV-274	VF+	100	
078.		Half double tram	ACV-274	VF+	80	116
079.		Half double tram	ACV-274V	EF	150	152

No.	Ruler	Coin	Reference	Grade	US\$ Est.	US\$ Sold
080.	Levon I	Half tram	ACV-277	-VF	100	275
081.		Tram	ACV-282	EF	80	72
082.		Tram	ACV-282	EF	80	72
083.		Tram	ACV-282	EF	80	92
084.		Tram	ACV-283V	VF+	40	33
085.		Tram	ACV-285	VF+	40	33
086.		Tram	ACV-285	VF+	40	38
087.		Tram	ACV-286	EF	80	80
088.		Tram	ACV-286	EF	80	83
089.		Tram	ACV-286	EF	80	71
090.		Tram	ACV-288	VF+	40	
091.		Tram	ACV-289	EF	80	71
092.		Tram	ACV-289	VF+	40	
093.		Tram	ACV-290	VF	30	
094.		Tram	ACV-290	VF	30	
095.		Tram	ACV-291	VF	30	
096.		Tram	ACV-291	VF+	40	
097.		Tram	ACV-291	VF	30	
098.		Tram	ACV-293	EF	80	83
099.		Tram	ACV-293	EF	80	
100.		Tram	ACV-293	EF	80	
101.		Tram	ACV-293	VF+	40	
102.		Tram	ACV-294	VF	30	
103.		Tram	ACV-298V	-VF	25	33
104.		Tram	ACV-299V	-VF	25	
105.		3 Coronat. trams	ACV-263, 263V,265	-VF	70	
106.		3 Coronat. trams	ACV-262,3,5	-VF	70	
107.		2 Double trams	ACV-269V, 70V	F+	75	
108.		6 Trams	ACV-282,86, 91	-VFto VF+	120	99
109.		10 Trams	ACV-282,86, 91,93V	VF	200	165
110.		20 Trams	ACV-282,86, 90,91,93,	-VF to VF+	350	145
111.		25 Trams	ACV-282,84, 86,90,91,93	F to VF+	350	334
112.		25 Trams	ACV-282,86, 89,91,93	F to VF+	350	184
113.		20 AR, 1 cor. trm 1 double trm, 1 half dble trm, 17 trams	ACV-262, 70V,274V,82 84,86,88,90, 91,93	-VF to EF	550	363
114.		20 AR, 1 cor. trm 1 double trm, 1 half dble trm, 17 trams	ACV-262, 69V,274V,82 85,86,89,90, 91,93	-VF to EF	550	330
115.		20 AR, 1 cor. trm 1 double trm, 1 half dble trm, 17 trams	ACV-262, 69V,274V,82 84,86,89,90, 91,93	VG/F to EF	550	880

The Armenain Coin Auction of Edward Joseph

No.	Ruler	Coin	Reference	Grade	US\$ Est.	US\$ Sold
116.	Levon I	20 AR, 1 cor. trm 1 double trm (hole), 1 half dble trm, 17 trams	ACV-265, 69V,274V,82 85,86,90,91, 93	F+ to VF+	550	880
117.		3 counterfeit trams	ACV-10,12	—	15	22
118.		Æ Tank	ACV-313	VF+	75	68
119.		Æ Tank	ACV-301	VF	60	
120.		Æ Tank	ACV-303	VF	50	17
121.		Æ Tank	ACV-304	F	15	11
122.		Æ Tank	ACV-307	-VF	25	20
123.		Æ Tank	ACV-308	-VF	25	20
124.		5 Æ Tanks	ACV-301,7,8	FtoVF	125	
125.		5 Æ Tanks	ACV-301,8	FtoVF	80	
126.	Hetoum-Kaiqobad	Bilingual Tram	ACV-316	VF	125	83
127.	Hetoum-Kaikhusrev	Biling. Trm. AH637	ACV-323	VF	100	
128.		Biling. Trm. AH637	ACV-323	-EF	100	77
129.		Biling. Trm. AH637	ACV-323	EF	100	109
130.		Biling. Trm. AH640	ACV-325	EF	100	77
131.		Biling. Trm. AH640	ACV-325	VF	100	
132.		Biling. Trm. AH641	ACV-326	VF+	100	
133.		Biling. Trm. AH642	ACV-327	VF+	100	116
134.		Biling. Trm. AH642	ACV-327	VF+	100	
135.		Biling. Trm. AH642	ACV-327	VF+	100	80
136.	Hetoum-Zabel	Tram	ACV-332	EF	75	85
137.		Tram	ACV-332	EF	75	146
138.		Tram	ACV-332V	EF	75	55
139.		Tram	ACV-334V	VF+	40	33
140.		Tram	ACV-335	EF	75	
141.		Tram	ACV-335V	EF	75	
142.		Tram	ACV-335V	EF	75	74
143.		Tram	ACV-336	VF+	60	110
144.		Tram	ACV-337V	EF	75	
145.		Tram	ACV-337V	EF	75	
146.		Tram	ACV-337V	EF	75	77
147.		Tram	ACV-337V	EF	75	220
148.		Tram	ACV-340V	VF+	40	220
149.		Tram	ACV-340V	VF+	50	
150.		Half Tram	ACV-345	VF	150	
151.		Half Tram	ACV-346	F+	75	
152.		Half Tram	ACV-346	F+	75	
153.		6 Trams	ACV-332V, 35,37,41	VF+ to EF	125	110
154.		6 Trams	ACV-332V, 35V,37V,41	VF+ to EF+	125	
155.		10 Trams	ACV-332, 35V,37V,41	VF+	200	
156.		10 Trams	ACV-332, 35V,37V,41	VF+	200	
157.		15 Trams	ACV-332,32V, 35,37V,39, 40V,41	VF+	275	
158.		25 Trams	ACV-332,35, 37V,39,41	-VF to VF+	350	
159.		25 Trams	ACV-332,35V, 37V,39,41	-VF to VF+	350	330

No.	Ruler	Coin	Reference	Grade	US\$ Est.	US\$ Sold
160.	Hetoum-Zabel	25 Trams	ACV-332,35V, 37V,39,41	-VF to VF+	350	
161.		25 Trams	ACV-332,35V, 37V,41V	VF	350	
162.		25 Trams	ACV-332,35V, 37V,41	VF	350	
163.	Hetoum-Kaikhosrew	Counterfeit AH 644 biling. tram	ACV-17	—	10	16
164.	Hetoum I	Æ Tank	ACV-351	F	15	
165.		Æ Tank	ACV-353-V	-VF	25	
166.		Æ Tank	ACV-353	-VF	25	
167.		Æ Tank	ACV-354	VF	25	
168.		Æ Kardez equestr	ACV-359	F+	15	
169.		Æ Kardez, std	ACV-362	VF	25	
170.		Æ Kardez, std	ACV-362	-VF	25	
171.		Æ Kardez, std	ACV-363	F+	15	
172.		Æ Kardez, std	ACV-364	-VF	15	
173.		7 Æ, 3 tank, 1 eq. kardez, 3 k. std.	ACV-351,53, 54,59,62,63,64	F to F+	75	
174.	Levon II	New Tram	ACV-369	VF	60	57
175.		New Tram	ACV-369V	VF	50	
176.		New Tram	ACV-376	EF	100	109
177.		Half Tram	ACV-384	VF	125	
178.		Half Tram	ACV-384	F	60	
179.		3 Tram	ACV-369, 69V,77V	-VF to VF	75	
180.		Æ Kardez	ACV-369	-VF	50	
181.		Æ Kardez	ACV-390	F+	25	
182.	Hetoum II	AR Billon	ACV-395	VG+	50	
183.		Æ Kardez, head	ACV-398	-F	15	
184.		Æ Kardez, std	ACV-398	-VF	15	
185.		Æ Kardez, std	ACV-401	-VF	15	22
186.		2 Æ Kardez, std	ACV-400,1	F+	20	
187.	Smpad	Æ Kardez	ACV-412	F	15	22
188.		Æ Kardez	ACV-413	-VF	30	
189.		3 Æ Kardezzes	ACV-412,3	-F	25	
190.	Levon III	Takvorin	ACV-419V	VF	50	55
191.		Takvorin	ACV-419V	VF	50	
192.		Takvorin	ACV-419V	VF	50	
193.		Takvorin	ACV-412	-VF	25	38
194.		6 Takvorins	ACV-419V, 21V	-VF	85	99
195.		10 Takvorins	ACV-419V	-VF	120	109
196.		20 Takvorins	ACV-419V	Fto-VF	220	264
197.		20 Takvorins	ACV-419V	Fto-VF	220	264
198.		Æ Kardez	ACV-431	F	15	22
199.		Æ Kardez	ACV-432	F	15	
200.	Oshin	Takvorin	ACV-441	-VF	40	33
201.		Takvorin	ACV-442	F+	25	31
202.		Takvorin	ACV-442V	F	20	
203.		Æ Pogh	ACV-449	-F	15	13
204.		Æ Pogh	ACV-449V	VG+	10	8
205.	Levon IV	Takvorin	ACV-451	-F	15	11
206.		Takvorin	ACV-452V	F	15	19

No.	Ruler	Coin	Reference	Grade	US\$ Est.	US\$ Sold
207.	Levon IV	3 coins; 2 takv. (1 o/s Arabic, pierced), 1 pogh	ACV-452V, 56,64V	VG+ VG+ G		22
208.	Guy	Takvorin	ACV-468	F+	25	
209.		Takvorin	ACV-468	F	60	
210.		Takvorin	ACV-468	F+	50	
211.		Takvorin	ACV-468	F	60	44
212.	Gosdantin III	Takvorin	ACV-473V	F+	50	61
213.		Takvorin	ACV-473V	-VF	40	49
214.	Levon the Usurper	Takvorin	ACV-482V	F/-VF	60	
215.		Takvorin	ACV-482V	-VF/F	60	55
216.	Gosdantin IV	Takvorin	ACV-492V	F+	15	
217.		Takvorin	ACV-492V	F+	15	19
218.		2 Takvorins	ACV-492V	F	20	11
219.		2 Takvorin	ACV-492V	F	20	12
220.	Levon V	Æ Pogh	ACV-507	VG	15	19
221.	Medal Tigranes II	AV /Tyche	YN 4c	—	125	248
222.	Medal Artavasdes II	AV /Quadrige	YN 5b	—	125	248
223.	Medal St. Mesrop	AV /A verse-poetry	YN 9	—	200	660
224.	Medal St. Mesrop	AV /Arm. alphabet	YN 8	—	250	726
225.	Medal St. Mesrop	AR /Arm. alphabet	—	—	25	49
226.	Medal St. Mesrop	AR /Arm. alphabet	—	—	25	49

ARMENIAN NUMISMATIC LITERATURE

33 CAMINOS, Cristian. Numismática medieval armenia, por Cristian Aminos. *Pegasus*, Vol. I (December-February 1997), No. 2, p. 304, illus. In Spanish.

Based mostly on Y. T. Nercessian's *Armenian Coins and Their Values*, the author makes a general survey of the history of the Armenian state of Cilicia, coupled with an overview of its coinage. The article carries a tabulation of coins of the Cilician kings and some illustrations.

Vartan Matiossian

Հիմնուած գլխաւորաբար Ե. Թ. Ներսէսեանի *Armenian Coins and Their Values* հատորին վրայ, հեղինակը կու տայ կիրիկիոյ հայկական պետութեան պատմութեան վրայ ընդհանուր ակնարկ մը, անոր զուգընթաց ուրուագծելով ինչ հատանաւած տարբեր տեսակի դրամները, Յօդուածին կցուած են կիրիկիոյ հայոց թագաւորներու աղիւսակ մը և քանի մը դրամներու նկարներ:

Վարդան Մատթէոսեան

34 CENTRAL BANK OF THE REPUBLIC OF ARMENIA. Nor oskya hushadram; "Anahit Astvatsuhi" [New Commemorative Gold Coin; "Goddess Anahit" - Նոր ոսկյա հուշադրամ. «Անահիտ աստվածուհի», ստորագրեց՝ ՀՀ ԿԲ հասարակայնութեան հետ կապերի բաժին. *Hayastani Hanrapetut'yun*, (4 July 1997); *Nor Gyank*, Vol. XIX (10 July 1997), No. 31, pp. 7, 42. In Armenian.

The Republic of Armenia issued a commemorative gold coin dedicated to goddess Anahit. The obverse of the coin depicts the Armenian coat of arms, and bears the inscription Republic of Armenia in Armenian, 25000 drams, 1997. The reverse features the portrait of goddess Anahit to left, and ԱՆԱՀԻՏ - ANAHIT. Metrological data: fineness 900, diameter 18 mm, weight 4.3 g. YTN

Նկարագրուած է Հայաստանի Հանրապետութեան Անահիտ աստուածուհիին ոսկեայ յուշադրամը, Դրամի երեսին պատկերուած է հայկական զինանշանը, ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ,

25000 ԴՐԱՄ, 1997: Յուշադրամին ետին դրուագուած է Անահիտ դիցուհիին դիմանկարը դէպի ձախ, ԱՆԱՀԻՏ - ANAHIT: Ջափազիտական տուեալներ՝ յարգ 900, տրամագիծ 18 մմ, ծանրութիւն 4.3 գրամ:

35 KÜRKMAN, Garo. *Ottoman Silver Marks*, by Garo Kürkman. Istanbul: Mathusalem Publications, 1996, 293 pp., over 300 color illus., 467 line drawings.

The catalogue is divided into four sections: *tuğra* and silver marks, makers' marks, assay offices, and silver ware. The Imperial *tuğra* is studied from coins, silverware, and weights. The section on makers' mark covers the seals stamped on wares. These are classified by town and makers' marks. More than 90 percent of the seals are attributed to Armenians. The assay offices regulated the purity of gold and silver and punched them on wares made of noble metals. Silver ware section covers more than half of the catalogue. Art work designed by Armenian craftsman display Mt. Ararat, coat of arms of Armenia, Mother Armenia, and Holy Etchmiadzin.

YTN

Կասաղիզը բաժնուած է չորս բաժիններու: թուղրայ և արծաթեղէնի նշանները, շինողներու նշանները, մետաղազնութեան գրասենեակները և արծաթեղէն: Կայսերական թուղրան ուսումնասիրուած է դրամներէն, արծաթանօթներէն ու կշիռներէն: Շինողներու նշանները կ'ընդգրկէ անօթներու վրայ դրոշմուած կնիքները: Ասոնք դասաւորուած են քաղաքներու և շինողներու նշաններով: Նշաններու 90 առ հարիւրէն աւելին վերագրուած է հայերուն: Մետաղազնութեան գասենեակները կարգաւորած են ոսկիին և արծաթին գտութիւնը և զայն դրոշմած ազնիւ մետաղներէն պատրաստուած գործերու վրայ: Անօթներու բաժինը կ'ընդգրկէ կատարգիին կէսէն աւելին: Հայ վարպետներու պատրաստած գեղարուեստի գործերը դրուագուած են Արարատ լեռան, Հայաստանի գինանշանի, Մայր Հայաստանի և Ս. Էջմիածնի նկարներով:

ԵԹՆ

36 NERCESSIAN, Y. T. *Auction I: Mail Bid Auction I*; Numismatic Collection of Emil Joseph, by Y. T. Nercessian. Pico Rivera, California: 2 May 1997, 14 pp., Nos. 1-226, pls. I -VIII.

A biography of Edward Joseph is given and description of the following Armenian coins or coins relating to Armenia are given: Tigranes I (123-96 B.C.), copper coins displaying Nike; Tigranes II (95-56 B.C.), a tetradrachm and a drachm displaying Tyche on the reverse, copper coins displaying Tyche, Heracles, Nike, cornucopia, head of wheat, palm-branch, tripod; Artavasdes II (56-34 B.C.), a copper with Nike reverse; Tigranes III (20-8 B.C.), copper coins displaying a warrior, eagle; Tigranes IV (8-5 B.C.), copper coins with Heracles and elephant reverses; Artavasdes III (5-2 B.C.), a copper coin with an eagle on mountain; Artavasdes of Media (ca. 30 B.C.), a copper with Tyche; a copper of Abgar X of Edessa (238-244); Roman coins relating to Armenia of the following rulers: Nero (54-68), a hemidrachm with ARMENIAC inscription; Lucius Verus (161-169), silver and copper coins displaying Armenia seated and Lucus Verus spearing a fallen Armenian with ARMEN, ARMENIACVS inscriptions; Marcus Aurelius (161-180 A.D.), gold, silver, and copper coins with Victory, Armenia seated, and three trophies inscribed ARMEN, ARMENIACUS, and ARM.; Sassanian coins (Khusru I, 531-579) struck in the mints of Armenia; Umayyad and 'Abbasid coins bearing Armīyiyah inscription of the following: al-Walid (A.H. 86-96), dirhams; Sulaymān (A.H. 96-99), dirham; Umar II (A.H. 96-101), dirhams; al-Manşūr (A.H. 136-158), dirhams; Ishaq b. Muslim (A.H. 132), a fals; Sayf al-Din Begtimur (1183-1192), a copper dirham; Cilician Armenia, Levon I (1199-1218), coronation trams with two lions, double trams, half double trams, trams and half trams, and tanks; Hetoum I (1226-1270), Hetoum-Kaiqobād and Hetoum-Kaikhusrew bilingual trams, Hetoum-Zabel regular trams and a half trams, tanks, equestrian and regular kardezzes; Levon II (1270-1289), trams and half trams struck with tram dies, and kardezzes; Hetoum II (1289-1306), a billon with Latin cross and kardezzes with king's bust facing and king seated; Smpad (1296-1298), kardezzes; Levon III (1301-1307), takvorins and kardezzes; Oshin (1308-1320), takvorins and poghs; Levon IV (1320-1342), takvorins, small poghs, and takvorins overstruck in Arabic; Guy (1342-1344), takvorins; Gosdantin III (1344-1363), tak-

(cont. on p. 70)

A COUNTERFEIT CORONATION TRAM OF LEVON I OF CILICIAN ARMENIA

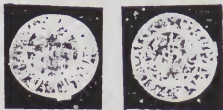
Deceptive cast copies of a genuine coronation tram of King Levon I of Cilician Armenia (1198-1219) have surfaced recently. More than 25 copies are known to have been produced. This is the first counterfeit coronation tram of Levon I to be reported in numismatic literature.

Obv.: King Levon kneeling on right, crowned and robed with royal mantle, appealing to the Virgin Mary who stands on the left with arms outstretched (orant). The Virgin's head is surrounded by a halo. Three rays of light descend from heaven. Clockwise circular inscription + ՆԵՒՆԸ ԹԱԳԱՅԻՆՐ ՀԱՅՈՑ.

Rev.: Two lions rampant regardant, facing a long central cross. Cross design (—✙—): Clockwise circular inscription + ԿԱՐՈՂՈՒԹԵՆ ԱՍՏ.

Silver, shiny patina; 20 mm; 2.3015 grams, 2.0863 grams; die axis ↘; Bedoukian 108V (reverse cross design resembles Bedoukian 106a).

Close examination of two pieces shows several diagnostic features: (1) The edges have a deceptive rough appearance typical of genuine Levon I trams. However, near the obverse letter Չ and reverse letter Ր it is evident that about 3 mm of the metal edge has been filed to remove a casting sprue. (2) Weights are 20% to 30% lower than for genuine trams. (3) Fields and devices display surface porosity or roughness characteristic of cast pieces. (4) One specimen shows a pellet in the left reverse field which is raised in unusually high relief (casting flaw?). This is absent on the second example. (5) The letters Ա and Յ of the obverse word ՀԱՅՈՑ were softly struck on the exemplar and are not visible on the copy. (6) Radial die cracks on the exemplar are visible on the copies, at the obverse inscription circle at 1:00, and reverse inscription circle at 9:00. (7) Scratches present on the exemplar (head and neck of the reverse left lion) were transferred to the copies. (8) The copies show evidence that the original obverse die was rusty or pitted; this is confirmed by a comparison with genuine trams in the author's collection struck with the same obverse die.

Levon I coronation tram replica

Sales literature accompanying this piece misattributes it as a coin of "Levon I Lusignian (sic) 1330 A.D." Actually, Levon I was a scion of the Roupenian house, not the Lusignans; an authentic example would date circa 1200 A.D., not 1330. Although this piece may not have been fabricated with intent to deceive, it is not marked as a copy or replica. It should not be mistaken for a genuine coronation tram of Levon I.

L. A. SARYAN

ARMENIAN NUMISMATIC LITERATURE

(cont. from p. 68)

vorins; Levon the Usurper (1363-1365), takvorins; Gosdantin IV (1365-1373), takvorins; Levon V (1374-1375), a billon and a pogh. Some gold and silver Armenian medals are also offered. The Greek and Armenian legends and metrological data of all coins are published. Author

Տրուած է Եղուարդ Զօգէֆի կենսագրութիւնը և ցուցակագրուած են հետեւյ Հայկական կամ Հայաստանի վերաբերեալ դրամներու նկարարութիւնները: Տիգրան Ա (123-96 Ն.Ք.), պղինձէ դրամ մը պատկերուած Յաղթանակի նկարով: Տիգրան Բ (95-56 Ն.Ք.), չորեքդրամեան մը ու դրախմա մը որոնց ետին պատկերուած է Բախտը, պղինձէ դրամներ որոնց կոնակներուն վրայ պատկերուած է Բախտ, Վահագն, Յաղթանակ, ամաթեղչիւր, ցորենի հատիկ, արմաւենիի ճիւղ, եռոտանի: Արտաւազդ Գ (56-34 Ն.Ք.), պղինձ մը Յաղթանակի պատկերատիպով կոնակին վրայ: Տիգրան Գ (20-8 Ն.Ք.), պղինձներ որոնց կոնակներուն վրայ պատկերուած է ռազմիկ, արծիւ: Տիգրան Դ (8-5 Ն.Ք.), պղինձներ որոնց ետին պատկերուած է Վահագն և փիղ: Արտաւազդ Գ (5-2 Ն.Ք.), պղինձ ուր արծիւ մը կայ լիբան վրայ: Մեղիա, Արտաւազդ (չուրջ 30 Ն.Ք.), Բախտի պատկերատիպով պղինձ մը: Եղեմիոյ Արգար Ժ (238-244) պղինձ մը: Հայաստանի վերաբերեալ հետեւեալ զահակներուն հռոմէական դրամները: Ներոն (54-68) կէս դրախմա մը ARMENIAC արձանագրութեամբ: Ղուկիոս Վերուս (161-180), արծաթէ ու պղինձէ դրամներ պատկերուած նստած Հայաստանի նկարով և Ղուկիոս Վերուսի հայու մը նիզակահարումով և ARMEN, ARMENIACVS արձանագրութիւններով: Մարկոս Աուրելիոս (161-180), ոսկիէ, արծաթէ ու պղինձէ դրամներ, Յաղթանակի, նստած Հայաստանի ու երեք աւարներու պատկերատիպերով և ARMEN, ARMENIACUS, ARM. արձանագրութիւններով: Սասանեան դրամներ (Սոսրով Ա, 531-579), կտրուած՝ Հայաստանի դրամահատարաններուն մէջ: Օմայեան և Աբբասեան հետեւեալ դրամները որոնց վրայ Արմինիա արձանագրուած է արաբերէն տառերով: ալ-Ուալիդ (Հ. 80-96), դիրհամներ, Սուլայման (Հ. 96-99), դիրհամ: Ումայ Բ (Հ. 101), դիրհամներ: ալ-Մանսուր, (Հ. 136-158), դիրհամներ: Իսհակ Բ. Մուսլիմ (Հ. 132), Ֆալս մը: Սալֆ ալ-Դիս Բեզդիմուր (1183-1192), պղինձէ դիրհամ մը: Կիլիկեան Հայաստան, Լևոն Ա (1199-1218), երկու առիւծով օծման դրամներ, երկդրամներ, կէս երկդրամներ, դրամներ ու կիսադրամներ և դանգեր: Հեթում Ա (1226-1270), Հեթում-Քալթապատի և Հեթում-Քալխաթուրովի երկվզեւեան դրամներ, Հեթում-Զապէլի դրամներ ու կիսադրամներ, դանգեր ու ձիավար և հասարակ քարտէզներ: Լևոն Բ (1270-1280), դրամներ ու կիսադրամներ կոխուած դրամներու կիթքներով ու նաև քարտէզներ: Հեթում Բ (1280-1306), բիւրն մը լատինական խաչով ու քարտէզներ թագաւորի հայող կիսանդրիով և թագաւորը նստած: Սմբատ (1296-1298), քարտէզներ: Լևոն Գ (1301-1307), թագուորիներ և քարտէզներ: Օշին (1308-1320), թագուորիներ ու փողեր: Լևոն Դ (1320-1342), թագուորիներ ու փոքր փողեր և թագուորին մը արաբերէնով կրնադրողմուած: Կի (1342-1344), թագուորիներ: Կոստանդին Գ (1344-1363), թագուորիներ: Լևոն Բոնկակալ (1363-1365), թագուորիներ: Կոստանդին Դ (1365-1373), թագուորիներ: Լևոն Ե (1374-1375), բիլլոն մը են փող մը: Ընծայուած են նաև որոշ Հայկական ոսկի ու արծաթ մեղալներ: Հրատարակուած են յունատար ու Հայերէն խորագրութիւնները և չափաքիտական տուեալները: Հեղինակը

38 RONDE, A. Une drachme inédite (?) d'Artaxes II, roi d'Arménie (30-20 av. J.-C.), par A. Ronde et H. Torossian. *Bulletin de la Société Française de Numismatique*, Vol. LII (February 1997), No. 2, pp. 25-26. in French.

Recently a silver drachm of King Artaxias II was discovered. The obverse portrays the bust of the king right wearing five-pointed Armenian tiara. The reverse displays Athena standing, holding shield and arrow.

Legend BAΞIAEΩΣ APTAΞEPEΩ ΘEIOY, field letters ID, and a monogram similar to what Babelon and Renner published. Weight 2.6 grams, diameter 20.8 mm. YTN

Վերջերս յայտնաբերուած է Արտաշէս Բ Թագաւորի արծաթեայ դրամի մը: Երեսին պատկերուած է Թագաւորի կիսանդրին դէպի աջ հինգ ատամեայ հայկական խորով: Ետին դրուագուած է Աթենասը կանգնած, բունած վահան ու նետ: խորագրութիւն՝ BAΞIAEΩΣ APTAΞEPEΩ ΘEIOY, դաշտի տառեր՝ ID, ինչպէս նաև մենագիր մը նման Բաբելոնի և Ռենների հրատարակածին: Կշիւ՝ 2.6 գրամ, տրամագիծ՝ 20.8 մմ: ԵԹՆ

39 SARYAN, Levon A. Chemical Analysis of Counterfeit Cilician Armenian Coins, by Leon A. Saryan and Robert F. Dragen. *Celator*, Vol. XI (July 1997), No. 7, pp. 14-16, 18-19, illus. Eight counterfeit Armenian coins were studied to distinguish if they are contemporary counterfeits struck during Middle Ages or modern fabrications. The following pieces were subjected to chemical analysis: Levon I, copper alloy tank, silver tram, silver coronation tram, gold tahekan, silver double tram, gold double tram, another gold double tram with different alloy; Hetoum I, silver tram. Also, a genuine copper tank was analyzed to compare with the counterfeit piece. Chemical analysis results obtained by SEM-EDS are given in an accompanying table. YTN

Ուսումնասիրուած են ութը հայկական դրամներ զանազանելու համար, թէ ատոնք միջին դարերու մէջ կտրուած ժամանակակից կեղծիք են թէ ոչ արդիական հորինուածք: Քիմիական տարալուծման ենթարկուած են հետեւեալ կտորները:– Լևոն Ա, պղնձաձոյլ դանգ, արծաթէ դրամ, արծաթէ օծման դրամ, ոսկիէ դահեկան, արծաթէ երկդրամ, ոսկիէ երկդրամ, այլ ոսկիէ երկդրամ մը տարբեր մետաղաձոյլով: Հեթում Ա, արծաթէ դրամ: Բաղդատուութեան համար տարալուծուած է նաև Լևոն Ա-ի հարազատ պղինձէ դանգ մը: Կցուած աղիւսակով մը տրուած են SEM-EDS-ով հայթայթուած քիմիական տարալուծման արդիւնքները: ԵԹՆ

40 SARYAN, Levon A. A Coin that isn't: The 1920 Five Ruble Brass Piece of Armenia, by Leon A. Saryan. *Centinel*, Vol. XLV (Spring-Summer 1997), Nos. 1-2, pp. 23-28, illus. The author reviews all available information concerning the five ruble brass coin of the Armenian Republic (1920). He concludes that the coin is a modern fantasy or forgery, and raises numerous questions which remain unanswered. YTN

Հեղինակը կը քննէ Հայաստանի Հանրապետութեան (1920) 5 ռուբլինոց արուրէ դրամը, ինք կ'երեւակացնէ թէ դրամը արդիական ցնորք կամ կեղծիք մըն է և առաջ կը քննէ բազմաթիւ հարցումներ, որոնք անպատասխան կը մնան: ԵԹՆ

40 SARYAN, Levon A. A Survey of the Coinage of Cilician Armenia, by Leon A. Saryan. *Winning Ways...*, Vol. IV (October 1995), No. 4, pp. 4-7, 10, 11, illus. An historical and numismatic background is given, and the coins of following Cilician Armenian rulers are described: Baron Toros I, Roupen II, King Levon I, Hetoum I, Levon II, and Levon III. YTN

Տրուած է պատմական ու դրամագիտական ուրուագիծ մը և նկարագրուած՝ Կիլիկեան Հայաստանի հետեւեալ զահակալներուն դրամները:– պարոն Թորոս Ա, Ռուբէն Բ, Լևոն Ա Թագաւոր, Հեթում Ա, Լևոն Բ և Լևոն Գ: ԵԹՆ

41 SAMUELIAN, Janet. Ararat Eskijian Museum Hosts Numismatic Society Meeting May 3, by J.S. *Armenian Reporter Int'l*, (14 June 1997), p. 20, illus. The proceedings of 3 May 1997 meeting of the Armenian Numismatic Society is reported. The Ararat Eskijian Museum is presented and the work of the Armenian Numismatic Society is noted. YTN

Տեղեկագրուած է Հայ Դրամագիտական Ընկերակցութեան 3 Մայիս 1997-ի ժողովին աշխատանքին արդիւնքները: Ներկայացուած է Արարատ Տան Էսքիճեան Թանգարանը և յիշուած է Հայ Դրամագիտական Ընկերակցութեան աշխատանքը: ԵԹՆ

A COUNTERFEIT LEVON-HETOUM SILVER TRAM

There is nothing more disconcerting for a collector than to purchase a "genuine" coin only to discover later that it is a modern counterfeit. Since the subject silver coin is not a cast piece, copies are probably circulating in the Middle East where it was purchased.

Obv.: The king is seated on a throne ornamented with lions, wearing a crown and royal mantle on his shoulders. He holds a cross in his right hand and fleur-de-lys in his left. His feet rest on a footstool. CW legend,
+ ԼԵՒՆ ԹԱԳԱՒՈՐ ՀԱՅՈՑ.

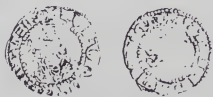
Rev.: Lion walking to left, with right paw uplifted. Cross behind the lion. Mirror image of CW legend,
+ Հ ԼԹԱ ԼՍ ԹԱԳԻՍՈՐԻԱ.

AR 22 mm, 3.05 grams, die axis ←

Observations

1. This coin has a strange appearance and possesses other features, i.e., cracks which appear on the edge and pass through the flan, cavities formed around the edge, smooth surface, implausible fabric, and finally a suspicious appearance.
2. The thickness is not uniform; it is thicker in the middle than around the edges.
3. Some portions of the obverse iconography are very crude. For example, one of the horizontal petals of the fleur-de-lys is pointed up and the other is down as it should be.
4. On the obverse, the letter Յ of the word ՀԱՅՈՑ is corrupted. It resembles three horizontal lines attached to a vertical straight line on their right sides.
5. The reverse is a mirror image of Hetoum-Zabel tram including the lion as well as the inscription.
6. The reverse inscription is a concoction of a genuine legend and forger's imagination.

This is the first time that a counterfeit silver coin belonging to two rulers of Cilician Armenia has appeared on the market. Except for one letter, the obverse lettering conforms to the contemporary art of lettering style prevailed in Cilician Armenia. The reverse lettering is a different story. Without doubt this is the work of an amateur jewelry engraver who is not familiar with lettering style executed on coins of kings Levon I and Hetoum I. Most likely this coin was manufactured as a souvenir piece but is now being sold as a "genuine" Cilician Armenian silver tram.

Levon-Hetoum counterfeit tram

Y. T. NERCESSIAN

Y. T. NERCESSIAN

Tel: 562/695-0380

Specialist in Armenian Coins and Books

8511 Beverly Park Place, Pico Rivera, CA 90660-1920, U.S.A.

ANA ANS ArmNS IBNS RNS SAN

Closing date: May 2, 1997

Auction I

NUMISMATIC COLLECTION OF EMIL JOSEPH

Bidding in this auction constitutes full acceptance by the bidder of the following terms of sale:

1. This is a **MAIL BID AUCTION**, NOT an approval sale. The property listed here in this catalogue is offered for sale by Y. T. Nercessian as an agent for the consignor.
2. Each lot has an estimated value. **ALL SALES ARE FINAL**. The highest bidder will be the successful purchaser. In the case of a tie bid, the earliest bidder will be the buyer. Bids are reduced to 10% above the second highest bid.
3. All items are genuine unless otherwise indicated. Grading is subjective and the opinion of the cataloguer. Photographs of unphotographed lots at \$3 each.
4. A 10% buyer's fee will be added to the final price of each lot.
5. Sales tax, handling, shipping, insurance (or registration) expenses will be added when appropriate. All foreign orders will be mailed **REGISTERED MAIL** but at your own risk.
6. Payment must be made in full. No lot will be released until payment in full has been made. Payment must be made in U.S. dollars and payable to Y. T. Nercessian.
7. **Reserves** will not be in excess of the estimates.
8. Prices realized will be prepared and mailed to all bidders.

Grading standards and abbreviations

UNC=Uncirculated (bank notes)	G=Good	-=Nearly as good
FDC=Fleur de Coin	P=Poor (bank notes)	AV = Gold
EF=Extra Fine	f=Fair	AR = Silver
VF=Very Fine	r.=Right	Æ=Bronze or base metal
F=Fine	l.=Left	Æ29=Bronze coin with 29 mm diameter
VG=Very Good	+ =Slightly better	/=Separates the obverse from the reverse

Standard works of reference used

- ACV=Y. T. Nercessian, *Armenian Coins and Their Values*, Los Angeles, 1995
BNA=Y. T. Nercessian, *Bank Notes of Armenia*, Los Angeles, 1988
CAA=P. Z. Bedoukian, *Coinage of the Artaxiads of Armenia*, London, 1978
CCA=P. Z. Bedoukian, *Coinage of Cilician Armenia*, revised edition, Wilton, CT 1979
RCA=P. Z. Bedoukian, *Roman Coins and Medallions Relating to Armenia*, Vienna 1971 (in Armenian)
P=Pick, A. *Catalogue of World Paper Money*, Iola, WI

Some general notes to Armenian coin and antiquity collectors

- Late Cilician Armenian coins have a very shallow depth and are struck with mediocre workmanship. In cases searching for coins like VF+ or EF is rather frustrating not to say impossible.

EDWARD JOSEPH

(October 3, 1903–†January 9, 1994)

Edward Joseph was born on October 3, 1903 in Kermanshah, a region in the South-Western part of Iran. After graduating from Alliance School he began working at a trading Company and later for *The Ottoman Bank*, a foreign Bank in his native town.

In 1927, during the beginning of Reza Shah's reign (Mohammad Reza Pahlavi's father, the king of Iran), *The National Bank of Iran* was founded. After moving from Kermanshah to Tehran in 1928, Edward Joseph was employed in the Bank to serve in the capacities of Deputy of General Accounting Department. At the age of twenty-five he occupied the position of Director of General Accounting Department of *Agricultural Bank* for a few years before entering into the private sector and opening his own Import and Export company. During the Second World War, Edward Joseph expanded his trading business and opened an office in London, England. When the War ended, he returned to his homeland and founded *Bank Saderat Va Maaden Iran* (Export and Mining Bank of Iran) which he served as the Chairman of Board. The said bank became the second largest bank in the country after the National Bank of Iran, a bank owned and operated by the Iranian government. A few years later, Edward Joseph sold his shares at the Bank and founded *National Insurance Company* which he served for over twenty-five years as Managing Director and later as Deputy Chairman of Board of the Company.

Aside from being an active member of the financial and economical sector of the country, Edward Joseph was also actively involved in many cultural organizations. He was a founding member of the Philharmonic Society of Tehran, Philatelic Society of Iran, and was the Economical advisor to the Ministry of Art and Labor. He was a collector of ancient Persian and Armenian coins and stamps. In addition to his involvement in various cultural organizations and as a collector of art and artifacts, Edward Joseph was also a talented translator, journalist, and writer. His articles in French appeared on a daily basis for several years in *Journal de Tehran*, a French newspaper, as well as in *Iran-e Ma*, a Persian newspaper. His translations of the two major works of Honore de Balzac, from French to Persian, are considered among the best translations in the literary circles of Iran. His love of Persian Mysticism could be easily depicted in the many books that he published on the subject. His commentaries on the stories of *Mathnavi-e Maanavi* (The Spiritual Couplets) of Mohammad Jalal-oddin Mohammad Balkhi — the renowned mystic of the ninth century — known as Rumi in the West, in Persian are highly esteemed by Iranian scholars and readers.

Since 1981, Edward Joseph retired and lived in Glendale, California, with me and my family. He joined the Armenian Numismatic Society in 1984 and remained an active member during the last ten years of his life.

Edward Joseph demised on January 9, 1994, in the United States of America, as a result of a massive heart attack.

Emil Joseph

ANCIENT COINS

Tigranes I (123-96 B.C.), copper coin

1. Obv.: Head of Tigranes I., wearing indistinct four-pointed Armenian tiara. Rev.: Nike standing r., wreath in l. hand. Legend to l. upward ΒΑΣΙΛΕΩΣ/ΜΕΓΑΛΟΥ; to r. upward ΤΙΓΡΑΝΟΥ/ΦΙΛΕΛΑΗΝΟC. In field to l. M and to r. A. Æ 18 mm, 3.67 g., ACV-23, VG \$60

Tigranes II The Great (95-56 B.C.), silver coins

2. **Tetradrachm.** Obv.: Bust of Tigranes draped r., clean shaven and wearing ornate five-pointed tiara, edged with pearls. The tiara is adorned with an eight-pointed star flanked by two eagles back to back. Fillet border. Rev.: Tyche of Antioch, draped and wearing a turreted crown, seated r. on rock, holding a palm-branch in her r. hand; at her feet the river-god Orontes swimming r. Whole within laurel wreath. To r. downward ΒΑΣΙΛΕΩΣ; l. downward ΤΙΓΡΑΝΟΥ. Monogram H under rock. AR26 mm, 15.81 g., ACV-31, F+ \$450

3. **Drachm.** Tigranes as before but rev. to r. downward ΒΑΣΙΛΕΩΣ; l. downward ΒΑΣΙΛΕΩΝ/ΤΙΓΡΑΝΟΥ. Letters above palm-branch ΕΛ, below palm-branch Η. AR19, 3.74g., ACV-40, -VF \$750

Tigranes II the Great (95-56 B.C.), copper coins

4. **Tyche** as before. To r. downward ΒΑΣΙΛΕΩΣ; l. downward ΒΑΣΙΛΕΩΝ/ΤΙΓΡΑΝΟΥ. Letter above palm-branch T, below palm-branch A. Æ 18 mm, 5.05 g., black patina, ACV-49, VF \$75

5. **Tyche** as before. Letter T above palm-branch. Very attractive coin. Æ 20 mm, 8.48 g., black patina, ACV-49, VF \$75

6. **Tyche** as before. Letter above palm-branch T, below palm-branch A. Very attractive coin. Æ 19 mm, 8.15 g., black patina, ACV-49, -VF \$60

7. **Tyche** as before. Letter above palm-branch T, below palm-branch A. Æ 17 mm, 5.46 g., black patina, ACV-49, VF \$75

8. **Tyche** as before. Letter above palm-branch T, below palm-branch A. Very attractive coin. Æ 19 mm, 8.15 g., black patina, ACV-49, -VF \$60

9. **Tyche** as before. Letter left of Tyche Δ , below palm-branch A. Very attractive coin with small module. Æ 16 mm, 3.12 g., black patina, ACV-51, F+ \$50

10. **Tyche** as before. No letters. A superb specimen. Æ 22 mm, 7.71 g., perfect centering, black patina, ACV-50, VF+ \$250

11. **Tyche** as before. Letter left of Tyche Δ , below palm-branch Η. Æ 20 mm, 7.35 g., black patina, ACV-51, VF \$80

12. **Tyche** as before. Overstruck on Aradian copper. Rev. undertype humped bull and Aramaic lettering can be seen. Æ 21 mm, 6.90 g., black patina, ACV-51, Rev. ACV-59V, VF+ \$150

13. **Tyche** as before. No field letters. Æ 21 mm, 6.87 g., black patina, ACV-51V, -VF \$60

14. Obv.: Bust of Tigranes. Rev.: Bearded nude **Heracles (Vahagn)** standing, head l., r. arm folded holding lion's skin and l. hand leaning on club. In l. field letter T, r. field letter A. To r. downward ΒΑΣΙΛΕΩΣ; l. downward ΒΑΣΙΛΕΩΝ/ΤΙΓΡΑΝΟΥ. Æ 16 mm, 3.82 g., ACV-66, VF \$75

15. **Heracles** as before. In l. field letter A. Æ 18 mm, 3.69 g., black patina, ACV-66, VF \$75

16. **Heracles** as before. In l. field letter Δ , r. field letter A. Æ 19 mm, 4.14 g., black patina, ACV-66, VF \$75

17. **Heracles** as before. No field letters. Æ 18 mm, 3.85 g., black patina, ACV-66, VF \$75

18. **Heracles** as before. No field letters. Æ 15 mm, 5.54 g., black patina, ACV-69, F+ \$50

19. **Heracles** as before. No field letters. Æ 17 mm, 4.74 g., black patina, ACV-69, F+ \$40

21. Obv.: Tigranes. Comet star on tiara. Rev.: Nike advancing l. with outstretched l. hand holding wreath and r. hand extending downward. To r. downward ΒΑΣΙΛΕΩΣ; l. downward ΤΙΓΡΑΝΟΥ. Æ 16 mm, 6.02 g., black patina, ACV-81, -VF \$50

22. **Nike** as before. Field letters in exergue Δ HM. Æ 20 mm, 6.75 g., black patina, ACV-81, F+/-VF \$50

23. **Nike** as before. Letter A left of king's tiara. Letters on reverse l. field Θ A. Æ 19 mm, 7.88 g., black patina, ACV-84, F/VF \$50

24. **Nike** as before. No Rev. field letters. Æ 15 mm, 3.19 g., light green patina, ACV-86, F \$50

25. **Nike** as before. Tigranes wearing four-peak tiara. letter A l. of tiara. No Rev. field letters.

Æ15 mm, 3.00 g., light green patina, ACV-87, VF \$60

26. Bust of Tigranes as before but tiara has one star and two eagles. Rev. **Cornucopia** with upper half to r. In l. and r. fields bunch of grapes. To r. downward ΒΑΣΙΛΕΩΣ; to l. downward ΒΑΣΙΛΕΩΝ/ΤΙΓΡΑΝΟΥ. Æ15 mm, 4.16 g., black patina, ACV-93, -VF \$50

27. **Cornucopia** as before but upper half to l. Æ15 mm, 2.82 g., black patina, ACV-96, -VF \$50

28. **Cornucopia** as before but upper half to l. Æ16 mm, 4.61 g., black patina, ACV-95, -VF \$50

29. **Cornucopia** as before but upper half to l. Æ13 mm, 2.34 g., black patina, ACV-96, -VF \$50

30. **Cornucopia** as before but upper half to l. Æ13 mm, 1.98 g., light green patina, ACV-97, F \$40

31. Bust of Tigranes as before. Rev. **Head of wheat** with two leaves below it. Field letters A, ΔH. To r. downward ΒΑΣΙΛΕΩΣ; to l. downward ΒΑΣΙΛΕΩΝ/ΤΙΓΡΑΝΟΥ. Æ14 mm, 2.80 g., black patina, ACV-100, -VF/VF+ \$50

32. **Head of wheat** as before. Æ13 mm, 1.93 g., black patina, ACV-101, -VF \$50

33. Bust of Tigranes with Armenian tiara and comet star. Rev. **Palm-branch** curved to l. Field letters ΔHM. To r. downward ΒΑΣΙΛΕΩΣ; to l. downward ΤΙΓΡΑΝΟΥ. This coin illus. in ACV. Æ18 mm, 3.42 g., ACV-109, -VF/VF+ \$100

34. **Palm-branch** as before. Field letters HMO. Æ16 mm, 5.19 g., patina, ACV-110, -VF/VF \$75

35. Bust of Tigranes as before. Rev. **Tripod**. Field letters HMO. To r. downward ΒΑΣΙΛΕΩΣ; to l. downward ΤΙΓΡΑΝΟΥ. This coin illus. in ACV. Æ17 mm, 2.95 g., patina, ACV-112, F+/-VF \$150

36. **Tigranes II**, lot of eight Æ. Tyche (3), VG (ACV-49), -VF (ACV-50), -F (ACV-51); Heracles -VF (ACV-66); Nike -F (ACV-81); cornucopia F (ACV-95); head of wheat -VF (ACV-100); palm-branch F/VG+ (ACV-107). 8 copper coins \$200

37. **Tigranes II**, lot of seven Æ. Tyche (3), F (ACV-49), VG (ACV-51), F (ACV-51); Heracles F+ (ACV-66); Nike F/VG+ (ACV-81); cornucopia -VF (ACV-96); palm-branch F+ (ACV-107). 7 copper coins \$175

38. **Tigranes II**, lot of seven Æ. Tyche (3), F+ (ACV-49), -VF (ACV-49), F+ (ACV-51); Heracles -VF (ACV-66); Nike F (ACV-81); cornucopia F (ACV-97); palm-branch VG+ (ACV-109). 7 copper coins \$175

39. **Tigranes II**, lot of seven Æ. Tyche (3), -VF (ACV-49), VG (ACV-51), -VF (ACV-51); Heracles -F (ACV-66); Nike VG+VF (ACV-84V); cornucopia F (ACV-97); palm-branch VG (ACV-109). 7 copper coins \$175

40. **Tigranes II**, lot of six Æ. Tyche (3), -VF (ACV-49), F+/-VF (ACV-49), VG (ACV-51); Heracles F+ (ACV-69); Nike F (ACV-87); cornucopia F (ACV-97). 6 copper coins \$150

41. **Tigranes II**, lot of four Æ. Tyche (2), VF/F (ACV-49), -VF (ACV-51); Heracles F (ACV-70); cornucopia VG (ACV-97). 4 copper coins \$100

42. **Tigranes II**, lot of four Æ. Tyche (2), F+ (ACV-49), F/-VF (ACV-51); Heracles F+ (ACV-69); cornucopia F (ACV-97). 4 copper coins \$100

Artavasdes II (56-34 B.C.), copper coin

43. Obv.: Bust of Artavasdes r., wearing earrings and five-pointed Armenian tiara. Letter A behind king's tiara. Rev.: **Nike** advancing l. Holding crown in extended r. hand. Left hand resting on hips. To r. downward ΒΑΣΙΛΕΩΣ; to l. downward ΒΑΣΙΛΕΩΝ/ΑΡΤΑΥΑΖΑΟΥ. Æ17 mm, 4.33 g., ACV-128, F \$75

Tigranes III (20-8 B.C.), copper coin

44a. Obv.: Head of Tigranes r., wearing a high tiara adorned with six-pointed star. Lightly bearded. Rev.: **Warrior** standing r. In his l. hand he holds a large shield and in his r. a long horizontal spear. Legend to l. upward ΒΑΣΙΛΕΩΣ/ΜΕΓΑΛΟΥ; to r upward [ΤΙΓΡΑΝΟΥ]. Æ18 mm, 4.68 g., ACV-138, F+/-VF \$400

44b. Obv.: Head of Tigranes r., beardless, wearing a high five-pointed tiara adorned with a large eight-rayed star without eagles. Rev.: An **eagle** standing l. and holding an olive branch with its beak. Legend to l. upward ΒΑΣΙΛΕΩΣ/ΜΕΓΑΛΟΥ; to r. upward ΤΙΓΡΑΝΟΥ. Æ24 mm, 7.67 g., green patina, ACV-141, F/VG \$100

Tigranes IV (8-5 B.C.), copper coins

45. Obv.: Head of heavily bearded Tigranes r. The tiara has five points and is surrounded with dotted pearls. Armenian tiara is adorned

with a star and two eagles. Rev.: Nude **Heracles** (Vahagn) standing l. Right hand holding a long spear and l. a lion's skin. To r. downward **BACIAEΩC/TIPANOY**; to l. downward **MEFA-ΛOY**. $\text{Æ}19$ mm, 4.54 g., ACV-159, -F \$150

46. Obv.: Head of heavily bearded **Tigranes** r. as before. Rev.: Elephant walking l. with trunk up. Legend above **BACIAEΩC/TIPANOY**; below to r. **MEFAΛOY**. Black patina. $\text{Æ}16$ mm, 2.54 g., ACV-172, F \$125

Artavasdes III (5-2 B.C.), copper coin

47. Obv.: Head of **Artavasdes** r., wearing five-pointed Armenian tiara adorned with a large star. Rev.: An eagle turned l. and perched on the top of a mountain. Legend to r. downward **ΒΑΣΙΛΕΩΣ/ΜΕΓΑΛΟΥ**; to l. downward **ΑΡΤΑ**. This unique coin is illus. in ACV. $\text{Æ}19$ mm, 4.52 g., ACV-177, F+/-VF \$600

Artavasdes of Media (ca. 30 B.C.), copper coin

48a. Obv.: Head of **Artavasdes** l., wearing three-pointed tiara with eagles and diadem. Nike with wreath behind. Rev.: Tyche seated l., holding a wreath with r. hand. Letter **A** in r. field. $\text{Æ}18$ mm, 3.34 g., F+ \$200

Abgar X of Edessa (A.D. 238-244), copper coin

48b. Obv.: Bust of **Gordian III** r.; in front star. Rev.: Bust of **Abgar** r., bearded, wearing diademed tiara with crest of hook-shaped ornaments, necklace, and robe over garment with buttons down the front; behind star. $\text{Æ}25$ mm, 11.91 g., BMC Arabia, p. 114, No. 144, F \$30

ROMAN COINS RELATING TO ARMENIA

49. **Marcus Aurelius (161-180), gold coin.** Obv.: Head of **Aurelius** r., laur. Legend, **ANTONINVS AVG.** **ARMENIACVS.** Rev.: Victory standing r., placing on a palm-tree a shield inscribed **VIC.** **AVG.** Legend, **P.M.TR.P. XVIII.IMP.II.COS.III.** $\text{AV}20$ mm, 7.23 g., Bed 325, BMC 269, RIC 89, -VF/F+ \$1500

50. **Nero (54-68), silver hemidrachm.** Obv.: Head of **Nero** r. laur. **NERO CLAVD. DIVI. CLAVD. F. CAESAR AVG. GERMANI.** Rev.: Victory flying r., **ARMENIAC.** Bed. 21, RPC 3644, nicely toned, $\text{AR}14$ mm, 1.46 g. VF \$250

51. **Lucius Verus (161-169), silver denarius.** Obv.: Head of **L. Verus** r., bare. Legend, **L.**

VERVS AVG. ARMENIACVS. Rev.: **Armenia** seated l., surrounded by arms, supporting chin with r. hand; before her standard. Legend, **TR.P.III.IMP.II.COS.II.** Bed. 92, BMC 235, RIC 506, C 221, $\text{AR}17$ mm, 3.06 g., VF \$130

52. **Lucius Verus (161-169), copper As.** Obv.: Head of **L. Verus** r., bare. Legend, **L. VERVVS AVG. ARMENIACVS.** Rev.: **Verus** on horse riding r., and thrusting with spear at a fallen Armenian. Legend, **TR.P.III.IMP.II. COS.II.—SC.** Bed. 265, BMC 1135, RIC 1404, C 257. $\text{Æ}27$ mm, 9.60 g., F+ \$150

53. **Marcus Aurelius (161-180), silver denarius.** Obv.: Head of **Aurelius** r., laur. Legend, **ANTONINVS AVG. ARMENIACVS.** Rev.: **Armenia** seated l. in mournful attitude; before her vexillum and shield; l. hand rests on bow. Legend, **PM.TR.P.XIX.IMP.II. COS.III.—ARMEN.** Bed. 413, BMC 357, RIC 122. $\text{AR}17$ mm, 3.12 g., F \$50

54. Obv.: Head of **Aurelius** r., laur. Legend, **ANTONINVS AVG. ARMENIACVS.** Rev.: **Roma** seated l., on shield, holding paladium and parazonium; at her side shield. Legend, **P.M.TR.P.XIX.IMP.III.COS.III.** Bed. 421V, BMC 368, RIC 138. $\text{AR}18$ mm, 3.26 g., VF \$125

55. **Marcus Aurelius (161-180), copper coin.** Obv.: Head of **Aurelius** r., laur. Legend, **L. VERVVS AVG.ARM.PARTH.MAX.** Rev.: Victory advancing l., holding wreath and palm. Legend, **TR.POT.XXI.IMP.III.COS.III.S.C.** Bed. 542V, BMC 357, RIC 948V, black patina, $\text{Æ}30$ mm, 24.03 g., VF \$200

56. Obv.: Head of **Aurelius** r., laur. Legend, **L. M.ANTONINVS AVG.ARM.PARTH.MAX.** Rev.: Three trophies. Legend, **TR.P.XXI.IMP.III.COS.III.S.C.** Bed. 591, RIC 947, C 884 nice patina, $\text{Æ}30$ mm, 10.89 g., VF/-VF \$150

SASANIAN COINS RELATING TO ARMENIA

57. **Khusru I (531-579), silver coin.** Obv.: Bust of **Khusru** r. Rev.: Fire altar with two attendants facing front. **Armenia** mint. $\text{AR}31$ mm, 4.13 g., nicely toned, Sellwood 54, VF \$100

58. Similar to No. 57. $\text{AR}27$ mm, 3.33 g., nicely toned, Sellwood 54, VF \$100

UMAYYAD AND ABBASID CALIPHATE COINS RELATING TO ARMENIA

59. al-Walid I (A.H. 86-96). Obv./Rev.: Three line religious writings and circular inscription includes "struck in Arminiyah" A.H. 95 inscription. AR25 mm, 2.27 g., VF \$100

60. al-Walid I (A.H. 86-96). Dirham as before includes "struck in Arminiyah" A.H. 96 inscription, toned, AR28 mm, 2.78 g., VF+ \$200

61. Suleyman (A.H. 96-99). Dirham as before includes "struck in Arminiyah" A.H. 98 inscription. AR28 mm, 2.88 g., Ex Malter XXXIX-646, Walker 265, nicely toned, VF \$100

62. Umer II or Yezid II (A.H. 101). Dirham as before includes "struck in Arminiyah" A.H. 101 inscription. AR28 mm, 2.92 g., VF+ \$150

63. Umer II (A.H. 99-101). Dirham as before includes "struck in Arminiyah" A.H. 101 inscription. AR28 mm, 2.80 g., nicely toned, VF \$100

64. al-Mansur (A.H. 136-158). Dirham as before includes "struck in Arminiyah" A.H. 149 inscription. AR25 mm, 2.91 g., VF \$100

65. al-Mansur (A.H. 136-158). Dirham as before includes "struck in Arminiyah" A.H. 149 inscription. AR26 mm, 2.84 g., toned, VF \$100

66. al-Mansur (A.H. 136-158). Dirham as before includes "struck in Arminiyah" A.H. 145 inscription. AR24 mm, 2.84 g., -VF \$75

67. al-Mansur (A.H. 158-169). Dirham as before includes "struck in Arminiyah" A.H. 169 inscription. AR30 mm, 2.40 g., toned, F \$50

68. Ishak b. Muslim (A.H. 132). Fals as before includes "struck in Arminiyah" inscription. AE19 mm, 1.45 g., F \$75

69. Sayf al-Din Begtimur (1183-1192), Atabeg of Armenia. AE Dirham. AE25 mm, 8.26 g., Ex Malter XLIV-570, -VF \$150

CILCIAN ARMENIAN KINGS

Levon I (1298-1219), silver coins

70. Coronation tram. Obv.: Virgin standing to l. facing in *orans* position. King kneeling to l. with a crown on his head and wearing royal mantle. A dove descending downward towards the king. Letters 3 and reversed u in obverse. CW +ԼԵՒՈՆ ԹԱԳԱՒՈՐ ՀԱՅՈՑ Է. Rev.: Long cross between two lions rampant regardant.

CW +ԿԱՐՈՂՈՒԹԵՐՆ ՍՍՍԼ. AR23 mm, 2.93 g., very attractive, nicely toned, ACV-258, EF \$100

71. Coronation tram. Obv.: as before but without field letters. CW +ԼԵՒՈՆ ԹԱԳԱՒՈՐ ՀԱՅՈՑ. Rev.: Long cross as before. CW +ԿԱՐՈՂՈՒԹԵՐՆ ՍՍՍԼ. AR22 mm, 2.81 g., ACV-262, VF \$50

72. Coronation tram. Obv.: as before. CW +ԼԵՒՈՆ ԹԱԳԱՒՈՐ ՀԱՅՈՑ. Rev.: Long cross as before. CW +ԿԱՐՈՂՈՒԹԵՐՆ ՍՍՍՈՒ. AR22 mm, 2.68 g., ACV-263, -VF \$35

73. Coronation tram. Obv.: as before. CW +ԼԵՒՈՆ ԹԱԳԱՒՈՐ ՀԱՅՈՑ. Rev.: Long cross as before. CW +ԿԱՐՈՂՈՒԹԵՐՆ ՍՍՍՈՒ. AR21 mm, 2.76 g., ACV-266, VF \$50

74. Double tram. Obv.: King seated on throne ornamented with lions, wearing crown and royal mantle on his shoulders. He holds a cross with his r. hand and fleur-de-lys in his l. hand. His feet rest on a foot stool. CW +ԼԵՒՈՆ ԹԳՐ ՍՍԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ. Rev.: Lion crowned, turned l., holding a cross with two bars. CW +ԿԱՐՈՂՈՒԹԵՐՆ ՍՍՍՈՒԾՈՑ. AR27 mm, 5.57 g., ACV-269, VF \$150

75. Double tram. Obv.: as before. Rev.: as before but dot to l., above and below lion. AR27 mm, 5.56 g., ACV-270, VF \$150

76. Double tram. Obv.: as before. Rev.: as before but cinquefoil to l. and " above lion. AR28 mm, 5.49 g., ACV-269V, -VF \$125

77. Half double tram. Obv.: king seated on throne ornamented with lions, wearing crown and royal mantle on his shoulders. He holds a cross with his r. hand and fleur-de-lys in his l. hand. His feet rest on a foot stool. CW +ԼԵՒՈՆ ԹԱԳԱՒՈՐ ՀԱՅՈՑ. Rev.: Lion crowned, turned l., holding a cross with two bars. Letter h to l. of lion. CW +ԿԱՐՈՂՈՒԹԵՐՆ ՍՍՍՈՒԾՈՑ. AR22 mm, 2.60 g., nicely toned, ACV-274, VF+ \$100

78. Half double tram. Obv.: as before. Rev.: as before but +ԿԱՐՈՂՈՒԹԵՐՆ ՍՍՍՈՒԾՈՑ. AR22 mm, 2.92 g., ACV-274, VF+ \$80

79. Half double tram. Obv.: as before. Rev.: as before but no field letter. AR22 mm, 2.70 g., ACV-274V, nicely toned, EF \$150

80. Half tram. Obv.: king seated on throne as before. CW +ԼԵՒՈՆ ԹԱԳԱՒՈՐ ՀԱՅՈՑ. Rev.: Long cross between two lions rampant regardant.

dant. CW +ԿԱՐՈՂՈՒԹԲՆ ԱՍՏՈՒՅՑ. AR17 mm,
1.28 g., ACV-277, nicely toned, -VF \$100

81. Tram. Obv.: King seated on throne orna-
mented with lions as before. CW +ԼԵԻՈՆ
ԹԱԳԱԽՈՐ ՀԱՅՈՑ. Rev.: Long cross between
two lions rampant regardant. CW
+ԿԱՐՈՂՈՒԹԲՆ ԱՍՏՈՒՅՑ. AR22 mm, 2.87 g.,
nicely toned, ACV-282, EF \$80

82. Tram as before. AR22 mm, 2.76 g., ACV-282,
nicely toned, EF \$80

83. Tram as before. AR23 mm, 2.91 g., ACV-282,
nicely toned, EF \$80

84. Tram. Obv.: King seated on throne orna-
mented with lions as before. CW +ԼԵԻՈՆ
ԹԱԳԱԽՈՐ ՀԱՅՈՑ. Rev.: Long cross as before.
CW +ԿԱՐՈՂՈՒԹԲՆ ԱՍՏՈՒՅՑ. AR22 mm, 2.94
g., ACV-283V, VF+ \$40

85. Tram. Obv.: as before. CW +ԼԵԻՈՆ
ԹԱԳԱԽՈՐ ՀԱՅԱՍՑ. Rev.: Long cross as before.
CW +ԿԱՐՈՂՈՒԹԲՆ ԱՍՏՈՒՅՑ. AR22 mm, 2.92 g.,
ACV-285, VF+ \$40

86. Tram. Obv.: as before. CW +ԼԵԻՈՆ
ԹԱԳԱԽՈՐ ՀԱՅՑ. Rev.: Long cross as before.
CW +ԿԱՐՈՂՈՒԹԲՆ ԱՍՏՈՒՅՑ. AR23 mm, 2.82
g., ACV-285, VF+ \$40

87. Tram. Obv.: as before. CW +ԼԵԻՈՆ
ԹԱԳԱԽՈՐ ՀԱՅՈՑ. Rev.: Long cross as before.
CW +ԿԱՐՈՂՈՒԹԲՆ ԱՍՏՈՒՅՑ. AR22 mm, 2.86
g., ACV-286, EF \$80

88. Tram. Obv.: as before. CW +ԼԵԻՈՆ
ԹԱԳԱԽՈՐ ՀԱՅՈՑ. Rev.: Long cross as before.
CW +ԿԱՐՈՂՈՒԹԲՆ ԱՍՏՈՒՅՑ. AR22 mm, 2.87
g., ACV-286, EF \$80

89. Tram. Obv.: as before. CW +ԼԵԻՆ ԹԱԳԱԽՈՐ
ՀԱՅՈՑ. Rev.: Long cross as before. CW
+ԿԱՐՈՂՈՒԹԲՆ ԱՍՏՈՒՅՑ. AR22 mm, 2.88 g.,
ACV-286, nicely toned, EF \$80

90. Tram. Obv.: as before. CW +ԼԵԻՈՆ
ԹԱԳԱԽՈՐ ՀԱՅԱՍՑ. Rev.: Long cross as before.
CW +ԿԱՐՈՂՈՒԹԲՆ ԱՍՏՈՒՅՑ. AR21 mm, 2.91 g.,
ACV-288, nicely toned, VF+ \$40

91. Tram. Obv.: as before. CW +ԼԵԻՈՆ
ԹԱԳԱԽՈՐ ՀԱՅՈՑ. Rev.: Long cross as before.
CW +ԿԱՐՈՂՈՒԹԲՆ ԱՍՏՈՒՅՑ. AR23 mm, 2.91
g., ACV-289, EF \$80

92. Tram. Obv.: as before. CW +ԼԵԻՈՆ
ԹԱԳԱԽՈՐ ՀԱՅՈՑ. Rev.: Long cross as before.
CW +ԿԱՐՈՂՈՒԹԲՆ ԱՍՏՈՒՅՑ. AR22 mm, 2.91
g., ACV-289, nicely toned, VF+ \$40

93. Tram. Obv.: as before. CW +ԼԵԻՈՆ
ԹԱԳԱԽՈՐ ՀԱՅՈՑ. Rev.: Long cross as before.
CW +ԿԱՐՈՂՈՒԹԲՆ ԱՍՏՈՒՅՑ. AR22 mm, 2.88
g., ACV-290, VF \$30

94. Tram. Obv.: as before. CW +ԼԵԻՈՆ
ԹԱԳԱԽՈՐ ՀԱՅՈՑ. Rev.: Long cross as before.
CW +ԿԱՐՈՂՈՒԹԲՆ ԱՍՏՈՒՅՑ. AR22 mm, 2.91
g., ACV-290, VF \$30

95. Tram. Obv.: as before. CW +ԼԵԻՈՆ
ԹԱԳԱԽՈՐ ՀԱՅՈՑ. Rev.: Long cross as before.
CW +ԿԱՐՈՂՈՒԹԲՆ ԱՍՏՈՒՅՑ. AR22 mm, 2.89
g., ACV-291, VF \$30

96. Tram. Obv.: as before. CW +ԼԵԻՈՆ
ԹԱԳԱԽՈՐ ՀԱՅՈՑ. Rev.: Long cross as before.
CW +ԿԱՐՈՂՈՒԹԲՆ ԱՍՏՈՒՅՑ. AR22 mm, 2.98
g., ACV-291, VF+ \$40

97. Tram. Obv.: as before. CW +ԼԵԻՈՆ
ԹԱԳԱԽՈՐ ՀԱՅՈՑ. Rev.: Long cross as before.
CW +ԿԱՐՈՂՈՒԹԲՆ ԱՍՏՈՒՅՑ. AR22 mm, 2.84
g., ACV-291, VF \$30

98. Tram. Obv.: as before. CW +ԼԵԻՈՆ
ԹԱԳԱԽՈՐ ՀԱՅՈՑ. Rev.: Long cross as before.
CW +ԿԱՐՈՂՈՒԹԲՆ ԱՍՏՈՒՅՑ. AR21 mm, 2.93
g., ACV-293, nicely toned, EF \$80

99. Tram. Obv.: as before. CW +ԼԵԻՈՆ
ԹԱԳԱԽՈՐ ՀԱՅՈՑ Է. Rev.: Long cross as before.
CW +ԿԱՐՈՂՈՒԹԲՆ ԱՍՏՈՒՅՑ. AR22 mm, 2.75
g., ACV-293, EF \$80

100. Tram. Obv.: as before. CW +ԼԵԻՈՆ ԹԱԳՐ
ԱՍԵՆ ՀԱՅՈՑ. Rev.: Long cross as before. CW
+ԿԱՐՈՂՈՒԹԲՆ ԱՍՏՈՒՅՑ. AR21 mm, 2.85 g.,
nicely toned, ACV-293, EF \$80

101. Tram. Obv.: as before. CW +ԼԵԻՆ
ԹԱԳԱԽՈՐ ՀԱՅՈՑ. Rev.: Long cross as before.
CW +ԿԱՐՈՂՈՒԹԲՆ ԱՍՏՈՒՅՑ. AR22 mm, 2.92
g., ACV-293, VF+ \$40

102. Tram. Obv.: as before. CW +ԼԵԻՆ
ԹԱԳԱԽՈՐ ՀԱՅՈՑ. Rev.: Long cross as before.
CW +ԿԱՐՈՂՈՒԹԲՆ ԱՍՏՈՒՅՑ. AR21 mm, 2.89
g., ACV-294, nicely toned, VF \$30

103. Tram. Obv.: as before. CW +ԼԵԻՆ
ԹԱԳԱԽՈՐ ՀԱՅՈՑ. Rev.: Long cross as before.

CW +ԱՐՈՂՈՒԹԲՆ ԱՍՏՈՒԾ. AR22 mm, 2.90 g., ACV-298V, nicely toned, -VF \$25

104. Tram. Obv.: as before. CW +ԼԵՒՈՆ ԹԱԳԱՒՈՐ ՀԱՅՈՑ. Rev.: Long cross as before. CW +ԱՐՈՂՈՒԹԲՆ ԱՍՏՈՒԾՈՑ. AR22 mm, 2.83 g., ACV-299V, nicely toned, -VF \$25

105. **Levon I**, lot of three AR. Coronation trams (3), -VF (ACV-263), -VF (ACV-263V), -VF (CV-265). 3 silver coronation trams. \$70

106. **Levon I**, lot of three AR. Coronation trams (3), -VF (ACV-262), -VF (ACV-263), -VF (CV-265). 3 silver coronation trams. \$70

107. **Levon I**, lot of two AR. Double trams (2), F+ (ACV-269V), F (ACV-270V). 2 silver double trams. \$75

108. **Levon I**, lot of six AR. Trams (6), 2 VF+ (ACV-282), VF+ (ACV-286), VF (ACV-286), VF (ACV-291), -VF (ACV-291). 6 silver trams. \$120

109. **Levon I**, lot of ten AR. Trams (10), 3 VF (ACV-282), 3 VF (ACV-286), 3 VF (ACV-291), VF (ACV-293V). 10 silver trams, VF. \$200

110. **Levon I**, lot of twenty AR. Trams (20), 3 VF (ACV-282), VF+ (ACV-282), 3 VF (ACV-286), 5 VF (ACV-286 or 286V), -VF (ACV-290), 4 VF (ACV-291), 2 -VF (ACV-291), 4 VF (ACV-293 or 293V). 20 silver trams, VF. \$350

111. **Levon I**, lot of twenty-five AR. Trams (25), 2 VF (ACV-282), -VF (ACV-282), F (ACV-284), 6 VF (ACV-286 or 286V), -VF (ACV-290), 2 VF+ (ACV-291), 2 -VF (ACV-291), 2 F (ACV-291), 4 VF (ACV-291), F+ (ACV-291), -VF (ACV-291), -VF (ACV-293), F+ (ACV-293V). 25 silver trams. \$350

112. **Levon I**, lot of twenty-five AR. Trams (25), VF+ (ACV-282), VF (ACV-282), -VF (ACV-282), 6 VF (ACV-286), F (ACV-289), 4 VF (ACV-291), 3 F (ACV-291), 5 -VF (ACV-291), F/VF (ACV-291), F+ (ACV-293V), F (ACV-293V). 25 silver trams. \$350

113. **Levon I**, lot of twenty AR. Coronation tram VF (ACV-262), double tram -VF (ACV-270V), half double tram VF (ACV-274V); 17 trams, EF (ACV-282), VF+ (ACV-282), -VF (ACV-282), -VF (ACV-284), EF (ACV-286), VF+ (ACV-286), VF (ACV-286), -VF (ACV-288), 2 VF (ACV-290), 4 VF (ACV-291), VF+ (ACV-293), -VF (ACV-293), VF (ACV-293). 20 silver coins. \$550

114. **Levon I**, lot of twenty AR. Coronation tram -VF (ACV-262), double tram -VF (ACV-269V),

half double tram F+ (ACV-274V); 17 trams, EF (ACV-282), VF+ (ACV-282), VF (ACV-282), VF (ACV-285), 2 VF (ACV-286), VF+ (ACV-286), -F (ACV-289), -VF (ACV-290), VF (ACV-290), 4 VF (ACV-291), 3 VF (ACV-293). 20 silver coins. \$550

115. **Levon I**, lot of twenty AR. Coronation tram VF (ACV-262), double tram -VF (ACV-269V), half double tram -VF (ACV-274V); 17 trams, EF (ACV-282), VF+ (ACV-282), VF (ACV-282), VG/F (ACV-284), VF (ACV-286), VF+ (ACV-286), EF (ACV-286), VF (ACV-289), 2 VF (ACV-290), 4 VF (ACV-291), VF (ACV-293), -VF (ACV-293), VF+ (ACV-293). 20 silver coins. \$550

116. **Levon I**, lot of twenty AR. Coronation tram VF (ACV-265), double tram (hole) F+ (ACV-269V), half double tram VF+ (ACV-274V); 17 trams, 3 VF+ (ACV-282), VF (ACV-282), VF (ACV-285), 2 VF (ACV-286), VF (ACV-286), VF (ACV-290), -VF (ACV-290), 4 VF (ACV-291), 3 VF (ACV-293). 20 silver coins. \$550

117. **COUNTERFEIT Levon I trams**, lot of three AR. 2 ACV-Pl. 43-10, 1 ACV-Pl. 43-12. 3 counterfeit silver trams. \$15

Levon I (1298-1219), copper coins

118. Tank. Bearded leonine head of king facing, wearing crown with **five dots**. CW +ԼԵՒՈՆ ԹԱԳԱՒՈՐ ՀԱՅՈՑ. Rev.: Patriarchal cross with two stars in field. +ԾԻՆԵԱԼ Ի ՔԱՂԱԳՆ ԱՅՈՒՍ (Ayas). Ø30 mm, 6.22 g., ACV-313, nice black patina and very attractive coin, VF+ \$75

119. Tank. Bearded leonine head as before. CW +ԼԵՒՈՆ ԹԱԳԱՒՈՐ ՀԱՅՈՑ. Rev.: Patriarchal cross with two stars in field. +ԾԻՆԵԱԼ Ի ՔԱՂԱԳՆ Ի ՍԻՍ. Ø29 mm, 5.56 g., black patina, ACV-301, VF \$60

120. Tank. Bearded leonine head of king facing, wearing crown with **six dots**. CW +ԼԵՒՈՆ ԹԱԳԱՒՈՐ ՀԱՅՈՑ. Rev.: Patriarchal cross with two stars in field. +ԾԻՆԵԱԼ Ի ՔԱՂԱԳՆ Ի ՍԻՍ. Ø29 mm, 6.43 g., ACV-303, VF \$50

121. Tank. Bearded leonine head of king facing, wearing crown with **seven dots**. CW +ԼԵՒՈՆ ԹԱԳԱՒՈՐ ՀԱՅՈՑ. Rev.: as before. Ø30 mm, 5.14 g., ACV-304, F \$15

122. Tank. Bearded leonine head of king facing, wearing crown with **five dots**. Single curl in hair. CW +ԼԵՒՈՆ ԹԱԳԱՒՈՐ ՀԱՅՈՑ. Rev.: Patriarchal cross with two stars in field.

+ԾԻՆԵԱԼ Ի ԲԱՂԱՔԱՐ Ի ՍԻ. Æ29 mm, 7.33 g.,
ACV-307, -VF \$25

123. Tank. Bearded leonine head of king facing, wearing crown with **six dots**. Single curl in hair. CW +ԼԵԻՈՆ ԹԱԳԱՒՈՐ ՀԱՅԻ. Rev.: Patriarchal cross with two stars in field. +ԾԻՆԵԱԼ Ի ԲԱՂԱՔԱՐ ՍԻՍ. Æ28 mm, 8.09 g.,
ACV-308, -VF \$25

124. **Levon I**, lot of five Æ. Tanks (5), -VF (ACV-301), 2 VF (ACV-301), F+ (ACV-307), F (ACV-308). 5 copper tanks. \$125

125. **Levon I**, lot of five Æ. Tanks (5), VF (ACV-301), F (ACV-301), P (ACV-301), F (ACV-308), F/F+ (ACV-308). 5 copper tanks. \$80

Hetoum I (1226-1270), silver coins

126. Hetoum-Kaiqobad bilingual tram. Obv.: King on horseback r., holding scepter with r. hand. Cross in l. field above the horse. CW +ՀԵԹՈՒՄ ԹԱԳԱՒՈՐ ՀԱՅՈՑ*. Rev.: Four-line Arabic inscription, "The Sultan, the Exalted, Ala al-Din Kaiqobad, Son of Kaikhusrew." AR22 mm, 2.86 g., ACV-316, VF \$125

127. Hetoum-Kaikhusrew bilingual tram. Obv.: King on horseback as before. CW +ՀԵԹՈՒՄ ԹԱԳԱՒՈՐ ՀԱՅՈՑ. Rev.: Three-line Arabic inscription, "The Sublime Sultan, Protector of the World and the Faith, Kaikhusrew Son of Kaiqobad." A. H. 637 (A.D. 1239). AR24 mm, 2.55 g., ACV-323, nicely toned, VF \$100

128. Hetoum-Kaikhusrew bilingual tram as before. A. H. 637 (A.D. 1239). AR24 mm, 2.95 g., ACV-323, -EF \$100

129. Hetoum-Kaikhusrew bilingual tram as before. A. H. 637 (A.D. 1239). AR24 mm, 2.87 g., ACV-323, EF \$100

130. Hetoum-Kaikhusrew bilingual tram as before. A. H. 640 (A.D. 1242). AR24 mm, 2.79 g., ACV-325, EF \$100

131. Hetoum-Kaikhusrew bilingual tram as before. A. H. 640 (A.D. 1242). AR23 mm, 3.00 g., ACV-325, VF \$100

132. Hetoum-Kaikhusrew bilingual tram as before. A. H. 641 (A.D. 1243). AR23 mm, 2.96 g., ACV-326, VF+ \$100

133. Hetoum-Kaikhusrew bilingual tram as before. A. H. 642 (A.D. 1244). AR24 mm, 2.96 g., ACV-327, nicely toned, VF+ \$100

134. Hetoum-Kaikhusrew bilingual tram as before. A. H. 642 (A.D. 1244). AR24 mm, 2.73 g., ACV-327, VF+ \$100

135. Hetoum-Kaikhusrew bilingual tram as before. A. H. 642 (A.D. 1244). AR23 mm, 2.78 g., ACV-327, VF+ \$100

136. Hetoum-Zabel tram. Obv.: Queen Zabel standing on l. facing and King Hetoum standing on r. facing. Both figures are crowned and wearing royal vestments. Both are holding a long cross. **Star** on the cross. CW +ԿԱՐՈՂՈՐԹ ԻԻՆՆ ԱՅ. Rev.: Lion to r., crowned and **holding** a cross with l. paw. CW +ՀԵԹՈՒՄ ԹԱԳԱՒՈՐ ՀԱՅՈ. AR21 mm, 3.09 g., ACV-332, nicely toned, EF \$75

137. Hetoum-Zabel tram. Obv.: Queen Zabel and King Hetoum as before. CW +ԿԱՐՈՂՈՐԹ ԻԻՆՆ ԱՅ Ե. Rev.: Lion to r., crowned and holding a cross with l. paw. CW +ՀԵԹՈՒՄ ԹԱԳԱՒՈՐ ՀԱՅ. AR21 mm, 2.94 g., ACV-332, EF \$75

138. Hetoum-Zabel tram. Obv.: Queen Zabel and King Hetoum as before. CW +ԿԱՐՈՂՈՐԹ ԻԻՆՆ ԱՅ. Rev.: Lion to r., crowned and holding a cross with l. paw. CW +ՀԵԹՈՒՄ ԹԱԳԱՒՈՐ ՀԱՅՈՑ. AR21 mm, 2.93 g., ACV-332V, EF \$75

139. Hetoum-Zabel tram. Obv.: Queen Zabel and King Hetoum as before, but **dot** on the cross. CW +ԿԱՐՈՂՈՐԹ ԻԻՆՆ ԱՅ. Rev.: Lion to r., crowned and holding a cross with l. paw. CW +ՀԵԹՈՒՄ ԹԱԳԱՒՈՐ ՀԱՅՈ. AR20 mm, 3.22 g., ACV-334V, VF+ \$40

140. Hetoum-Zabel tram. Obv.: Queen Zabel and King Hetoum as before. CW +ԿԱՐՈՂՈՐԹ ԻԻՆՆ ԱՅ Ե. Rev.: Lion to r., crowned and holding a cross with l. paw. CW +ՀԵԹՈՒՄ ԹԱԳԱՒՈՐ ՀԱՅՈՑ. AR19 mm, 3.09 g., ACV-335, EF \$75

141. Hetoum-Zabel tram. Obv.: Queen Zabel and King Hetoum as before. CW +ԿԱՐՈՂՈՐԹ ԻԻՆՆ ԱՅ Ե. Rev.: Lion to r., crowned and holding a cross with l. paw. CW +ՀԵԹՈՒՄ ԹԱԳԱՒՈՐ ՀԱՅՈՑ. AR21 mm, 2.96 g., ACV-335V, EF \$75

142. Hetoum-Zabel tram. Obv.: Queen Zabel and King Hetoum as before. CW +ԿԱՐՈՂՈՐԹ ԻԻՆՆ ԱՅ. Rev.: Lion to r., crowned and holding a

May 2, 1997

Y. T. Nercessian

Auction I

cross with l. paw. CW +շեթոնիս թագաւոր
ՀԱՅՈՒՆ. AR21 mm, 2.92 g., ACV-335V, EF \$75

143. Hetoum-Zabel tram. Obv.: Queen Zabel and King Hetoum as before. "Ay e" is abbreviated as in medieval manuscripts, a line over the letter Ա (A). CW +ԿԱՐՈՂՈՒԹ ԻՆՆ ԱՅ Է. Rev.: Lion to r., crowned and holding a cross with l. paw. CW +շեթոնիս թագաւոր ՀԱՅՈՒՆ. AR21 mm, 2.98 g., ACV-336, VF+ \$60

144. Hetoum-Zabel tram. Obv.: Queen Zabel and King Hetoum as before. CW +ԿԱՐՈՂՈՒԹ ԻՆՆ ԱՅ Է. Rev.: Lion walking r., crowned, with l. paw uplifted. Cross behind lion. CW +շեթոնիս թագաւոր ՀԱՅ. AR21 mm, 2.99 g., ACV-337V, EF \$75

145. Hetoum-Zabel tram. Obv.: Queen Zabel and King Hetoum as before. CW +ԿԱՐՈՂՈՒԹ ԻՆՆ ԱՅ Է. Rev.: Lion walking as before. CW +շեթոնիս թագաւոր ՀԱ. AR21 mm, 2.93 g., ACV-337V, EF \$75

146. Hetoum-Zabel tram. Obv.: Queen Zabel and King Hetoum as before. CW +ԿԱՐՈՂՈՒԹ ԻՆՆ ԱՅ Է. Rev.: Lion walking as before. CW +շեթոնիս թագաւոր ՀԱՅՈՒՆ. AR21 mm, 2.81 g., ACV-337V, EF \$75

147. Hetoum-Zabel tram. Obv.: Queen Zabel and King Hetoum as before. CW +ԿԱՐՈՂՈՒԹ ԻՆՆ ԱՅ Է. Rev.: Lion walking as before. CW +շեթոնիս թագաւոր ՀԱՅՈՒՆ. AR21 mm, 2.90 g., ACV-337V, nicely toned, EF \$75

148. Hetoum-Zabel tram. Obv.: Queen Zabel and King Hetoum as before, but **no dot** on cross.. CW +ԿԱՐՈՂՈՒԹ ԻՆՆ ԱՅԻ. Rev.: Lion walking as before. CW +շեթոնիս թագաւոր ՀԱՅՐ. AR21 mm, 2.88 g., ACV-340V, VF+ \$40

149. Hetoum-Zabel tram. Obv.: Queen Zabel and King Hetoum as before, but **dot** on cross. CW +ԿԱՐՈՂՈՒԹ ԻՆՆ ԱՅԻ. Rev.: Lion walking as before. **Star** under lion. CW +շեթոնիս թագաւոր ՀԱ. AR21 mm, 2.88 g., ACV-340V, nicely toned, VF+ \$50

150. Hetoum-Zabel Half tram. Obv.: Queen Zabel and King Hetoum as before. **Star** on the cross. CW +ԿԱՐՈՂՈՒԹ ԻՆՆ ԱՅ. Rev.: Lion to r., crowned and **holding** a cross with l. paw. CW +շեթոնիս թագաւոր ՀԱՅ. AR16 mm, 1.55 g., ACV-345, VF \$150

151. Hetoum-Zabel Half tram. Obv.: Queen Zabel and King Hetoum as before. **Dot** on the

cross. CW +ԿԱՐՈՂՈՒԹ ԻՆՆ ԱՅ Է. Rev.: Lion to r. and holding a cross as before. CW +շեթոնիս թագաւոր ՀԱՅՈՒՆ. AR15 mm, 1.31 g., ACV-346, F+ \$75

152. Hetoum-Zabel Half tram. Obv.: Queen Zabel and King Hetoum as before. CW +ԿԱՐՈՂՈՒԹ ԻՆՆ ԱՅ Է. Rev.: Lion to r. and holding a cross as before. CW +շեթոնիս թագաւոր ՀԱՅՈՒՆ. AR16 mm, 1.43 g., ACV-346, F+ \$75

153. **Hetoum I**, lot of six AR. Trams (6), EF (ACV-332V), EF (ACV-335), EF (ACV-337), 2 VF+ (ACV-337V), EF (ACV-341). 6 silver trams, \$125

154. **Hetoum I**, lot of six AR. Trams (6), EF+ (ACV-332V), VF+ (ACV-335V), 3 VF+ (ACV-337V), VF+ (ACV-341). 6 silver trams, \$125

155. **Hetoum I**, lot of ten AR. Trams (10), 2 VF+ (ACV-332), 2 VF+ (ACV-335V), 5 VF+ (ACV-337V), VF+ (ACV-341). 10 silver trams, \$200

156. **Hetoum I**, lot of ten AR. Trams (10), 2 VF+ (ACV-332), VF+ (ACV-335V), 5 VF+ (ACV-337V), 2 VF+ (ACV-341). 10 silver trams, \$200

157. **Hetoum I**, lot of fifteen AR. Trams (15), VF+ (ACV-332), -VF (ACV-332), VF+/-VF (ACV-332V), 2 VF+ (ACV-335), 4 VF+ (ACV-337V), VF (ACV-337V), VF+/-VF (ACV-339), -EF (ACV-340V), 3 -VF+ (ACV-341 or 341V). 15 silver trams, \$275

158. **Hetoum I**, lot of twenty-five AR. Trams (25), 5 VF (ACV-332 or 332V), 2 VF+ (ACV-332), 3 VF (ACV-335V), 12 VF (ACV-337 or 337V), 3 VF (ACV-341 or 341V). 25 silver trams, \$350

159. **Hetoum I**, lot of twenty-five AR. Trams (25), 5 VF+ (ACV-332), 4 VF (ACV-335 or 335V), 12 VF (ACV-337V), 2 VF+ (ACV-337V), -VF (ACV-341), VF (ACV-341). 25 silver trams, \$350

160. **Hetoum I**, lot of twenty-five AR. Trams (25), 5 VF+ (ACV-332), 2VF (ACV-335V), 2 VF+ (ACV-335V), 2 VF+ (ACV-337V), -VF (ACV-337V), 6 VF (ACV-337V), VF+ (ACV-340V), 5 -VF (ACV-341), VF+/-VF (ACV-341). 25 silver trams, \$350

161. **Hetoum I**, lot of twenty-five AR. Trams (25), 5 VF (ACV-332), 2 VF (ACV-335 or 335V), 14 VF (ACV-337V), 4 VF (ACV-341 or 341 V). 25 silver trams, \$350

162. **Hetoum I**, lot of twenty-five AR. Trams (25), 6 VF (ACV-332 or 332V), 4 VF (ACV-335 or 335V)

335V), 13 VF (ACV-337V), 2 VF (ACV-341 or 341 V). 25 silver trams, \$350

163. COUNTERFEIT Hetoum-Kaikhusrew bilingual tram, A.H. 644. ACV-Pl. 44-17. Counterfeit silver tram. \$10

Hetoum I (1226-1270), copper coins

164. Tank. Obv.: King seated on throne adorned with lions. He holds the globus cruciger in his l. hand and in his r. a fleur-de-lis extending over his r. shoulder. CW +ՀԵՐՈՒՄ ԹԱԳԱՌՈՐ ՀԱՅՈՑ. Rev.: Potent cross with four lines in four quadrants. CW +ԾԻՆԵԱԼ Ի ՔԱՂԱՔՆ Ի ՍԻՍ. Æ29 mm, 7.40 g., ACV-351, F \$15

165. Tank. Obv.: King seated on throne as before. Rev.: Potent cross with four lines in four quadrants. CW +ԾԻՆԵԱԼ Ի ՔԱՂԱՔՆ Ի ՍԻ. Æ30 mm, 6.79 g., ACV-353V, -VF \$25

166. Tank. Obv.: King seated on throne as before. Rev.: Potent cross with four lines in four quadrants. CW +ԾԻՆԵԱԼ Ի ՔԱՂԱՔՆ Ի ՍԻՍ. Æ28 mm, 6.25 g., ACV-353, -VF \$25

167. Tank. Obv.: King seated on throne as before. Rev.: Potent cross as before. Æ28 mm, 8.47 g., ACV-354, VF \$25

168. Kardez. Obv.: King on horseback to r. CW +ՀԵՐՈՒՄ ԹԱԳԱՌՈՐ ՀԱ. Rev.: Cross with four lines in four quadrants. CW +ԾԻՆԵԱԼ Ի ԳԱ-ՂԱԳՆ Ի ՍԻՍ. Æ24 mm, 4.09 g., ACV-359, F+ \$15

169. Kardez. Obv.: King seated on a throne adorned with lions. CW +ՀԵՐՈՒՄ ԹԱԳԱՌՈՐ ՀԱՅՈՑ. Rev.: Potent cross with four stars in four quadrants. CW +ԾԻՆԵԱԼ Ի ՔԱՂԱՔՆ Ի ՍԻՍ. Æ24 mm, 5.23 g., ACV-362, VF \$25

170. Kardez as before. Æ24 mm, 4.36 g., ACV-362, -VF \$25

171. Kardez as before. Æ23 mm, 3.14 g., ACV-363, F+ \$15

172. Kardez as before. Æ22 mm, 4.02 g., ACV-364, -VF \$15

173. Hetoum I, lot of seven Æ. Tanks (3), F (ACV-351), F (ACV-353), F (ACV-354); Eq. Kardez VG+/F+ (ACV-359); regular kardez (3) F+ (ACV-362), F+ (ACV-363), F (ACV-364). 7 copper coins. \$75

Levon II (1270-1289), silver coins

174. New tram. Obv.: King on horseback to r., holding reins with l. hand, and with r. a royal staff extending over his r. shoulder. Field mark . l. of king's staff and T r. of king's head. +ԼԵՈՆ ԹԱԳԱՌՈՐ ԱՄԵՆԱՅՆ Հ. Rev.: Crowned lion to l., walking, behind him is a cross with two bars. +ԾԻՆԵԱԼ Ի ՔԱՂԱՔՆ Ի ՍԻՍ. AR22 mm, 2.71 g., ACV-369, VF \$60

175. New tram. Obv.: King on horseback to r. as before. CW +ԼԵՈՆ ԹԱԳԱՌՈՐ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀՍԻ. Rev.: Crowned lion to l., walking, behind him is a cross with two bars. +ԾԻՆԵԱԼ Ի ՔԱՂԱՔՆ Ի ՍԻՍ. AR22 mm, 2.82 g., ACV-369V, VF \$50

176. New tram. Obv.: King on horseback to r. as before. CW +ԼԵՈՆ ԹԱԳԱՌՈՐ ՀԱՅՈՑ. Rev.: Crowned lion to l., walking, behind him is a cross with two bars. +ԾԻՆԵԱԼ Ի ՔԱՂԱՔՆ Ի ՍԻՍ. AR22 mm, 2.54 g., ACV-376, EF \$100

177. Half tram. Obv.: King on horseback as before. Legend entirely off flan. Rev.: Crowned lion walking l. Behind him a cross with one arm. Legend entirely off flan. AR16 mm, 1.44 g., ACV-384, nicely toned, VF \$125

178. Half tram as before. AR16 mm, 0.98 g., ACV-384, F \$60

179. Levon II, lot of three AR. Trams (3), -VF (ACV-369), -VF (ACV-369V), VF (ACV-377V). 3 silver coins. \$75

Levon II (1270-1289), copper coins

180. Kardez. Obv.: Lion walking l. CW +ԼԵՈՆ ԹԱԳԱՌՈՐ ... Rev.: Cross. +ԾԻՆԵԱԼ Ի ՔԱՂԱՔՆ ... Æ25 mm, 3.14 g., ACV-369, -VF \$50

181. Kardez. Obv.: cross. CW +ԼԵՈՆ ԹԱԳԱՌՈՐ ՀԱՅՈՑ. Rev.: Lion walking l. +ԾԻՆԵԱԼ Ի ՔԱ-ՂԱՔՆ ՍԻՍ. Æ23 mm, 5.29 g., ACV-390, F+ \$25

Hetoum II (1288-1305), silver coin

182. Billon. Obv.: King's head facing. +ՀԵՐՈՒՄ ԹԱԳՐ. Rev.: Cross with dots in four quadrants. +ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅ. AR15 mm, 0.54 g., ACV-395, VG+ \$50

Hetoum II (1288-1305), copper coins

183. Kardez. Obv.: Crowned head of king facing. CW +ՀԵՐՈՒՄ ԹԱԳ... Rev.: Long cross

with two bars. CW +ԾԻՆԱԼ Ի ՔԱՂԱՔՆ
 Æ20 mm, 2.53 g., ACV-398, -F \$15

184. Kardez. Obv.: King seated in oriental fashion. Left hand raised holding cross and r. hand holding mace which extends over his r. shoulder. CW +ՀԵԹՈՒՄ ԹԱԳԱՒԻՐ ՀԱ. Rev.: Cross with dots in four quadrants. CW +... Ի ՔԱՂԱՔՆ.... Æ20 mm, 2.53 g., ACV-398, -VF \$15

185. Kardez as before. Æ21 mm, 3.06 g., ACV-401, -VF \$15

186. Hetoum II, lot of two Æ. F (ACV-400), F+ (ACV-401). 2 copper coins. \$20

Smpad (1296-1298), copper coins

187. Kardez. Obv.: King on horseback riding r. He holds reins with l. hand, and mace with his r., extending over his r. shoulder. CW +ՍՄԲԱՏ ԹԱԳԱՒԻՐ ՀԱ. Rev.: Cross with four doves in flight in four quadrants. CW +ԾԻՆԵԼ Ի ՔԱՂԱՔ ՍԻ. Æ20 mm, 1.65 g., ACV-412, F \$15

188. Kardez. Obv.: King on horseback as before. CW +ՍԲԱՏ ԹԱԳԱՒԻՐ ՀԱՅՈՑ*. Rev.: Cross with four doves in flight in four quadrants. CW + ԾԻՆԵԼ Ի ՔԱՂԱՔ Ի ՍԻՍ. Æ19 mm, 1.97 g., ACV-413, -VF \$30

189. Smpad, lot of three Æ. 2 VG (ACV-412), -F (ACV-413). 3 copper coins. \$25

Levon III (1296-1298), silver coins

Most of the Levon III silver coins presented in this sale, were catalogued and published by Y. T. Nercessian in "A Hoard of Levon III Takvorins," *Armenian Numismatic Journal*, Ser. I, Vol. XVIII (1992), pp. 12-14, Nos. 111-172.

190. takvorin. Obv.: King on horseback riding r., holding reins with his l. hand, and with his r., a cross extending over his r. shoulder. .: field marks. CW +ԼԵՒՈՆ ԹԱԳԱՒԻՐ ՀԱՅՈՑ. Rev.: Lion walking r. and facing r. Behind him a cross with one arm. +ԾԻՆԱԼ Ի ՔԱՂԱՔՆ ՍԻ. AR22 mm, 2.52 g., ACV-419V, VF \$50

191. takvorin. Obv.: King on horseback as before. CW +ԼԵՒՈՆ ԹԱԳԱՒԻՐ ՀԱՅՈՑ'. Rev.: Lion walking r. and facing r. Behind him a cross with one arm. +ԾԻՆԱԼ Ի ՔԱՂԱՔՆ ՍԻ. AR20 mm, 2.30 g., ACV-419V, VF \$50

192. takvorin. Obv.: King on horseback as before. CW +ԼԵՒՈՆ ԹԱԳԱՒԻՐ ՀԱՅՈՑ. Rev.: Lion

walking r. and facing r. Behind him a cross with one arm. +ԾԻՆԱԼ Ի ՔԱՂԱՔՆ ՍԻ. AR20 mm, 2.48 g., ACV-419V, VF \$50

193. takvorin. Obv.: King on horseback as before. CW +ԼԵՒՈՆ ԹԱԳԱՒԻՐ ՀԱՅՈՑ. Rev.: Lion walking r. and facing r. Behind him a cross with one arm. +ԾԻՆԱԼ Ի ՔԱՂԱՔՆ Ի ՍԻՍ. AR23 mm, 1.97 g., ACV-412, -VF \$25

194. Levon III, lot of six AR. Takvorins (6), 5 -VF (ACV-419V), -VF (ACV-421V). 6 silver coins. \$85

195. Levon III, lot of ten AR. Takvorins (10), 10 -VF (ACV-419V). 10 silver coins. \$120

196. Levon III, lot of twenty AR. Takvorins (20), 5 -VF (ACV-419V), 3 F (ACV-419V), 2 F+/-VF (ACV-419V), 8 F+ (ACV-419V), -VF/F+ (ACV-419V), -F (ACV-419V). 20 silver coins. \$220

197. Levon III, lot of twenty AR. Takvorins (20), 5 -VF (ACV-419V), 4 F (ACV-419V), F+/-VF (ACV-419V), 8 F+ (ACV-419V), -VF/F+ (ACV-419V). 20 silver coins. \$220

Levon III (1296-1298), copper coins

198. Kardez. Obv.: King seated on a bench-like throne, holding cross in r. hand and staff in l., extending over his shoulder. CW +ԼԵՒՈՆ ԹԱ.... Rev.: Cross with lines in four quadrants. +ԾԻՆԱԼ Ի ՔԱՂԱՔՆ. Æ21 mm, 2.83 g., ACV-431, F \$15

199. Kardez. Obv.: King seated as before. CW + ԼԵՒՈՆ ԹԱԳԱՒ. Rev.: Cross with lines in four quadrants. +ԾԻՆԱԼ Ի ՔԱՂԱՔ. Æ18 mm, 2.13 g., ACV-432, F \$15

Oshin (1296-1298), silver coins

200. Takvorin. Obv.: King on horseback to r. holding reins with l. hand, and with his r., a mace which extends over his shoulder. Dot in l. field. CW +ՍԻՇԻՆ ԹԱԳԱՒԻՐ ՀԱՅՐ. Rev.: Lion walking r. and facing r. Behind him is a cross with one arm. CW +ԾԻՆԵԼ Ի ՔԱՂԱՔՆ ՍԻՍ. AR20 mm, 2.42 g., ACV-441, -VF \$40

201. Takvorin. Obv.: King on horseback as before. CW +ՍԻՇԻՆ ԹԱԳԱՒԻՐ ՀԱՅ. Rev.: Lion walking as before. CW +ԾԻՆԱԼ Ի ՔԱՂԱՔՆ Ի Ս. AR21 mm, 2.56 g., ACV-442, F+ \$25

202. takvorin. Obv.: King on horseback as before. CW +ՍԻՇԻՆ ԹԱԳԱՒԻՐ Հ. Rev.: Lion

walking as before. CW +ԾԻՆԱԾ Ի ՔԱՂԱՔՆ Ս.
AR20 mm, 2.43 g., ACV-442V, F \$20

Oshin (1296-1298), copper coins

203. Pogh. Obv.: King seated on a bench-like throne, holding cross in r. hand and fleur-de-lys in l. CW +ԱԻԾԻՆ ԹԱԳԱՒՈՐ Հ. Rev.: Ornamental cross. CW +ԾԻՆԱԾ Ե Ի ՔԱՂԱՔՆ Ս.
Æ18 mm, 1.21 g., ACV-449, -F \$15

204. Pogh. Obv.: King seated on a bench-like throne as before. CW +ԱԻԾԻՆ ԹԱ... Rev.: Ornamental cross. CW +ԾԻՆԵԱԼ Ի Ք...
mm, 1.36 g., ACV-449V, VG+ \$10

Levon IV (1320-1342), silver coins

205. Takvorin. Obv.: King on horseback to r., holding the reins with his l. hand, and with his r. hand a cross extending over his shoulder. CW +ԼԵՎՈՐ ԹԱԳԱՒՈՐ ՀԱՅՈՑ. Field marks. Rev.: Lion walking to r. and facing r. Behind him is a cross with one arm. CW +ԾԻՆԵԱԼ Ի ՔԱՂԱՔՆ ՍԻՍ. AR22 mm, 1.79 g., ACV-451, -F \$15

206. Takvorin as before. AR20 mm, 2.53 g., ACV-452V, F \$15

207. **Levon IV**, lot of three coins. Takvorin VG+ (ACV-452V), takvorin VG+ (ACV-456, overstruck in Arabic, hole), pogh G (ACV-464V). 3 coins. \$25

Guy (1342-1344), silver coins

208. Takvorin. Obv.: King on horseback riding r., holding reins with his l. hand, and with his r., a cross extending over his shoulder. CW +ԿԻ ԹԱԳԱՒՈՐ ՀԱՅՈՑ. Rev.: Lion walking to r. and facing r. Behind him a cross with one arm. CW +ԾԻՆԵԱԼ Ի ՔԱՂԱՔՆ ՍԻՍ. AR20 mm, 2.18 g., ACV-468, F+ \$60

209. Takvorin as before. AR20 mm, 2.26 g., ACV-468, F \$50

210. Takvorin as before. AR21 mm, 2.05 g., ACV-468, F+ \$60

211. Takvorin as before. AR20 mm, 2.05 g., ACV-468, F \$50

Gosdantin III (1344-1363), silver coins

212. Takvorin. Obv.: King on horseback riding r., holding reins with his l. hand, and with his r., a cross extending over his shoulder. CW

+ԿՈՍԸՆԳԻՆ ԹԱԳ Հ. Rev.: Lion walking to r. and facing r. Behind him a cross with one arm. CW +ԾԻՆԵԼ ՔԱՂԱՔՆ ՍԻՍ. AR22 mm, 2.35 g., ACV-473V, F+ \$40

213. Takvorin. Obv.: King on horseback as. CW +ԿՈՍՏԱՆԿ ԹԱԳՐ ՀՈՑ. Rev.: Lion walking to r. and facing r. Behind him a cross with one arm. CW +ԾԻՆԵԼ Ի ՔԱՂԱՔՆ Ի ՍԻՍ. AR22 mm, 1.68 g., ACV-473V, -VF \$60

Levon the Usurper (1363-1365), silver coins

214. Takvorin. Obv.: King on horseback riding r., holding reins with his l. hand, and with his r., a mace extending over his shoulder. CW +ԼԵՎՈՐ ԹԱԳԱՒՈՐ ՀԱՅՈՑ. Rev.: Lion walking to r. and facing r. Behind him a cross with one arm. CW +ԾԻՆԵԱԼ Ի ՔԱՂԱՔՆ Ի ՍԻ. AR20 mm, 2.03 g., ACV-482V, F/-VF \$60

215. Takvorin. Obv.: King on horseback as before. CW +ԼԵՎՈՐ ԹԱԳԱՒՈՐ ՀԱՅ. Rev.: Lion walking to r. and facing r. Behind him a cross with one arm. CW +ԾԻՆԵԱԼ Ի ՔԱՂԱՔՆ Ի Ս. AR20 mm, 2.08 g., ACV-482V, -VF/F \$60

Gosdantin IV (1365-1373), silver coins

216. Takvorin. Obv.: King on horseback r., holding reins with his l. hand, and with his r. hand a cross extending over his shoulder. Field marks. +ԿՈՍԸՆԳԻՆ ԹԱԳՐ ՀԱ. Rev.: Lion walking to r. CW and facing r. Behind him a cross with one arm. CW +ԾԻՆԱԼ Ի ՔԱՂԱՔՆ Ի. AR22 mm, 1.86 g., ACV-492V, F+ \$15

217. Takvorin. Obv.: King on horseback as before. +ԿՈՍԸՆԳԻՆ ԹԱԳՐ ՀՈՑ. Rev.: Lion walking to r. CW and facing r. Behind him a cross with one arm. CW +ԾԻՆԱԼ Ի ՔԱՂԱՔՆ Ի ՍԻՍ. AR21 mm, 1.82 g., ACV-492V, F+ \$15

218. **Gosdantin IV**, lot of two AR takvorins. 2 F (ACV-492V). 2 silver coins. \$20

219. **Gosdantin IV**, lot of two AR takvorins. 2 F (ACV-492V). 2 silver coins. \$20

Levon V (1374-1375), copper coin

220. Pogh. Obv.: Lion of Cyprus walking r. CW +ԼԵՎՈՐ ԹԱԳԱՒՈՐ. Rev.: Simple cross. CW +ԿԱՐՈ... Æ15 mm, 0.66 g., ACV-507, VG \$15

MODERN MEDALS

Most of the medals presented in this sale, were catalogued and published by Y. T. Nercessian in "Armenian Gold Medals Created by Zaven Keledjian," *Armenian Numismatic Journal*, Ser. I, Vol. XIII (1987), pp. 14-19, Nos. pls. I-II.

221. Gold. Obv.: Bust of **Tigranes II** draped r. CW ԱՐԱՍՏԻՑ ԱՐԱՍՏ ՏԻԳՐԱՆ Բ. Ն.Ք. 95-55. Rev.: Tyche. CW **TIGRANES II. KING OF ARMENIA**/* 8 GR. PURE GOLD. AV22 mm, 8.88 g., YN 4c \$125

222. Gold. Obv.: Bust of **Artavasdes II** draped r. CW ԱՐԱՍՏԻՑ ԱՐԱՍՏ ԱՐՏԱՎԵՏԻ Բ. Ն.Ք. 95-34. Rev.: Quadriga. CW **ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΒΑΣΙΛΕΩΝ ΑΡΤΑΥΑΖΔΟΥ**/* 8 GR. PURE GOLD. AV22 mm, 8.88 g., YN 5b \$125

223. Gold. Obv.: Bust of St. Mesrop Mashtots r. CW 361-ՄԵՍՐՈՊԻ ՄԱՇՏՈՑ-440. Rev.: A verse from poetess **Sylvia Kapoutikian**. CW ԹԷ ՄՕՐԻ ԱՆԳԱՍ ՄՏՔԻԹ ՀԱՆԵՍ/ՔՈ ՄԱՅՐ ԼԵՂՈՒՆ ՉԸՄՈՒՆԱՆՆ.../*14 ԿՐ. ՋՈՒՏ ՈՍԿԻ. AV27 mm, 15.55 g., YN 9 \$200

224. Gold. Obv.: Bust of St. Mesrop Mashtots r. CW 361-ՄԵՍՐՈՊԻ ՄԱՇՏՈՑ-440. Rev.: A table of Armenian alphabet, 36 letters. AV27 mm, 17.77 g., YN 8 \$250

225. Silver. Obv.: Bust of St. Mesrop Mashtots r. CW 361-ՄԵՍՐՈՊԻ ՄԱՇՏՈՑ-440. Rev.: A table of Armenian alphabet, 36 letters. AR27 mm, 10.24 g., similar to lot 224 \$25

226. Silver. Obv.: Bust of St. Mesrop Mashtots r. CW 361-ՄԵՍՐՈՊԻ ՄԱՇՏՈՑ-440. Rev.: A table of Armenian alphabet, 36 letters. AR27 mm, 10.31 g., similar to lot 224 \$25

UNITES STATES COINS (in mint containers)

227. US 1982S G. Washington 1/2 \$ AR Proof \$5

228. US 1982S G. Washington 1/2 \$ AR Proof \$5

229a. US 1982S G. Washington 1/2 \$ AR Proof \$5

229b. US 1982S G. Washington 1/2 \$ AR Proof \$5

230. US 1982D G. Washington 1/2 \$ AR UNC \$5

231. US 1982D G. Washington 1/2 \$ AR UNC \$5

232. US 1983-4 Olympic set 2 S AR, 1 W AV \$260

233. US 1985 proof set \$5

234. US 1985 proof set \$5

235. US 1986 prestige proof set \$26

236. US 1986 prestige proof set \$26

237. US 1986 mint set \$10

238. US 1986D Liberty half dollar AR UNC \$5

239. US 1986P Liberty one dollar AR proof \$11

240. US 1987 prestige proof set \$18

241. Coins mounted in coin holders and inserted into 80 pocket mini stock book: 1919S 1c, 1920 1c EF, 1921 1c, 1930 1c VF, 1935D 1c UNC, 1939 1c BU, 1941 1c UNC, 1942 1c BU, 1943 aluminum 1c, 1944 1c, 1944D 1c, 1944S 1c, 1945 1c BU, 1945D 1c, 1946D 1c BU, 1946 1c BU, 1946S 1c BU, 1946D 1c, 1947D 1c BU, 1947S 1c BU, 1948 1c BU, 1952S 1c BU, 1954D 1c UNC, 1956D 1c BU, 1956 1c BU, 1956D 1c, 1957D 1c BU, 1958 1c BU, 1958D 1c BU, 1958 1c BU, 1959 1c BU, 1959D 1c BU, 1962 1c Proof, 1940D 1c, 1977D 1c \$30

242. Coins mounted in coin holders: Ike dollars 1974, 1977; 4 Kennedy bicentennial (1776-1976) half dollars; 2 Kennedy half dollars 1974 and 1983; 2 bicentennial (1776-1976) quarters; 6 Susan B. Anthony dollars. \$14

MISCELLANEOUS WORLD COINS

243. Solid 14 kt. gold miniatures of the world's great gold coins, 50 pieces struck by Franklin mint, with mint case. Original cost to the owner more than \$2000. Very attractive. \$750

244. British coins pulled out of circulation and stored in a plastic bag: 1949 two shillings; 1959 one shilling; 1966 two shillings; 1979 2 new 5 pence; 1971 2 new pence; 1974 new 10 pence; 1975 2 new 10 pence; 1976 new 2 pence and new 1 penny; 1977 new 1/2 pence; 1979 new 10 pence \$5.00

245. Swiss coins pulled out of circulation and stored in a plastic bag: 1939 10 units (19 mm) 1968 2 Fr.; 1970 2 Fr. and 1/2 Fr. \$5.00

246. Northern Sung Emperor Shen Tsung (1068-1085) 1 cash; Conv. of Int. Numismatics 1963 token, a bronze roman coin replica, 1970 USSR 2 kopeks \$10.00

Plate III

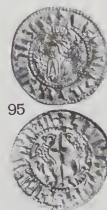
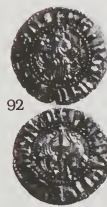
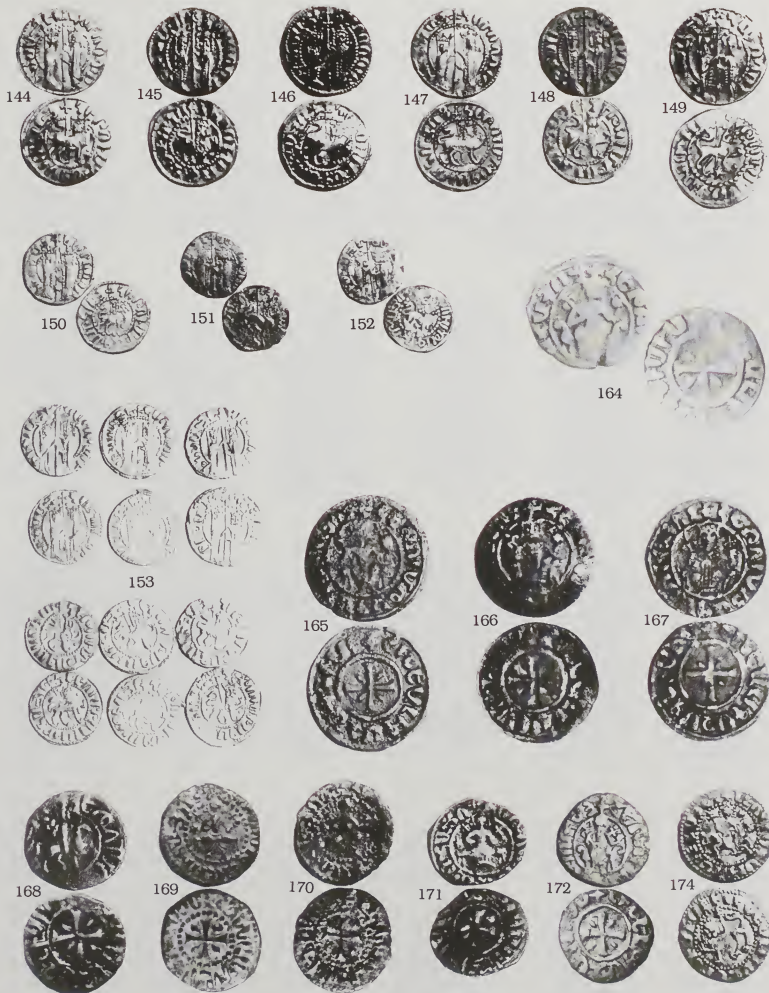
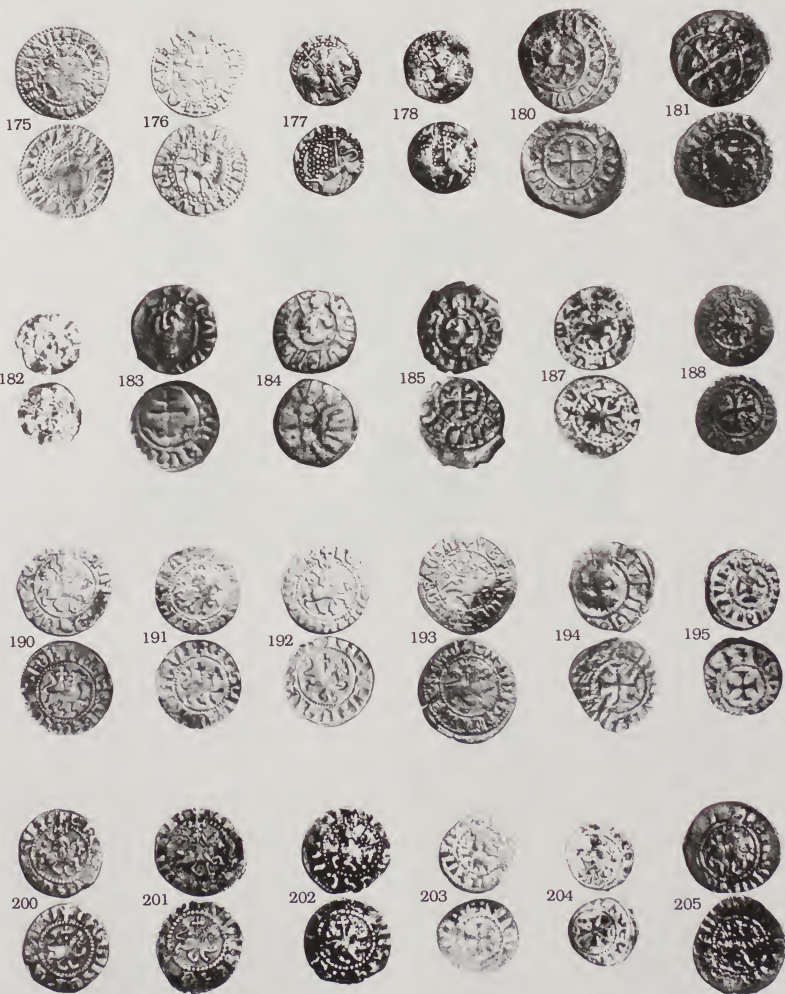

Plate V

Y. T. NERCESSIAN

Tel: 562/695-0380

Specialist in Armenian Coins and Books

8511 Beverly Park Place, Pico Rivera, CA 90660-1920, U.S.A.

ANA ANS ArmNS IBNS RNS SAN

Closing date: May 2, 1997

Auction I

Please execute the bid(s) indicated below on my behalf. I agree to the "Terms of Sale" as stated in the Auction catalogue. I also agree to remit funds promptly on receipt of invoice. **Please Note: a 10% buyer's fee will be added to each purchase.**

[illegible]

I authorize my bids to be increased by: 10%-----or 20%-----or ----- if necessary to obtain the lots specified above.

Name _____

Address

Telephone No. _____

Signature _____ Date _____

ARMENIAN NUMISMATIC SOCIETY
Mr. W. Gewenian, Treasurer
8511 Beverly Park Place
Pico Rivera, California 90660-1920, U.S.A.

PUBLICATION TITLE	PRICE	Member PRICE
<i>Armenian Coin Hoards</i> , by Paul Z. Bedoukian. Los Angeles: Armenian Numismatic Society, <i>Special Publication</i> , No. 5, 1987, 64 pp., 6 pls., inclusive, card covers.....	\$008.00	\$006.50
<i>Armenian Coins and Their Values</i> , by Y. T. Nercessian. Los Angeles: Armenian Numismatic Society, <i>Special Publication</i> , No. 8, 1995, 256 pp., 48 pls., casebound.....	40.00	33.00
<i>Armenian Numismatic Bibliography and Literature</i> , by Y. T. Nercessian. Los Angeles: Armenian Numismatic Society, <i>Special Publication</i> , No. 3, 1984, 729 pp., casebound.....	50.00	39.50
<i>Attribution and Dating of Armenian Bilingual Trams</i> , by Y. T. Nercessian. Los Angeles: Armenian Numismatic Society, <i>Special Publication</i> , No. 2, 1983, 36 pp., 12 pls., card covers.....	06.75	05.25
<i>Bank Notes of Armenia</i> , by Y. T. Nercessian. Los Angeles: Armenian Numismatic Society, <i>Special Publication</i> , No. 6, 1988, 224 pp., 192 pls., c. bound	30.00	24.50
<i>Coinage of the Armenian Kingdoms of Sophene and Commagene</i> , by Paul Z. Bedoukian. Los Angeles: Armenian Numismatic Society, <i>Special Publication</i> , No. 4, 1985, 37 pp., 2 pls., card covers.....	06.00	04.80 SOLD OUT
<i>Coinage of the Artaxiads of Armenia</i> , by Paul Z. Bedoukian.		SOLD OUT
<i>Coinage of Cilician Armenia</i> , by Paul Z. Bedoukian.		
<i>A Hoard of Copper Coins of Tigranes the Great and a Hoard of Artaxiad Coins</i> , by Paul Z. Bedoukian. Los Angeles: Armenian Numismatic Society, <i>Special Publication</i> , No. 7, 1991, 30 pp., 2 pls., card covers.....	05.50	04.50
<i>Selected Numismatic Studies</i> of Paul Z. Bedoukian. Los Angeles: Armenian Numismatic Society, <i>Special Publication</i> , No 1, 1981, 570 pp., 72 pls. inclusive, casebound.....	35.00	29.50
<i>Essays on Armenian Numismatics in Memory of Father Clement Sibilian on the Centennial of His Death</i> (the Sibilian volume), <i>Armenian Numismatic Journal</i> (ANJ), Series I, Vol. IV (1978, published in 1980), 167 pp., XXI pls., card covers.....	30.00	24.50
<i>Studies in Honor of Dr. Paul Z. Bedoukian</i> (the Bedoukian volume), <i>Armenian Numismatic Journal</i> (ANJ), Series I, Vol. XV (1989), 192 pp., illus., card covers.....	30.00	24.50
"Fifty Years of Armenian Numismatics: An Autobiography," by P. Z. Bedoukian, an offprint of ANJ, Vol. XX (1994), pp 13-22.....	2.50	2.00
Metallurgy issue of ANJ, Vol. XX (1994), No. 3. Includes three papers by L.A. Saryan, R.A. Dragen, Y.T. Nercessian, C.A. Hajinian, pp. 43-66, 2 pls., pp.	4.00	3.25
"Overstruck and Countermarked Coins of the Artaxiad Dynasty," by Y. T. Nercessian and L. A. Saryan, an offprint of ANJ, Vol. XXII (1996), pp. 23-62, pls. I-VI.....	10.00	8.00
<i>Armenian Numismatic Journal</i>		
--Volume I.....	04.00	03.25
--Volumes II, III.....each volume	08.00	06.50
--Volume IV, the Sibilian volume.....	30.00	24.50
--Volumes V, VI, VII, VIII, IX, X, XI, XII, XIII, XIVeach volume	08.00	06.50
--Volume XV, the Bedoukian volume.....	30.00	24.50
--Volumes XVI, XVII.....each volume	08.00	06.50
--Volumes XVIII, XIX, XX, XXI.....each volume	10.00	08.00
--Volume XXII.....	12.50	10.00
--Volumes I-V (1975-1979), cloth bound (one month bindery time).....	82.50	66.00
--Volumes VI-X (1980-1984), cloth bound (one month bindery time).....	65.00	52.00
--Volumes XI-XV (1985-1989), cloth bound (one month bindery time).....	86.00	69.00
--Volumes XVI-XX (1990-1994), cloth bound (one month bindery time).....	70.00	56.00

Series I

Volume XXIII, No. 1

March 1997

ՀԱՅ

ARMENIAN

ԴՐԱՄԱԳԻՏԱԿԱՆ

NUMISMATIC

ՀԱՆԴԷՍ

JOURNAL

TABLE OF CONTENTS

ANNOUNCEMENTS	1
Officers of the Society	1
Armenian Numismatic Society Web Site on Internet	1
Books Shipped to Armenia Lost	1
A New Computer for the Society (Macintosh Performa 6300CD, PowerPC)	1
Obituary	1
Armenian Numismatic Literature	2
BEDOUKIAN, Paul Z. A Hoard of Coronation Trams of Oshin	3
Armenian Numismatic Literature	12
NERCESSIAN, Y. T. Angel on King Oshin Coronation Trams	13
ՍԱՐԳՍԵԱՆ, Հենրի Վ. Թիֆլիսի Յովնանյան դպրոցի կրճեանշանները	19
SARKISSIAN, Henry V. The Lapel Pins of Hovnanian School in Tiflis (in Armenian)	
The Ararat Eskijian Museum Grand Opening	21

ՀԱՅ ԴՐԱՄԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ ARMENIAN NUMISMATIC JOURNAL

Series I

Vol. XXIII, No. 1

March 1997

ANNOUNCEMENTS

Officers of the Society

President: Luther Eskijian
Vice President: Terenik Nercessian, e-mail, nercessian@aol.com
Treasurer: Wartan Gewenian
Secretary & Editor : Yeghia T. Nercessian

Armenian Numismatic Society Web Site on Internet

Information about the Armenian Numismatic Society has been available on the Internet for two years:

address: <http://www.coin-universe.com/org/armenian/index.html>

Telephone area code change

Starting January 25, 1997 (transition period up to July 25, 1997) our Phone/Fax number and new area code: **562/695-0380**

Books Shipped to Armenia

The United Armenian Fund's 86th airlift arrived in Yerevan on September 8, 1996; it carried 102 copies of *Armenian Coins and Their Values* and 20 copies of *Armenian Numismatic Journal* donated by the Armenian Numismatic Society (valued at \$4000). The recipient, the State Museum of Armenian History in Yerevan, undertook the responsibility of distributing these materials to the libraries of Armenia and Arts'akh. Unfortunately, the whole shipment disappeared in the airport. During a telephone conversation, on November 18, 1996, Mr. A. Shahnazarian, director of the Museum, informed us that all four boxes of books were discovered in Arts'akh, and returned to the Museum. Seven copies of ACV were missing but the remaining books have reached their destination.

A New Computer for the Society (Macintosh Performa 6300CD, PowerPC)

This new acquisition has all the modern conveniences: 16 MB/1.2 GB memory, 100 MHz speed, electronic Fax Modem, CD, Multiple scan 15 inch color display, microphone, sound input/output ports, extensive supply of fonts, etc. We purchased numerous fonts: Armenian, Russian, transliterator symbols, and of course, some new software. Needless to say, there is a lot to be purchased yet. Henceforth "Armenian Numismatic Literature" in our journal will be set with Times font, since Cyrillic and transliterator fonts are based on Times font. As we progress in 1997, these new acquisitions will be more apparent and our journal will have an even more professional appearance.

Obituary

It is with deep sorrow we report the death of Fr. Sahak Djemdjemian (5.III.1939-†12.X.1996), Abbot General of the Mekhitarist Order, in San Lazzaro, Venice. Fr. Djemdjemian had an interest in Armenian numismatics and authored numerous articles relating to Armenian coinage in our journal.

ARMENIAN NUMISMATIC JOURNAL is the quarterly publication of Armenian Numismatic Society, an educational, non-profit organization. Editor, Y. T. Nercessian, 8511 Beverly Park Place, Pico Rivera, California 90660-1920, U. S. A. Associate Editors, W. Gewenian and T. Nercessian, Corresponding Editors, L. A. Saryan (Greenfield, WI) and Henry Sarkissian (Erevan). Non-member subscriptions \$12.50 per year. Back issues available. **ISSN 0884-0180 — LCCN 85-649443**

ARMENIAN NUMISMATIC LITERATURE

- 1 ANEC. ANEC Awards 27 Students Setian Ancient Armenian Coin. *Armenian Weekly*, Vol. LXVI (13 July 1996), No. 28 (29768), p. 6.

The deserving students for excellence in Armenian studies are awarded with ancient Armenian coins donated by Gary Setian. YTN

Հայերէն դասընթացներուն մէջ առաջնակարգ ուսանողները վարձատրուած են հին հայկական դրամներով, նուիրուած՝ Կարի Սէթեանի կողմէ: ԵԹՆ

- 2 ARMENIAN OBSERVER. New Jubilee Coins Issued. *Armenian Observer*, Vol. XXVI (21 August 1996), No. 43, p. 6.

ROA Central Bank issued new coins dedicated to the XXXII World Chess Olympiad to be held in Yerevan. The copper-nickel alloy coin has 100 drams face value, 29.5 mm diameter, 10.8 grams. 2000 proof copies of the same type were issued for the collectors. The obverse displays coat of arms of Armenia, the reverse depicts a chess board and in English "XXXII CHESS OLYMPIAD, YEREVAN, ARMENIA." YTN

ՀՀ Կեդրոնական Դրամատունը թողարկած է նոր դրամներ, նուիրուած՝ աշխարհի չախմատի 32-րդ ոլիմպիականին, որ տեղի պիտի ունենայ Երևանի մէջ: Պղինձի և նիկէլի մետաղաձուլ դրամը ունի 100 դրամ արժէք, 29.5 մմ տրամագիծ, 10.8 գրամ կշիռ: Նոյն տեսակէն յղկուած 2000 օրինակ թողարկուած է հաւաքորդներու համար: Երեսին վրայ պատկերուած է Հայաստանի դինանշանը, ետին՝ չախմատի տախտակը և անգլերէնով «XXXII CHESS OLYMPIAD, YEREVAN, ARMENIA»:

- 3 ARMENPRESS. New Commemorative Medal. *Nor Gyank*, Vol. XVIII (12 September 1996), No. 40, p. 25

A new medal dedicated to the fifth anniversary of the independence of Arts'akh was issued. The obverse displays the coat of arms of Arts'akh; the reverse, the symbol of immortality and "Nagorno-Karabagh Republic" inscription. The medal was designed by Arkady Petrossian and struck in France. The diameter is 50 mm. YTN

Նոր մեդալ մը թողարկուած է, նուիրուած՝ Արցախի անկախութեան հինգերորդ տարեդարցին: Մեդալի երեսին վրայ պատկերուած է Արցախի դինանշանը, կռնակը՝ յաւերժութեան նշանը և «Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետութիւն» արձանագրութիւնը: Մեդալի գծագրիչն է Արդաշի Պետրոսեան, կրուած է Ֆրանսա: Տրամագիծը 50 մմ է: ԵԹՆ

- 4 HAJINIAN, Charles A. Levon Saryan Receives Numismatic Award, by Charles A. Hajinian. *Armenian Reporter Int'l*, Vol. XXIX (22 June 1996), No. 38; *Armenian Weekly*, Vol. LXVI (22 June 1996), No. 25 (29765), p. 6.

Levon A. Saryan was selected as "the first-place winner of the Bradfield Literary Award" for publishing "Recent Chemical Studies on Ancient and Medieval Armenian Coins Using SEM-EDS," published in the Fall 1995 issue of *The Centinel* journal. YTN

Լևոն Ա. Սարեան ընտրուած է «Bradfield զրական մրցանակին առաջին տեղը շահողը» Սեմթիմէլ պարբերականի Աշնան 1995-ի համարին մէջ իր «Recent Chemical Studies on Ancient and Medieval Armenian Coins Using SEM-EDS» յօդուածին համար: ԵԹՆ

- 5 HAJINIAN, Charles A. Saryan Receives Numismatic Award, by Charles A. Hajinian. *Armenian Mirror-Spectator*, Vol. LXV (22 June 1996), No. 50 (3442), p. 9.

See abstract of No. 4.

A HOARD OF CORONATION TRAMS OF OSHIN*

PLATE I

PAUL Z. BEDOUKIAN, Ph. D.

When I was in Paris a few years ago, I visited the well-known professional numismatist Mrs. Nadia Kapamadji, who showed me a hoard of coronation trams of Oshin, the king of Cilician Armenia from 1308-1320. Mrs. Kapamadji kindly placed the entire collection at my disposal for the purpose of research.^a The time and place of discovery of the hoard remains unknown. The hoard originally consisted of 129 pieces, twelve of which were already sold. This article is therefore based on the study of the remaining 117 pieces.

The existence of coronation coins among the regular trams of the Roupenian kings is very interesting, although it sometimes presents an enigma which cannot be satisfactorily resolved.

It is understandable that, when Prince Levon II (1186-1198 A.D.) was anointed king in 1198 and established a new dynasty, he struck coronation coins to immortalize that historical event, and show his people and the world that he had been anointed king. On the obverse¹ of some of his coronation coins we see Levon on his knees before Christ, while a dove descends from heaven above; on others, rays of light descend to bless the event. On the reverse we see two lions back to back, facing each other, with a long cross standing between them.

It is accepted that Levon struck these coins during the first year of his rule as king. They are comparatively scarce² and in the author's book, of over 4000 silver coins of Levon I only 120 are of the coronation type.³ This comparison supports the opinion that Levon's coronation coins were struck for only a limited period at the beginning of his reign.

Levon's successors Hetoum I and Levon II did not strike coronation trams.

When Levon II died in 1289, he was succeeded by his son Hetoum II. Capable individual though he was, Hetoum preferred the religious life and in 1293 handed the

* Originally published in *Haigazian Armenological Review*, Vol. IV (1973), pp. 81-96. It was translated into English by Levon A. Saryan, Ph.D. A few revisions and updates are reflected in the footnotes.

^a [Mrs. Nadia Kapamadji (Nvart Kapamadjian) was a prominent coin dealer and collector in Paris for several decades. Her collection was published by Serge Boutin, *Monnaies des Empires de Byzance*, 2 vols. (Maastricht, 1983), and placed for sale at auction *Numismatique: Collection N. K.* (Paris, October 27-29, 1992). The collection contained 31 Oshin coronation trams (coins #1354 to 1384) and the sale included 27 coronation trams offered in five lots (#931 to #935). Many if not all of these trams originated from this hoard.—LAS]

¹ Since specific terms do not exist in the Armenian language to describe the obverse and reverse of a coin, it is proposed that the words *agogh*m (side A) and *begogh*m (side B) be used for the terms obverse and reverse respectively. In the past, the term *k'orpus* (corpus) was proposed to describe a complete collection of literary works, and now this term is commonly used in Armenian numismatic writing.

² I am informed that lately a large hoard containing 3500 Levon I coronation trams has been discovered. This news is not yet confirmed. [Bedoukian later studied and published a hoard of over 800 such trams. See Paul Z. Bedoukian, "A Large Hoard of Coronation Trams of Levon I," *Handes Amsorya*, Vol. 90 (1976), pp. 409-440; also in *Selected Numismatic Studies* (Los Angeles, 1981), pp. 302-317.—LAS]

³ Paul Z. Bedoukian, *Coinage of Cilician Armenia* (New York, 1962), pp. 139-144.

throne over to his next brother Toros. Toros ruled as the king's representative but not as king, and for that reason did not strike any coins in his name.

In 1296, Hetoum II and Toros travelled to Constantinople to attend the wedding of their sister to the son of the Byzantine emperor. In their absence, the next brother Smpad declared himself king. We don't know by what means he was able to obtain the approval of both the Catholicos [the supreme patriarch of the Armenian Church, LAS] and the Great Mongol Khan Prince Ghazan for this act. When the two older brothers returned from Constantinople, Smpad had them thrown into prison, then had Toros killed and Hetoum blinded by searing his eyes.

A fourth brother, Gosdantin, finding Smpad's actions intolerable, revolted against Smpad and succeeded in capturing and imprisoning him. Hetoum was released from prison, but because he was blind he permitted Gosdantin to rule. Shortly thereafter, however, Hetoum regained his sight, and the people and nobles preferred to have their lawful king seated on the throne. They united behind Hetoum and succeeded in defeating Gosdantin and Smpad. the two usurpers were exiled to Constantinople where they remained until their death.

We know that Hetoum II did not strike silver trams, but satisfied himself with copper and small billon coins.

It is interesting to note that both Smpad and Gosdantin struck attractive silver trams of high silver purity. The trams of both were heavier and contained more silver than the later trams of Levon II. Likewise, they were considerably higher in weight and silver content than those of Hetoum II's successor Levon III. Gosdantin also struck gold coins.

The trams of Smpad resemble those of Levon I, perhaps because he wished to inform the Armenian people that he was Levon's worthy successor. Smpad's trams are of two types. On the obverse of one we see the king seated on a throne decorated with lions, holding a cross in his right hand and a lily in his left had, just like on the trams of Levon I. On the second type the same picture is on the obverse, except that in the king's left hand we see a double-edged axe (or mace) resting on his shoulder. On the reverse of both types are Levon's twin lions, with a long double cross. The weights and specific gravities⁴ of the two types do not differ significantly from each other. Consequently, we cannot say with certainty that the first type is a coronation tram and the second, a regular tram.

The following measurements were taken from clean coins of each type in the author's collection:

Smpad trams resembling the regular trams of Levon I

<u>Coin No.</u>	<u>Weight (grams)</u>	<u>Specific Gravity</u>
1.	2.9100	10.32
2.	3.0209	10.30
3.	2.7473	9.70

⁴The specific gravity of a silver coin indicates its silver content. Silver coins are mostly a mixture of silver and copper; in such a mixture a coin with a specific gravity of 10.35 contains approximately 92% silver, while a coin of specific gravity 9.95 contains barely 70% silver.

Smpad trams with the double-edged axe

<u>Coin No.</u>	<u>Weight (grams)</u>	<u>Specific Gravity</u>
1.	2.5905	10.10
2.	2.6780	9.85
3.	3.0056	10.20
4.	2.3732	9.80
5.	3.0900	10.17

The silver coins of Gosdantin I are generally of good quality, but since they are very rare it is not possible to list here their weights and specific gravities.

It has already been noted that the trams of Smpad and Gosdantin are of higher weight and silver content than the trams of the later period of Levon II. It is likely that the two usurper kings made an attempt to improve the quality of the silver coinage which was in circulation in the country.

It can be seen that silver coins of Levon III (1301-1307) suffered a decline both in terms of weight and silver content. Most of the succeeding kings gradually reduced the weight and silver content of their coins. This is easily explained as a consequence of the deteriorating political situation, and reflects the country's failing economy.

Under these conditions it is surprising to find, among the many silver coins of Oshin, a series of rare trams which resemble in appearance the regular silver trams of King Levon I, and are also equivalent to Levon's trams in terms of weight and silver content. As recently as 1962, these coins were rare; of the more than 200 silver coins of Oshin catalogued in the author's book,⁵ only 13 were of this coronation tram type. [The bulk of Oshin's silver coinage is of the type obverse: king riding on horseback to right, reverse: lion walking to right with cross. These coins, called takvorins, contain substantially less silver than the trams.—LAS]

In recent years, thousands more Roupenian coins have been discovered including many coins of Oshin. In 1967, a small 17 piece hoard of Oshin coronation trams passed through this writer's hands. The weights and specific gravities of several clean Oshin trams from this hoard, clean Oshin trams from the author's collection, and Oshin takvorins from the author's collection are given below:

Oshin coronation trams from the author's small hoard

<u>Coin No.</u>	<u>Weight (grams)</u>	<u>Specific Gravity</u>
1.	2.8819	9.940
2.	2.9264	9.800
3.	2.9641	9.800
4.	2.9021	10.050
5.	2.9446	10.035
6.	2.8250	10.200

⁵ Bedoukian, *Coinage of Cilician Armenia*, pp. 353-364.

Oshin coronation trams from the author's collection

Coin No.	Weight (grams)	Specific Gravity
7.	2.6300	10.60
8.	2.6723	10.21
9.	2.9676	10.30
10.	2.9797	10.27
11.	2.8667	10.04

Regular Oshin takvorins from the author's collection

Coin No.	Weight (grams)	Specific Gravity
1.	2.4166	9.30
2.	2.4386	9.40
3.	2.1331	8.90
4.	2.3770	9.50
5.	2.3651	9.46
6.	2.3696	9.10
7.	2.4982	9.63
8.	2.2198	9.61

It can be seen that there is a considerable difference between Oshin trams and Oshin takvorins both in terms of weight and silver fineness. Unquestionably, these two types were not regarded as the same type of coin and had different values in the marketplace. In fact, if we compute the average silver content of the coronation trams, we see that each contained on the average 2.3 grams of silver, while the takvorins contained an average of 1.2 grams. Thus, the trams had about twice the value of the more common takvorins.

The question arises as to why Oshin struck high quality coronation trams. He could have struck coins of the takvorin specifications with the types of Levon I, and this way would have conserved the silver bullion of the royal treasury while still announcing his coronation. Consequently, there must have been other reasons for striking coins with the specifications of the trams of Levon and Hetoum-Zabel.

Catalogue of the coin hoard

No.	Reverse Inscription	Reverse cross	Same Die
(All obverses are from the same die. x = all are from the 17-piece coin hoard)			
ԱԻԾԻՆ ԹԱԳԱՒՈՐ ՀԱՅՈՑ Է* (Letter Յ in left obverse field to left of cross)			
1	ԿԱՐՈՂՈՒԹԵԱՄ ԱՅ Է		1, 8, 19, 20, 89, 90, 91, 92
2	ԿԱՐՈՂՈՒԹԲՆ ԱՅՈՑ		3, 3x, 101
3	» »		
3x	» »		5, 23a
4	» »		
5	» ԱՍՏ		

No.	Reverse Inscription	Reverse cross	Same Die
6	ԿԱՐՈՂՈՒԹԲՆ ԱՍՏ Է		
7	, , ,		6, 7, 8, 66a, 100, 104, 105, 106, 116a
8	, , ,		
9x	ԿԱՐՈՂՈՒԹԲ ԱԾՈՒ		9x, 103b, 107
9	, ԱԾՈՒ		9, 103c
ԱԽԵՐԻՆ ԹԱԳԱԽՈՐ ՀԱՅՈՑ Է* (Without letter Յ)			
10	ԿԱՐՈՂՈՒԹԲՆ ԱՍՏ		10, 11, 96, 97, 98, 99x, 110, 111
11	, ,		
12	, ,		8, 80, 81, 82, 83
13	, ,		13, 14, 58, 59, 60, 61, 62
14	, ,		
15	, ԱՅ Է		15, 15x, 34, 35, 36
15x	, ,		
16	, ,		16, 95
17	ԿԱՐՈՂՈՒԹԵԱՄԲ ԱԾՈՅ		17, 86
18	, ԱՅ Է		1, 18, 19, 20, 89, 90, 91, 92
19	, ,		
20	, ,		
21	ԿԱՐՈՂՈՒԹԲՆ ԱՍՏ		21, 85
22	, ԱՍՏ		
23	, ԱՍՏ I?		23, 37, 38, 47, 102
23a	, ԱՍՏ		5, 23a
ԱԽԵՐԻՆ ԹԱԳԱԽՈՐ ՀԱՅՈՑ (A dot above left lion)			
24	ԿԱՐՈՂՈՒԹԲՆ ԱՅ Է		24, 25, 40
25	, , ,		
26	, , ,		26, 27, 28, 45, 46, 50, 51, 52, 53, 53x
27	, , ,		
28	, , ,		
29	, , ,		
30	, , ,		30, 42, 43, 44, 49
(No dot above lion)			
31	, , ,		
32	, , ,		31, 32, 33
33	, , ,		
34	, , ,		
35	, , ,		15, 15x, 34, 35, 36
36	, , ,		
37	, , ,		23, 37, 38, 47, 54, 102
38	, , ,		
39	, , ,		
40	, , ,		24, 25, 40
41	, , ,		41, 48

No.	Reverse Inscription	Reverse cross	Same Die		
ԱԻԾԻՆ ԹԱԳԱԽՈՐ ՀԱՅՈՑ					
42	ԿԱՐՈՂՈՒԹԲՆ ԱՅ Է		30, 42, 43, 44, 49		
43	» » »				
44	» » »				
45	» » »		26, 27, 28, 45, 46, 50, 51, 52, 53, 53x		
46	» » »				
47	» » »		47, 27, 28, 84, 108, 41, 48		
48	» » »				
49	» » »				
(Same obverse with different die)					
50	» » »		51, 52, 53, 53x, 54, 28, 26, 27, 45, 46		
51	» » »				
52	» » »				
53	» » »				
53x	» » »				
53x	» » »		23, 37, 38, 47, 54, 102 55, 30, 42, 43, 44, 49		
53x	» » »				
54	» » »				
55	» » »				
56	» » »		57, 57x 13, 14, 58, 59, 60, 61, 62 63, 94 64, 65, 67, 68 6, 7, 8, 66a, 100, 104, 105, 106, 116a 64, 65, 67, 68 70, 71 72, 116		
ԱԻԾԻՆ ԹԱԳԱԽՈՐ ՀԱՅՈՑ					
57	ԿԱՐՈՂՈՒԹԲՆ ԱԾՈՑ				
57x	» »				
58	» ԱՍՏ				
59	» »				
60	» »				
61	» »				
62	» »				
63	» ԱՍՏՈ				
64	» ԱՅ Է				
65	» »				
66	» ԱԾՈՑ				
66a	» ԱԾՈՑ Է				
ԱԻԾԻՆ ԹԱԳԱԽՈՐ ՀԱՅՈՑ					
67	ԿԱՐՈՂՈՒԹԲՆ ԱՅ Է		64, 65, 67, 68		
68	» »				
69	» ԱՍՏ		70, 71 72, 116		
ԱԻԾԻՆ ԹԱԳԱԽՈՐ ՀԱՅՈՑ					
70	ԿԱՐՈՂՈՒԹԲՆ ԱԾՈ				
71	» »				
72	» ԱՅՈ				
73	» ԱԾՈ				
74	» ԱԾՈՑ				

No.	Reverse Inscription	Reverse cross	Same Die
ԱԻԾԻՆ ԹԱՍԻՈՐ ՀԱՅՈՑ			
75	ԿԱՐՈՂՈՒԹԲՆ ԱՍՏԻ		75, 76, 77, 78, 93
76	„ „		
77	„ „		
78	„ „		
79	„ „		
80	ԿԱՐՈՂՈՒԹԲՆ ԱՍՏ		80, 81, 82, 83
81	„ „		
82	„ „		
83	„ „		
84	„ „		
85	„ „		21, 85
86	ԿԱՐՈՂՈՒԹԵԱՄ ԱԾՈ		17, 86
87	„ „		87, 88
88	„ „		
89	„ ԱԾԻ		1, 18, 19, 20, 89, 90, 91, 92
90	„ „		
91	„ „		
92	„ „		
93	„ ԱՍՏԻ		75, 76, 77, 78, 93
94	„ ԱՍՏՈ		63, 94
ԱԻԾԻՆ ԹԱԳԱԽՈՐ ՀԱՅՈՑ			
95	ԿԱՐՈՂՈՒԹԲՆ ԱՅ Է		
96	„ ԱՍՏ		96, 97, 98, 98x, 98x, 110, 111
97	„ „		
98	„ „		
98x	„ „		
98x	„ „		
99	„ „		5x, 99
ԱԻԾԻՆ ԹԱԳԱԽՈՐ ՀԱՅՈՑ (Letter Յ to left of cross)			
100	„ ԱԾՈՑ Է		3, 3x, 6, 7, 8, 66a, 100, 104, 105, 106
101	„ ԱԾՈՑ		
101x	„ ԱՍՏ		
ԱԻԾԻՆ ԹԱԳԱԽՈՐ ՀԱՅՈՑ			
102	ԿԱՐՈՂՈՒԹԲՆ ԱՅ Է		23, 37, 38, 47, 102
ԱԻԾԻՆ ԹԱԳԱԽՈՐ ՀԱՅՈՑ			
103	ԿԱՐՈՂՈՒԹԲՆ ԱՍՏՈԻ		23, 37, 38, 47, 102
ԱԻԾԻՆ ԹԱԳԱԽՈՐ ՀԱՅՈՑ (Letter Յ at the left side of cross)			
103a	ԿԱՐՈՂՈՒԹԲՆ ԱԾՈՑ		4, 103a
103b	„ ԱԾՈՑԻ		103b, 107, 5x
103c	„ ԱԾՈ		9, 103c

No.	Reverse Inscription	Reverse cross	Same Die
ԱԻԾԻՆ ԹԱԳԱԽՐ ՀԱՅՈՑ (Ligatured Ռ and letter Յ in the field)	ԿԱՐՈՂՈՒԹԲՆ ԱՅՈՑ Է		6, 7, 8, 100, 104, 105, 106, 66a, 116a
105	»		
106	»		
107	» ԱԾՈՑ I		103b, 107, 5x
108	»		
109	» ԱԾՈՐ		
109x	»		
110	» ԱՍՍ		
111	»		
112	» ԱԾՈՐ		
ԱԻԾԻՆ ԹԱԳԱԽՐ ՀԱՅՈՐ (Letter Յ at the left side of cross)	ԿԱՐՈՂՈՒԹԲՆ ԱՅՈՑ		113, 114
113	»		
114	»		
115	»		
116	» ԱՅՈ		72, 116
116a	» ԱԾՈՑ Է		6, 7, 8, 100, 104, 105, 106, 116a, 66a
ԱԻԾԻՆ ԹԱԳԱԽՐ ՀԱՅՈՐ (The blessing right hand above the cross)	ԿԱՐՈՂՈՒԹԲՆ ԱՅ Է		
117	»		

We know that during the Roupenian era Armenian coins did not always have the same value. Merchants and money changers determined the value of coins according to their precious metal (silver or gold) content.

In medieval documents, we encounter references to three distinct types of Armenian coins: *Bissancios Stauratos* (cross trams), *Daremos Novos* (new trams), and *Taccolini* (takvorins). It has been established that the first term refers to the silver trams of Levon I and Hetoum-Zabel, which have a long cross in the designs.⁶ These coins contain 90% [or more, LAS] silver and weigh about 2.90 grams. Thus they contain about 2.60 grams of silver per coin. The silver coins of Levon II were of lesser quality and called "new trams"; they weighed about 2.60 grams and contained about 70% silver by weight. Their silver content was close to 1.8 grams per coin. Beginning with Levon III, the silver coins again suffered a reduction in silver content and were called takvorins. Their market value was determined on the basis of their silver content.⁷

The silver content of Smpad long cross trams (*Bissancios Stauratos*) was around 2.0 to 2.3 grams per coin. Smpad apparently made an attempt to re-establish the standards which prevailed at the time of Levon I and Hetoum-Zabel. It seems that Gosdantin tried likewise. Levon III was obviously unable to maintain the same standards; his takvorins contain barely 1.3 grams of silver per coin.

When Oshin ascended the throne in 1308, three kinds of silver coins were in use in Cilician markets with three different values. Numerous medieval documents are in

⁶ Paul Z. Bedoukian, "The Identity of the Coins of Cilician Armenia Known as 'Bissancios Stauratos'," *Handes Amsorya*, Vol. 73 (1959), pp. 241-250; also in *Selected Numismatic Studies* (Los Angeles, 1981), pp. 339-343 (in Armenian).

⁷ Bedoukian, *Coinage of Cilician Armenia*, p. 126.

existence corroborating this point.⁸ It seems that Oshin established his *Bissancios Stauratos* or long cross trams as a specific type of coin, perhaps during the first year of his reign. In any event, the number of these coins struck must have been small, since most of his silvers are takvorins resembling those of his predecessor King Levon III, and his successor King Levon IV.

In conclusion, it is apparent that coins bearing a long cross have a high intrinsic value. They were struck by Levon I, Hetoum-Zabel, Smpad, and in small quantity by Oshin.

There appears to be no reason to call these coins of Oshin coronation trams. No other king of the Roupenian dynasty struck coronation trams, except Levon I, whose purpose it was to announce the inauguration of a new dynasty.

Whether we call these coins coronation trams or long-cross trams (*Bissancios Stauratos*), the hoard under discussion is important in that it illuminates one of the dark pages of Armenian numismatics.

ՕՇԻՆԻ ԹԱԳԱՒՈՐՈՒՆ ՕԾՄԱՆ ԱՐԾԱԹՆԵՐՈՒ ԴՐԱՄԱՍԳԻՏ ՄԸ

[Ամփոփում]

Օշին թագաւորին 129 օծման դրամներու զանձին ուսումնասիրութիւնը առաջադրեց որոշ եզրակացութիւններ, թէ ինչո՞ւ Օշին հատանեց այս բարձրորակ հազուագիւտ դրամները:

Կային որոշ պատճառներ, որ Օշին թագաւորն ալ Լեւոն Ա-ի կամ Զապէլ-ձեթումի կշիռով և որակով դրամներ հատանեց: Գիտենք որ ռուբինեան շրջանին հայկական դրամները միշտ նոյն արժէքը չեն ունեցած: Վաճառականները և լուսալաւորները դրամներուն արժէքը կ'որոշէին անոնց ոսկիի կամ արծաթի պարունակութեան համեմատ: Այնպէս որ շուկայի արժէքները հիմնուած էին ոսկիին կամ արծաթին վրայ:

Երբ Օշին զահ Բարձրացաւ 1308 թուականին, շուկայի վրայ շրջանառութեան մէջ էին երեք տեսակ արծաթ դրամներ, երեք տարբեր արժէքներով: Ժամանակակից բազմաթիւ փաստաթուղթեր կան, որոնք կը հաստատեն այս տեսակէտը: Այնպէս կ'երևի թէ Օշին հատանեց իր *Bissancios Stauratos* կամ խաչանիշ դրամները իր որոշ տեսակի դրամներ և կը ֆնտար վերահաստատել նախկին Լեւոն Ա-ի և ձեթում-Զապէլի դրամական զուգութիւնը, թերևս իր թագաւորութեան առաջին տարուան ընթացքին, բայց ամէն պարագայի՝ քիչ քանակով, իսկ իր դրամներուն մեծամասնութիւնը թագաւորին էին, նմանութեամբ իր նախորդին՝ Լեւոն Գ-ի, և կամ իրեն յաջորդող Լեւոն Դ-ի թագաւորներուն:

Եզրակացնելով կրնանք ըսել ուրեմն, թէ երկար խաչով դրամները բարձր արժէք ներկայացնող որոշ դրամներ էին, որոնք հատանուեցան Լեւոն Ա-ի, ձեթում-Զապէլի, Սմբատի և քիչ քանակութեամբ վերջին անգամ Օշինի կողմէ:

Օշինի այս դրամագիւտը՝ ըլլալ օծման դրամներու, կամ խաչանիշներու (*Bissancios Stauratos*) զանձ մը, մեծ արժէք կը ներկայացնէ և կը լուսաբանէ մեր դրամագիտութեան պատմութեան մութ էջերէն մէկը:

Պ. ԶԱՐԵՉ ՊՏՈՒԿԵԱՆ

⁸ Victor Langlois, *Cartulaire* (Venice, 1863).

ARMENIAN NUMISMATIC LITERATURE

- 6 HOVANNISIAN, Richard G. *Republic of Armenia; Between Crescent and Sickel; Partition and Sovietization*, by Richard G. Hovannisian. Berkeley, Los Angeles, London: University of California Press, 1996, figs. 26-30, illus.

Postage stamps and currency of the Republic of Armenia are illustrated.

YTN

Պատկերում են Հայաստանի Հանրապետության դրոշմաթուղթերն ու թղթադրամները: ԵԹՆ

- 7 NOYAN TAPAN. Chatraki 32rd hamashkarhayin oghimpiakanin nuiruats hushadram [Commemorative Coin Dedicated to World 32nd Chess Olympiad] - Ճատրակի 32րդ համաշխարհային ողիմպիականին նուիրում յուշադրամ. *Armenian Life*, Vol. XI (1-7 September 1996), No. 44, p. 38. In Armenian.

The Central Bank of Armenia issued new coins dedicated to the 32nd world chess olympiad, to be held in Yerevan. The obverse displays the republic's coat of arms, "Republic of Armenia" in Armenian, "100 dram," and "1996." The reverse has a chess board and "XXXII CHESS OLYMPIAD, YEREVAN, ARMENIA." The proof coin was struck by the British Royal Mint, 0.925 silver, 38.61 mm, 28.28 g.

YTN

Հայաստանի կեդրոնական դրամատունը թողարկած է նոր յուշադրամներ, նուիրում՝ ճատրակի 32-րդ համաշխարհային ողիմպիականին, որ տեղի պիտի ունենայ Երևանի մէջ: Երեսին վրայ պատկերում է Հանրապետութեան զինանշանը և «ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ, 100 ԴՐԱՄ, 1996»: Կոնակը ունի ճատրակի դաշտը և «XXXII CHESS OLYMPIAD, YEREVAN, ARMENIA»: Յղկում (proof) արծաթէ դրամը կոխում է Բրիտանիոյ Արքայական դրամահատարանին կողմէ, 0.925 յաղդ, 38.61 մմ տրամագիծ և 28.28 գրամ կշիռ:

ԵԹՆ

- 8 NOYAN TAPAN. Ancient Armenian Coin Collection on Display. *Armenian Weekly*, Vol. LXVI (21 September 1996), No. 38 (29778), p. 8.

See abstract of No. 9.

- 9 NOYAN TAPAN. Hayastani dramneru nuiruats ts'uts'ahandēs [An Exhibit Dedicated to the Coins of Armenia] - Հայաստանի դրամներու նուիրում ցուցահանդէս. *Armenian Life*, Vol. XI (16-22 August 1996), No. 42, p. 4. In Armenian.

An exhibit of coins donated to Armenia was unveiled in the State Museum of Armenian History. The exhibit was a loan of the Artaxiad and Roupinian dynasty coin collection of Yervant Abadjian. At the end of the exhibit, Abadjian donated some of the valuable coins of his collection to the Armenian Historical, Etchmiadzin, and Central Bank Museums.

YTN

Հայաստանի պատմութեան Պետական Թանգարանի մէջ բացումը կատարում է Հայաստան նուիրում դրամներու ցուցահանդէսին: Յուցահանդէսը իրականացած է շնորհիւ Երուանդ Ապանեանի Արտաշէսեան ու Ռուբինեան դրամներու հաւաքածոյին, որ թանգարանին տրամադրւած է: Յուցահանդէսի աւարտին, Ապանեան իր հաւաքածոյէն արժէքաւոր կտորներ նուիրած է Հայաստանի Պատմութեան, Էջմիածնի և կեդրոնական Դրամատան թանգարաններուն:

ԵԹՆ

- 10 NOYAN TAPAN. Jubilee Coin Dedicated to Chess. *Armenian Observer*, Vol. XXVI (18 September 1996), No. 47, p. 4.

See abstract of No. 7.

ANGEL ON KING OSHIN CORONATION TRAMS

PLATE I (N4-N21)

Y. T. NERCESSIAN

Historical background

King Levon II (1270-1289) was survived by Queen Keran (Kir Anna), five sons, and four daughters. His daughter Zabel married the brother of the king of Cyprus, Rita married Michael IX and became the empress of Byzantium, and two others married Crusader princes. All of Levon's sons—Hetoum, Toros, Smpad, Gosdantin, and Oshin—occupied the throne of the Cilician Armenian kingdom.¹

Hetoum II succeeded (1289-1293, 1295-1296, 1301-1305) Levon II and ascended the throne when Latin states in the Levant were disappearing due to the constant Mamluk attacks. His three intermittent reigns were beset with internal and external strife. He was never crowned king. Hetoum discouraged by political difficulties, abdicated from the throne in favor of his brother Toros (1293-1295) and retired to a monastery. Two years later Hetoum was urged by Armenian nobility and his brother Toros himself to take the reigns of the kingdom.² Hetoum renewed Armenia's alliance with Mongols and strengthened his ties with Cyprus, the only other Christian kingdom surviving in the Levant. In 1296, Hetoum and Toros travelled to Constantinople to pay a state visit to Rita and Michael, turning the regency over to their brother Smpad.³

Smpad (1296-1298) took advantage of his brothers absence, usurped the throne and declared himself as king. On their journey to Cilicia, Hetoum and Toros were captured by Smpad. Toros was strangled to death and Hetoum partially blinded.⁴

Gosdantin I (1298-1299), the fourth son of Levon II, was shocked by the events; he captured and imprisoned Smpad, released Hetoum II, but seized the throne and proclaimed himself as king.⁵ A year later, Hetoum recovered his eyesight. People and nobility wanted Hetoum restored to the throne. Gosdantin released Smpad from prison and both of them fought against Hetoum, the lawful king. Hetoum defeated Smpad and Gosdantin in a battle, captured and exiled them to Constantinople, and took the reign of the government for the third time when the country was invaded by the Mamluks and suffered devastation.⁶

Hetoum abdicated in favor of Levon, the son of his brother Toros. Levon III (1301-1307) was appointed co-ruler in 1301.⁷ Both Hetoum and Levon were treacherously murdered by their Mongol ally General Pilarghou in 1307.⁸ Some historians allege that

¹ J. de Morgan, *The History of the Armenian People* (Boston, 1965), p. 240.

² de Morgan, p. 242.

³ *ibid.*

⁴ *ibid.*

⁵ *ibid.*

⁶ *ibid.*

⁷ P. Z. Bedoukian, *Coinage of Cilician Armenia* [CCA] (New York, 1962; revised edition, Danbury, CT, 1979), p. 14.

⁸ CCA p. 15.

this crime was committed at the instigation of Armenian nationalists who resented the rapprochement between Hetoum II, his nephew Levon III, and the Catholic church.⁹ Others claim that General Pilarghou nursed a grudge against Hetoum for having prevented the erection of a Muslim mosque in Sis.¹⁰

Oshin, the fifth son of Levon II, hearing of the cowardly murder of Hetoum and Levon, rushed to Anazarbus at the head of a royal regiment and drove the Mongols from Armenian territory. Upon Oshin's complaint, the Great Khan had the Mongol general decapitated.¹¹

Oshin (1308-1320) returned to Tarsus where he was crowned as king.¹² His call for help from the West remained unanswered. The Mamluk sultan al-Nasir al-Din Muhammad, with 20,000 Egyptian troops and in alliance with the Turks of Iconium, invaded Cilician Armenia and advanced as far as Sis and Ayas without opposition. In September 1320, Oshin Baille with his brother Constable Gosdantin, attacked and surrounded the enemy in Ayas. The enemy left behind 6,000 dead and the rest were driven out of Cilicia. When the victorious Armenian army entered Sis, Oshin had already died on July 20, 1320, leaving the throne to his ten year old son Levon.¹³

Coinage

Except for Toros, all sons of Levon II (Hetoum II, Smpad, Gosdantin, and Oshin) struck coins.¹⁴ Hetoum struck billon deniers and two types of copper coins. Smpad struck two types of silver trams (coronation tram and tram), a half tram or billon, and a small sized copper coin known as pogh. Gosdantin I struck coins in gold, silver, and copper.

Oshin struck a silver coronation tram, half tram or half coronation tram, takvorin, and small sized copper pogh. Additionally, there are Oshin takvorins overstruck in Arabic, which were in circulation with regular takvorins and Egyptian Mamluks dirhams.¹⁵ Among all Oshin's coins, the most common coins are his silver takvorin and copper pogh.

Silver takvorin

Obv.: King on horseback riding right, holding reins with his left hand, and with his right hand, a mace extending over his right shoulder. Various field marks. Clockwise legend,

+ՍԻՇԻՆ ԹԱԳԱՆԻՐ ՀԱՅՈ (Oshin king of the Armenians).

Rev.: Lion walking right and facing right. Behind him a cross with one arm. Dot above lion. Clockwise legend,

+ՇԻՆԵԼ Ի ՔԱՂԱՔՆ ՍԻՍ (struck in the city of Sis).

AR 22 mm, 2.44 g., CCA 1886, ACV 441.

⁹ de Morgan, p. 246, CCA p. 15.

¹⁰ V. M. Kurkjian, *A History of Armenia* (New York, 1964), p. 254.

¹¹ CCA p. 15.

¹² de Morgan, p. 246.

¹³ V. Hovhannessian, *History of the Armenians* (San Lazzaro, Venice, 1979), pp. 15-16 (in Armenian).

¹⁴ CCA pp. 314-336, 353-368; Y. T. Nercessian, *Armenian Coins and Their Values* [ACV] (Los Angeles, 1995), pp. 143-150, 155-158.

¹⁵ Paul Balog, *The Coinage of the Mamluk Sultans of Egypt and Syria* (New York, 1964), pp. 146-147, pl. VIII, Nos. 213a-213f. Abdel Rahman Fahmy, "Contributions to Mamluk Coinage," *Bulletin de l'Institut d'Égypte*, Vol. L (1968-1969), pp. 5-36, pls. 1-13 (in Arabic).

Angel on King Oshin Coronation Coins

Copper pogh

- Obv.: King seated on a bench-like throne holding cross in right hand, a fleur-de-lys in left. Clockwise legend,
+ ԱԻՇԻՆ ԹԱԳԱԽՈՐ Հ.
Rev.: Ornate cross. Clockwise legend,
+ ՇԻՆԱԽ Է ԳԱՂԱՔ ՍԻ.
AE 18 mm, 1.20 g., CCA 1936a, ACV 448.

Silver coronation tram. Angel next to king's head (type Nos. 1-11)

- Obv.: The king is seated on a throne ornamented with lions, wearing a crown and a royal mantle on his shoulders. He holds a cross in his right hand and fleur-de-lys in his left. His feet rest on a footstool. Above the fleur-de-lys, next to the king's head, is an angel with two wings. Clockwise legend,
+ ԱԻՇԻՆ ԹԱԳԱԽՈՐ ՀԱՅՈՑ.
Rev.: A long cross between two lions rampant regardant. Clockwise legend,
+ ՎԱՐՈՂՈՒԹԵՐՆ ԱՅ Է (by the will of God).

Silver coronation tram. Hand next to king's head (type Nos. 12-21)

- Obv.: The king is seated on throne as before, but a hand with two fingers extended is next to king's head. Clockwise legend,
+ ԱԻՇԻՆ ԹԱԳԱԽՈՐ ՀԱՅՈՑ.
Rev.: A long cross between two lions rampant regardant. Clockwise legend,
+ ՎԱՐՈՂՈՒԹԵՐՆ ԱՅ Է.

Catalogue

The catalogue below is formed according to completeness of legend. The first column gives the assigned specimen number. The second column references the corpus number of Bedoukian's paper printed in *Haigazian Armenological Review*, reprinted in *Selected Numismatic Studies* of Paul Z. Bedoukian or English translation preceding this article.¹⁶ The obverse Armenian legend is at the top of the block of coins, starting with specimen number. The reverse Armenian inscription is printed in the third column. The fourth column indicates the reverse cross design patterns (Fig. 1). Column five is the weight of the coin in grams. The sixth column provides pertinent comments on coins as required. Note that all specimens are illustrated in the plate, except coins 14 and 20.

Stylistic grouping of Oshin coronation trams

Because of the paucity of specimens at hand, it was decided to prepare sketches only for reverse cross patterns, illustrated in Figure 1.

In the past King Oshin coronation coins have been studied and the object appearing to right of king's head has been described by Fr. C. Sibilian,¹⁷ K. J. Basmadjian,¹⁸ and P.

¹⁶ P. Z. Bedoukian, "A Hoard of Coronation Trams of King Oshin (1308-1320)," *Haigazian Armenological Review*, Vol. IV (1973), pp. 81-96; also in *Selected Numismatic Studies* [SNS] (Los Angeles, 1981), pp. 488-503 (in Armenian with English summary); English translation in this issue of *Armenian Numismatic Journal*, pp. 3-11.

¹⁷ Fr. C. Sibilian, *Classification of Roupenian Coins* (Vienna, 1892), pp. 81-82 (in Armenian).

¹⁸ K. J. Basmadjian, *Numismatique générale de l'Arménie* (Venice, 1936), p. 170 (in Armenian).

Z. Bedoukian¹⁹ as a hand appearing to the right of king's head and giving divine blessing. However, the author has several pieces in his possession where the object appearing next to king's head is actually an angel with two wings,²⁰ and on late issues this has been simplified giving the impression of a hand with two fingers extended.

Table I. Oshin Coronation Trams

No.	SNS	Reverse Legend	†	Wt.	Comments	
Angel next to king's head						
+ԱԻԾԻՆ ԹԱԳԱՒՈՐ ՀԱՅՈՑ Է*						
01	1	ԿԱՐՈՂՈՒԹԱՄ ԱԾ Է	B2	---	8 in obv. l. field	PB-1
02	2	ԿԱՐՈՂՈՒԹԱՄ ԱԾՈՑ	B4	---	8 in obv. l. field	PB-2
03	11	ԿԱՐՈՂՈՒԹԱՄ ԱՍՏ	B1	---		PB-11
+ԱԻԾԻՆ ԹԱԳԱՒՈՐ ՀԱՅՈՑ						
04	26	ԿԱՐՈՂՈՒԹԱՄ ԱՑ Է (CAH coll.)	A1	2.95	4 below rev. cross	
05	26	ԿԱՐՈՂՈՒԹԱՄ ԱՑ Է (LAS coll.)	A1	2.94	4 below rev. cross	
06	26	ԿԱՐՈՂՈՒԹԱՄ ԱՑ Է	A1	2.86	4 below rev. cross	
07	47	ԿԱՐՈՂՈՒԹԱՄ ԱՑ Է	A2	2.84	4 below rev. cross	
08	37	ԿԱՐՈՂՈՒԹԱՄ ԱՑ Է	A3	2.85	4 below rev. cross	
09	37V	ԿԱՐՈՂՈՒԹԱՄ ԱՑ Է	A4	2.82	4 below rev. cross	
10	64V	ԿԱՐՈՂՈՒԹԱՄ ԱՑ Է	A5	2.88	4 below rev. cross	
11	56V	ԿԱՐՈՂՈՒԹԱՄ ԱՍՏ	D	2.74	4 below rev. cross	
Hand next to king's head						
+ԱԻԾԻՆ ԹԱԳԱՒՈՐ ՀԱՅՈՑ Է*						
12	17V	ԿԱՐՈՂՈՒԹԱՄ ԱԾՈՑ	C	2.86	Top loop at the r.	
13	16V	ԿԱՐՈՂՈՒԹԱՄ ԱՑ Է	B3	2.86		
14	10	ԿԱՐՈՂՈՒԹԱՄ ԱՍՏ	B1	2.87		
+ԱԻԾԻՆ ԹԱԳԱՒՈՐ ՀԱՅՈՑ						
15	74V	ԿԱՐՈՂՈՒԹԱՄ ԱԾՈՑ Է	B1	2.80	8 in obv. r. field Dot above footstool	
16	101	ԿԱՐՈՂՈՒԹԱՄ ԱԾՈՑ	B5	2.78	8 in obv. l. field	
17	89	ԿԱՐՈՂՈՒԹԱՄ ԱԾԻ	B2	2.74	Top loop at the r.	
18	75V	ԿԱՐՈՂՈՒԹԱՄ ԱՍՏ I	B4	2.86	Top of cross thicker	
19	64	ԿԱՐՈՂՈՒԹԱՄ ԱՑ Է	A6	2.87	Ornate footstool	
20	58	ԿԱՐՈՂՈՒԹԱՄ ԱՍՏ	B1	2.96		
21	58	ԿԱՐՈՂՈՒԹԱՄ ԱՍՏ	B1	2.82		

Initially, on Oshin coronation coins an angel was engraved next to the king's head. An angel is a messenger of God, in human form with wings, communicating His will

¹⁹ P. Z. Bedoukian, CCA pp. 92, 353-354.

²⁰ ACV 439.

to man. In this case, an attendant of God is expressing divine approval of Oshin seated on the throne of the Cilician Armenian kingdom.

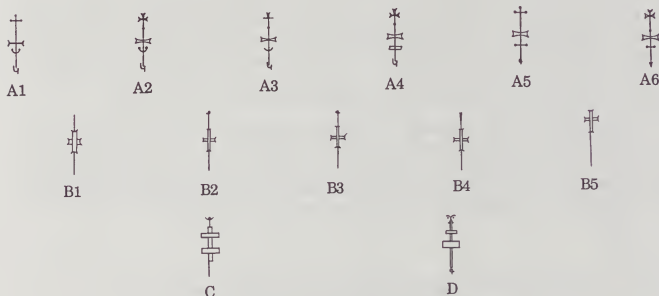

Fig. 1. Oshin coronation tram reverse cross patterns

Eventually, the angel body and two wings were simplified, transformed, and took the shape of a hand and two fingers. Coin Nos. 12 and 13 represent transition dies where the figure is a hybrid: a deformed angelic figure, head disappeared, curved wings became two straight fingers, the body has the same curvature, the legs have taken a strange shape.

On late Oshin coronation issues there are two straight fingers, a bulky object resembling a hand and of course no angel feet. This was accepted as a hand with two fingers indicating divine blessing. Regardless what form this object has, it does not diminish the numismatic value of the silver coin as it is still a coronation piece, and an extremely scarce one at that.

In Table I, three coins are introduced from Bedoukian's paper. These are inserted in our list so that one may not argue that the coins presented with a hand, should be catalogued first according to completeness of inscription, and coins with an angel icon should follow next.²¹ The reader should keep in mind that the catalogue offered in Table I is a small percentage of Oshin coronation trams (less than 15%).

In Cilician Armenian coinage we have coronation coins from King Levon I (two types), King Smpad, and King Oshin. None of the other kings issued coronation pieces. The coronation trams of these three kings are very high quality silver (more than 90%) and weigh close to 2.9 grams.

²¹ P. Z. Bedoukian, HAR p. 887-88; SNS p. 494-495. Based on the illustrations, coins 1, 2, 11, 30, and 49 have the angel icon.

Based on the data catalogued in Table I, Oshin Coronation Trams, the average weight of 18 coronation coins is 2.853 grams. The average weight of a sampling of 11 coins catalogued by Bedoukian is 2.869 grams.²²

Oshin also issued another unique coin: a half coronation tram. We have half trams from Levon I, Hetoum I, Levon II, Levon III, and Levon IV but no half coronation trams. Two half coronation trams of King Oshin are known to have existed. One of them once existed in the collection of Catholics Sahak and was reported by Haikazn Hapeshian,²³ who was quoted by K. J. Basmadjian.²⁴ Whereabouts of this specimen is unknown. A second specimen is widely reported; however, because of the nature of the strike, it remains unknown if the object next to the king's head is an angel or a hand.²⁵

Examination of Oshin's coinage reveals that coronaion trams were struck with greater care than his takvorins and poghs. Since we also have half trams, the possibility exists that at the beginning he intended to strike high quality silver coins similar to Levon I and Hetoum I. Forced with economic reality, they were replaced with debased silver coins known as takvorins, issued by hundreds and thousands.

ՀՐԵՇՏԱԿ ՕՇԻՆ ԹԱԳԱՒՈՐԻ ՕԾՄԱՆ ԴՐԱՄՆԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ

[Ամփոփում]

Դրամագէտներ Հ. Կ. Սիսիլեան, Կ. Յ. Բասմաջեան, Պ. Զ. Պտուկեան ուսումնասիրած են Օշին թագաւորին օծման դրամները՝ Դաշտին մէջ, թագաւորի գլխուն աջին երեցող առարկան նկարազուած է իբրեւ ձեռք մը, որ երկու մաս ունի:

Հեղինակը իր հաւաքածոյին մէջ ունի Օշինի տասնեակ մը օծման դրամներ, ուր երեցող պատկերը հրեշտակի մը կը նմանի: Ապա աւելի ուշ թողարկումներուն վրայ այս նկարը պարզացուած է և կը նմանի երկու երկնցած մաս ունեցող ձեռքի մը: Մէկ կամ միւս առարկան, արծաթին դրամագիտական արժէքը չի նուազեցնէր, տակաւին օծման դրամ մըն է, ու նաև՝ չափազանց հազուադիւտ դրամ մը:

Հրեշտակ կը նշանակէ Աստուծոյ կողմէն ղրկուած պատգամաւոր, իր կամքը կատարելու կամ մարդոց յայտնելու համար: Մեր պարագային՝ Աստուծոյ սպասարկող էակ մը, որ կ'արտայայտէ աստուածային հաւանութիւնը՝ Օշինի Կիլիկեան Հայաստանի թագաւորութեան զահին վրայ բազմելուն համար:

Օշին ունի նաև օծման կիսադրամ մը: Ծարղ միայն երկու օրինակ տեղեկազուած է այս կիսադրամէն: Մին կորսուած է, ներկայիս միակ ծանօթ նմուշն վրայի կնիքին անորոշութեան պատճառով, առարկային ինչ ըլլալը յստակ չէ:

Ե. Թ. ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

²² P. Z. Bedoukian, HAR p. 85; SNS p. 492; ANJ pp. 5-6.

²³ Haikazn Hapeshian, "Ancient Coins," *Azatomart*, Vol. I (March 6/19, 1911), No. 34, p. 544 (in Armenian). Berj M. Garabetian, "The King Oshin Half Tram of Catholics Sahak Khapaian," *Handes Amsoyga*, Vol. CI (1987), pp. 695-697 (in Armenian).

²⁴ K. J. Basmadjian, p. 171.

²⁵ G. Guevrekian, "King Oshin Half Tram," *Armenian Numismatic Journal*, Series I, Vol. IV (1978), pp. 91-94; CCA revised edition 1936b; ACV 440.

PB1

PB2

PB11

PB114

PB30

PB49

PB65

PB75

PB86

PB103c

PB110

PB105

YN4

YN5

YN6

YN7

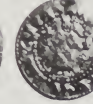
YN8

YN9

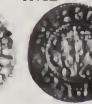
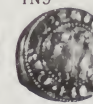
YN10

YN11

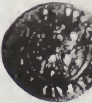
YN12

YN13

YN15

YN16

YN17

YN18

YN19

YN21

ԹԻՖԼԻՍԻ ՅՈՎԼՆԱՆԵԱՆ ԴՊՐՈՑԻ ԿՐԾՔԱՆՇԱՆՆԵՐԸ

Հայաստանի քաղաքական, տնտեսական բարդ իրավիճակների հետևանքով ժողովրդի մեծ զանգուսնները ստիպված էին թողնել հայրենիքը, ապաստան գտնելով երկրագլուխի այս կամ այն երկրում: Յառաջ, այս իրավիճակը շարունակվելով դարեր շարունակ չի դադարում և մեր օրերում, երբ Հայաստան երկիրը շուրջ հինգ տարի անկայիս պետություն է: Հաստատվելով նոր վայրերում հայերը ապրել և ապրում են լիարժեք կեանքով, ամենուրեք ստեղծում բարիքներ՝ կառուցում եկեղեցիներ, հիմնում դպրոցներ, մշակույթի կենտրոններ, կառուցապատում քաղաքներ թաղամասեր, ստեղծում արուեստի գործեր: Սակայն, արտաքուստ բարուք այս իրավիճակը մշտապես ունենում է բաւական տխուր վերջնակէտ Յիշենք, թէ որքան հզօր հայկական դաղթօջախներ վերացան, կամ անկման եզրին են կանգնած: Եւ այդ, գուցէ և օրինաչափ ընթացքը մշտապէս կրկնւում է: Հայկական կրթական օջախների պատմութիւնը և նրանց հետ առնչուող մեղալսյին արուեստի ֆայերիստիկայի յուշարձանների ստեղծումն ու պատմութեան ընթացքը ևս սերտօրէն կապւում է երկրի քաղաքական, տնտեսական զարգացման հետ:

Հայերը ունեցել են և ունեն բազմաթիւ մեծ ու փոքր կրթական կենտրոններ տարբեր երկրներում, որոնց ճակատագիրը ունեցել է նոյն օրինաչափ ընթացքը: Սակայն կան այնպիսի դպրոցներ, որոնք ունեն առանձին նշանակութիւն հայկական իրականութիւնում, ներշնչելով հպարտութիւն ոչ միայն նրանց աւարտողների, այլև հետագայ սերունդների մօտ: Եւ դա պատահական չէր, քանի որ այդ կրթօջախները աւարտողները վստահութիւն ներշնչող դադարիտութեան չափանիշ են: Նման ուսումնական հաստատութիւններից է Յովնանեան դպրոցը¹, Բերնէ դպրոցի պատմութիւնը ներկայացնող որոշ համառօտ տեղեկութիւններ: Յովնանեան դպրոցը ժամանակագրական առումով մեծ պատմութիւն չունի, այն ընդգրկում է շուրջ կէսդարեան պատմութիւն: Սակայն իր նշանակութեամբ, իրեն իր ժամանակի օրիորդաց դպրոց, հայ կրթօջախների պատմութեան նշանաւոր էջերից է, որը դուրս է գալիս ոչ միայն Թիֆլիսի չըջանալիներից այլև Կովկասի և նրա սահմանագծերից դուրս, հանդիսանալով աղէկների կրթութեան և դաստիարակութեան աւաընակարգ համարում ունեցող ուսումնական հաստատութիւններից մէկը: Դպրոցը, որոշ ընդհատումներով, գործել է 1877 թ. մինչև 1921 թ.- նրա փակուելն էլ սովետական իրաւակարգի ազդային քաղաքականութեան տխուր հետևանքներից էր:

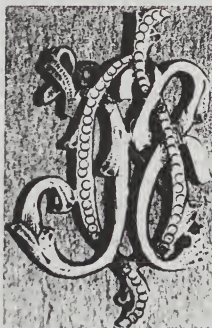
Թիֆլիսի Ներսէսեան արական դպրոցի բացումից յետոյ միայն 1899 թ. Մուղնու Սր. Գէորգ եկեղեցուն կից Թիֆլիսում բացուեց Գայանեան օրորդաց դպրոցը: Սակայն, այն միայն ունեւոր խաւերի երեխաների համար էր, քանի որ ուսման վարձը բաւականին բարձր էր և ոչ մասնաւոր շատերի համար: Այդ տեսանկիւնից չլնելով, ծագումով անեցի Յովհաննէս Ստեփանի Յովնանեան իր կնոջ՝ Մարիամի հետ որոշում են դպրոց հիմնել որը և չունեւոր երեխաների համար: Ծնունդով Յովնանեանների ընտանիքը տեղափոխւում է Մոսկուա, որտեղ և Մարիամ Յովնանեանը երիտասարդ հասակում մահանում է: Ըստ երեւոյթին, այդ տխուր իրողութիւնը ևս խթանում է դպրոցի շուտափոյթ բացմանը, քանի որ Յովհաննէս Յովնանեանը որոշում է անպայման իրագործել սիրելի կնոջ վաղեմի երազանքը:

1876 թ. Յուլիսի 15-ին նա դիմում է Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Վեհափառ Գէորգ Դ (1806-1882), խնդրելով Թիֆլիսի Սր. Ստեփանոսի անուան կուսանաց վանքին կից հիմնել հայկական օրիորդաց ուսումնարան:

1876 Դեկտեմբերի 16-ին Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին կոնդակով Յովնանեան ստանում է հայրապետական հաւանութիւնը և 1877 թ. Նոյեմբերի 21-ին դպրոցը բացւում է: Տասը տարի յետոյ 1887 թ. հաստատութիւնը ստացաւ հիմնադրիւնրի արժանի անունաւումը, կոչուելով «Մարիամեան – Յովնանեան օրիորդաց դպրոց»:

¹ Յովնանեան դպրոցի պատմութեան վերաբերող տեղեկութիւնների մասին տե՛ս Հովհաննէս Դադոց (Երևան, 1979):

Հաստատութեան կենսագրական ուղին դժուարին էր: Երկու անգամ այն փակուել ու վերաբացուել է՝ 1885-1886 թթ. և 1897 թ. մինչև 1905 թ.: Սովետական կարգերի հաստատումից յետոյ դպրոցը վերջնականապէս փակուեց, իսկ նոյն շէնքում հիմնուեց հայկական մանկավարժական ուսումնարանը: Հայկական դպրոցների պատմութեանը նուիրուած են բազմաթիւ մեծ ու փոքր աշխատութիւններ, սակայն այդ ուսումնական հաստատութիւնների մեղալիները ու կրթնաշնչները զերթէ չեն յիշատակում: 1975 թ. մեր կողմից հրատարակուեց մի յօդուած, որտեղ ընդգրկուած են ուսական կայսրութեան սահմաններում գործող ուսումնական հաստատութիւնների մեղալիների մանրամասն քննութիւնը²:

Նկ. 1. Դպրոցին կրօնքնաշնչ

1960-ական թուականներին Յովնանեան դպրոցի սանուհիները հիմնել էին Միութիւն, որի առաջին հաւաքը տեղի ունեցաւ 1967 թ. Հոկտեմբերի 16-ին: Այդ խումբը համընկաւ դպրոցի հիմնադրման 90-ամեակին: Թորեյանի առթիւ թողարկուեց կրթնաշնչը:

Կլորակի կենտրոնում պատկերուած է «90», որի տակ յաւերժութեան նշան. այս բոլորի շուրջը գրուեթիւն՝ «ՄԱՐԻԱՄԱՐԻԱ — ՀՈՎՆԱՆՅԱՆ ԴՊՐՈՑ»:

Այն սպիտակ մետաղից է, տրամագիծը 29 մմ: Պատրաստուել է Երևանում 1967 թ.: Ներկայացուած կրթնաշնչները իւրովի բացայայտում են Յովնանեան դպրոցի պատմութեան որոշ շէնքեր, նպատակը, որդէսգի այն առաւել լրիւ ու ամբողջական ներկայանալ սերունդների առջև: Միւս կողմից նրանք հայկական ֆալերիստիկայի նմուշներ են: Թափափափա առաջին կրթնաշնչաւոր ունի բացառիկ նշանակութիւն, քանի որ թողարկուել է այն ժամանակ, երբ դպրոցը տակաւին գործող հաստատութիւն էր և իրրւ աշխարհի յուշարձան այն մրցում է գիտական շրջնաւորութեան մէջ առաջին անգամ:

Հենրի Վ. ՍԱՐԳՍՅԱՆ

² Հ. Վ. Սարգսյան, «Հայկական թեման ուսական մեղալիների արվեստը», Աշխատություններ Հայաստանի Պատմության Պետական Թանգարանի, (Երևան, 1976), հատոր Զ., էջ 127-135 (ուսանելի լեզուով, հայերեն ամփոփումով):

³ Յովնանեան դպրոցի շրջնաւորում Սաթենիկ Յովսէփի Բալայեանը (1902-1978) ծնուել է Կարսում: Բալայեանների ընտանիքը երկու անգամ ստիպուած են եղել տեղահանուել՝ 1915 թ. Կարսից և 1918 թ. Արեւմտահայաստանից: 1918 թ. հաստատուեցին Թիֆլիսում: Այստեղ Սաթենիկ Բալայեանը աւարտեց Յովնանեան դպրոցը. արժեհետեւ սովորեց և աւարտեց Երևանի պետական համալսարանի գիւղատնտեսական ֆակուլտետը (այն՝ վկայական թիւ 502): Աշխատել է սկզբում որպէս թուրքաւորութեան ուսուցչուհի, ապա իր մասնագիտութեամբ կրթնաշնչը գտնուել է Մ. Բալայեանի որդու՝ Հենրի Սարգսյանի մօտ (Երևան):

THE ARARAT ESKIJIAN MUSEUM GRAND OPENING

Governor George Deukmejian joined more than 400 friends of the Ararat Eskijian Museum, participating in its opening ceremonies and celebration banquet on Sunday, July 28, 1996. Its founder Luther Eskijian served as architect for both the Ararat Sheen Chapel and the museum, considered to be the crown jewels of the Ararat Home in Mission Hills, California.

It was a poignant moment when Mr. and Mrs. Jim Melikian unveiled the bronze statue they had donated at the entrance to the museum. The bronze "Mother Armenia Rising out of Ashes," was commissioned in memory of Melikian's father, Zaven Melikian. Audrey Melikian placed flowers at the base of the statue in honor of her late husband and in memory of all Armenian genocide victims,

As the crowd gathered around the statue, Rev. Fr. Shnork Demirjian offered the dedication prayer. Karin Musheghian sang the Armenian Lord's prayer, and Mr. Eskijian thanked sculptor Harout Haleblan for his painstaking work.

Participating in the ribbon cutting ceremony were the Governor and Mrs. Gloria Deukmejian, Luther and Ann Eskijian, Museum Board Charmain Hasmig Mgrdichian, Board member Lysa Grigorian, Ararat Trustees Chairman Art Arutian, and Los Angeles County Supervisor Mike Antonovich.

The banquet in Deukmejian hall, MC'd by Jim Melikian, was punctuated by Governor Deukmejian's well chosen words describing Mr. Eskijian, now in his eighties, who came to America when he was seven years old, fleeing the Armenian genocide with his mother and brother in 1920 after his father's untimely death of typhus while attending the sick and dying. He never imagined that his ultimate dream would come true in the establishment of a museum which he would meticulously design and serve as its building supervisor. This museum now houses his life's collection of ancient coins and artifacts and is the core collection which the Armenian community is building. Donations of quality artifacts and memorabilia are always welcome.

The 2400 sq. ft. museum is a modern building and contains artifacts and materials mostly belonging to Luther Eskijian. There are coins from Tigran the Great, coins from Hetoumian dynasty, materials from the Hittite Period (2000 B.C.), ancient bibles, American lithographs of 200 years, Napoleonic items, bank notes and stamps from the first independent republic of Armenia (1918-1921), 16th century artifacts, two cases of lacework, ancient and valuable rugs, etc. The museum also has a genocide library and will expand its contents as time goes by.

Bob Shamlian, known as "Mr. Ararat" because of his many years of service on the Ararat board as its chairman and PR person, lauded Mr. Eskijian as he reminisced

about the long path Ararat has taken as a home for the aged, convalescent facility, and now community center.

Grand Opening

Fig. 1. "Mother Armenia Rising Out of Ashes"
statue by sculptor Harout Haleblian

Among the guests honored during the evening were Mr. and Mrs. Nishan Derderian who have been long time benefactors of the Ararat Home, Mrs. Hasmig Mgrdichian, also honored for her generosity, and the Vartanian family who donated the museum's genocide library.

Also present at the banquet were California state assemblymen of Armenian descent, Chuck Poochigian from Fresno and Howard Kaloogian from North San Diego (both Republicans), who presented Eskjijan with State commendations for his dedicated work.

Mr. Deukmejian also mentioned two pioneers of the Armenian American community, the late Arshag Dickranian and the late Alex Manoogian, who had recently passed away and who had left a legacy of service to the community.

Hasmig Mgrdichian delivered the opening and welcoming remarks and Karin Musheghian, accompanied on the piano by Ted Crain, presented a bouquet of operatic selections to the delight of the audience.

Reprinted from
The Armenian Observer
Vol. XXVI (August 7, 1996), No. 41, p. 8

Editor's Note: The numismatic portion of the Eskjijan collection contains coins of the Artaxiad dynasty, coins of Cilician Armenia, Roman and Islamic coins relating to Armenia, bank notes and stamps from the Armenian Republic (1918-1921), and medals.

Certificates received from the following:

California Legislature Assembly, signed by Honorable Charles S. Poochigian (29th assembly district) and Honorable Howard Kaloogian (74th assembly district).

County of Los Angeles, signed by five supervisors, represented at the banquet by Mike Antonovich, Chairman.

City of Los Angeles, signed by Mayor Richard J. Riordan.

A letter of commendation received from:

Governor George Deukmejian. Also participated in the ribbon cutting ceremony and attended the banquet.

Y. T. NERCESSIAN

Specialist in Armenian Coins and Books

8511 Beverly Park Place, Pico Rivera, CA 90660-1920, U.S.A.

ANA ANS ArmNS IBNS RNS SAN

1998

Bulletin No. 18
Supplement G

REPUBLIC OF ARMENIA

Gold coin—goddess Anahit (1997)

538. Anahit, 25000 dram. Obv.: Coat of arms. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ 25000 ԴՐԱՄ 1997. Rev.: Portrait of goddess Anahit to left. ԱՆԱՀԻՏ-ANAHIT. AV 18 mm, 4.3 g., in plastic capsule, 900 k. UNC \$85

Cupronickel coins (1996)

539. 32nd Chess Olympiad, 100 dram, pure silver proof. Obv.: Coat of arms. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ 100 ԴՐԱՄ 1996. Rev.: Mt. Ararat-shaped chess board, 32 CHESS OLYMPIAD YEREVAN 1996, below the Armenian chess logo for the tournament, a stork which carries a chess board on its wings. Proof. Æ38 mm \$10

540. 32nd Chess Olympiad, 100 dram, as above. Æ38 mm. UNC \$2

Phone/Fax on demand: 562-695-0380

e-mail: armnumsoc@aol.com

Shipping extra

September 1997

California residents please add appropriate sales tax

Y. T. NERCESSIAN

Specialist in Armenian Coins and Books

8511 Beverly Park Place, Pico Rivera, CA 90660-1920, U.S.A.

ANA ANS ArmNS IBNS RNS SAN

1997

Bulletin No. 18
Supplement F

REPUBLIC OF ARMENIA

Coins, Bank Notes, and Commemorative coins

We are pleased to offer all commemorative coins, aluminum coins, bank notes, and obligation bonds in one supplement catalogue.

501. Apricot coin, 25 dram, pure silver proof struck by the British Royal Mint. Obv.: Coat of arms. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ 25 ԴՐԱՄ 1994. Rev.: Apricot. ARMENIACA ՎԻՐԱՆ-APRICOT. Leatherette presentation case and information leaflet. A beautiful strike and an extremely attractive coin. AR38.61 mm, 28.28 g., 0.925 sterling silver. Mintage 10,000. Certificate \$50

502. Sardarapat Battle coin, 25 dram, silver proof. Obv.: Coat of arms. ՀԱՅԱՍՏԱՆ 25 ԴՐԱՄ 1994. Rev.: Monument dedicated to the battle of Sardarapat. ՍԱՐԴԱՐԱՊԱՏ 1918. 28 May 1994, AR38 mm, 1 oz (31.1 g.), 0.999 silver. Mintage 3000. Certificate \$65

503. David of Sasun coin, 25 dram, pure silver proof. Obv.: Coat of arms. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ 25 ԴՐԱՄ 1994. Rev.: Monument to David of Sasun. ՍԱՍՈՒՆԻՑԻ ԴԱՎԻԹ. 13 July 1994, AR38 mm, 1 oz (31.1 g.). Mintage 5,000. Certificate \$50

504. Pagan Temple of Garni coin, 25 dram, pure silver proof. Obv.: Coat of arms. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ 25 ԴՐԱՄ 1994. Rev.: Pagan temple of Garni. ԳԱՐՆԻ I ԴԱՐ. 18 August 1994, AR38 mm, 1 oz (31.1 g.). Mintage 5,000. Certificate \$50

505. Jakharak coin, 1000 dram, pure silver proof. Obv.: Coat of arms. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ 1000 ԴՐԱՄ 1994. Rev.: Jakharak (maiden behind spinning wheel). ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴՐԱՄՆԵՐ ԹՂՔԱԴՐԱՄԻ 75 ՏԱՐԻՆ. 16 September 1994, AR38 mm, 1 oz (31.1 g.). Mintage 5,000. Certificate \$50

506. Artsakh coin, 25 dram, pure silver proof. Obv.: Coat of arms. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ 25 ԴՐԱՄ 1994. Rev.: Monument of Artsakh, church and a sword. ԱՐՑԱԽ ԱՍՏՎԱԾ ԸՆԴ ԼՄԵԶ Է. 17 October 1994, AR38 mm, 1 oz (31.1 g.). Mintage 5,000. Certificate \$80

507. United Nations, 100 dram, silver proof coin struck by the British Royal Mint. Obv.: Coat of arms. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ 100 ԴՐԱՄ 1995. Rev.: UN 50th anniversary emblem and a view from tympanum of the western portal of the church of the Blessed Virgin (1321) in the village of Areni and two "khachkars" (cross-stones). NATIONS UNITED FOR PEACE, 50. The design symbolizes the year 301 A.D. when Armenia became the first country in the world to embrace Christianity as its state religion. Leatherette presentation case and information leaflet. A Beautiful strike and an extremely attractive coin. 1995, AR38.61 mm, 28.28 g., 0.925 sterling silver. Mintage 10,000. Certificate \$50

508. 32nd Chess Olympiad, 100 dram, pure silver proof. Obv.: Coat of arms. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ 100 ԴՐԱՄ 1996. Rev.: Mt. Ararat-shaped chess board, 32 CHESS OLYMPIAD YEREVAN 1996, below the Armenian chess logo for the tournament, a stork which carries a chess board on its wings. 1996, AR38 mm, 1 oz (31.1 g.). Mintage 2,000. Certificate \$40

509. 32nd Chess Olympiad, 100 dram, silver proof coin struck by the British Royal Mint. Obv.: Coat of arms. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ 100 ԴՐԱՄ 1996. Rev.: XXXII CHESS OLYMPIAD YEREVAN ARMENIA 1996. The Armenian chess logo for the tournament, a stork which carries a chess board on its wings. Leatherette presentation case and information leaflet. A Beautiful strike and an extremely attractive coin. 1996, AR38.61 mm, 28.28 g., 0.925 sterling silver. Mintage 10,000. Certificate \$55

510. National Assembly Building, 500 dram,
pure silver proof. Part of Armenian statehood
series. Obv.: Coat of arms. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ, 1995. Rev.: National
Assembly building, ՀԱՅՈՑ ՊԵՏԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ,
ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԻ ԾԵՆՔԸ. 1995, AR63 mm,
155.5 g. Mintage 300. Certificate \$165

511. Artaxiad Dynasty of Armenia, 500 dram,
pure silver proof. Part of Armenian statehood
series. Obv.: Coat of arms. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ, 1995. Rev.: Coat of arms
of the Artaxiad dynasty of Armenia, ՀԱՅՈՑ
ՊԵՏԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ, ԱՐՏԱՇԵՍԱՆ ԹԱԳԱՎՈ-
ՐՈՒԹՅՈՒՆ. 1995, AR63 mm, 155.5 g. Mintage
300. Certificate \$165

512. Arsacid Dynasty of Armenia, 500 dram,
pure silver proof. Part of Armenian statehood
series. Obv.: Coat of arms. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ, 1995. Rev.: Coat of arms
of the Arsacid dynasty of Armenia, ՀԱՅՈՑ
ՊԵՏԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ, ԱՐՏԱԿՈՒՆԵԱՑ ԹԱԳԱՎՈ-
ՐՈՒԹՅՈՒՆ. 1995, AR63 mm, 155.5 g. Mintage
300. Certificate \$165

513. Cilician Armenian kingdom, 500 dram,
pure silver proof. Part of Armenian statehood
series. Obv.: Coat of arms. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ, 1995. Rev.: Coat of arms
of the Roupinian dynasty of Cilician Armenia,
ՀԱՅՈՑ ՊԵՏԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ, ԿԻԼԻԿԻԱՆ ԹԱԳԱ-
ՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆ. 1995, AR63 mm, 155.5 g. Mintage
300. Certificate \$165

514. Bagratid Dynasty of Armenia, 500 dram,
pure silver proof. Part of Armenian statehood
series. Obv.: Coat of arms. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ, 1995. Rev.: Coat of arms
of the Arsacid dynasty of Armenia, ՀԱՅՈՑ
ՊԵՏԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ, ԲԱԳՐԱՏՈՒՆԵԱՑ ԹԱԳԱ-
ՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆ. 1995, AR63 mm, 155.5 g. Mintage
300. Certificate \$165

Aluminum coins (1994)

515. 10 luma, UNC..... \$1
516. 20 luma, UNC..... \$1
517. 50 luma, UNC..... \$1
518. 1 dram, UNC..... \$15
519. 3 dram, UNC..... \$2
520. 5 dram, UNC..... \$3
521. 10 dram, UNC..... \$7
522. 515-521, 7 pieces UNC..... \$14

Bank notes (1993-4)

523. 10 dram, UNC..... \$2
524. 25 dram, UNC..... \$4

525. 50 dram, UNC..... \$5
526. 100 dram, UNC..... \$9
527. 200 dram, UNC..... \$145
528. 500 dram, UNC..... \$16
529. 1000 dram, UNC..... \$16.5
530. 523-529, 7 pieces UNC..... \$60

Bonds (1993)

531. 500 r., obligation bond (1993) UNC..... \$16.00
532. 1000 r., obligation bond (1993) UNC..... \$16.50
533. 531-532, 2 pieces UNC..... \$30

534. SPECIAL GIFT. Buy a complete set of
commemorative coins of Armenia (501-514),
and receive an aluminum coin set (522), a set
of bank notes (530), and two bonds (533) as a
gift. \$1235

Shipping extra

April 1997

California residents please add appropriate sales tax

535. 5000 dram bank note, UNC..... \$45
536. Same as 530, plus 5000 dram b/n UNC \$90
537. Same as 534, plus 5000 dram b/n UNC \$1,320

If interested in collecting ancient and
medieval Armenian coins, send \$5 for
Bulletin No. 18, refundable on first
purchase over \$20.

If interested in advancing your
knowledge in Armenian numismatics,
join the Armenian Numismatic Society
and read the **Armenian Numismatic
Journal**, the only periodical dedicated
exclusively to Armenian numismatics.

501

502

503

504

505

506

507

508

509

Obv.

510

511

512

513

514